

สิทธิของเด็ก ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการ

เด็ก ๆ จำเป็นต้องได้รับการจัดสรรพื้นที่
เพื่อทำงานร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มจำนวนเด็ก
ที่จะช่วยสนับสนุนการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
อีกเป็นจำนวนมาก

พลที่ได้อาจจะใหญ่
หรือเล็ก แต่พวกเราทุกคน
ก็ต้องการต่อสู้
เพื่อแสดงออกถึง
ความคิดเห็นของพวกเรา

เด็ก ๆ คือนักปกป้อง
สิทธิมนุษยชน

โรงเรียนและสถาบัน
การศึกษาต่าง ๆ
ควรจะส่งเสริมสนับสนุนสิทธิ
มนุษยชน และ
สอนบรรดานักเรียน
นักศึกษาให้เรียนรู้ว่า
พวกเขาควรจะแสดงออก
เช่นไร และปฏิบัติตน
อย่างไรเพื่อปกป้อง
สิทธิเด็กเช่นพวกเขา

ข้าพเจ้าคิดว่า
พวกเราล้วนเป็น
นักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ได้ทุกคนตามแนวทาง
ของตนเอง

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรเครือข่ายสิทธิเด็ก (Child Rights Connect)

[องค์กรเครือข่ายสิทธิเด็ก](#) (Child Rights Connect) คือองค์กรอิสระที่มีได้มุ่งหวังผลกำไร ซึ่งได้รับการก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 เพื่อทำหน้าที่เป็นเครือข่ายเฉพาะกาลเพื่อยกร่างอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ทันทิที่อนุสัญญาดังกล่าวผ่านการรับรองแล้ว องค์กรเครือข่ายเฉพาะกาลดังกล่าวก็เปลี่ยนสถานะเป็นพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์กับองค์การยูนิเซฟ ในคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก ปัจจุบันองค์กรเครือข่ายสิทธิเด็ก เป็นหนึ่งในบรรดาองค์กรเครือข่ายระหว่างประเทศด้านการปกป้องสิทธิเด็กที่ใหญ่ที่สุด โดยมีองค์กรสมาชิกภายใต้เครือข่ายกว่า 90 แห่ง ครอบคลุมทุกภูมิภาค เพื่อดูแลเด็ก ๆ ในราว 185 ประเทศทั่วโลก องค์กรเครือข่ายสิทธิเด็ก เป็นช่องทางให้บรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนทั่วทุกมุมโลก ซึ่งรวมถึงเด็กอื่นๆ ด้วย สามารถแปลงเสียงพูดแสดงความคิดเห็นเป็นหนึ่งเดียวในประชาคมระหว่างประเทศ เพื่อเป็นพลังที่เข้มแข็งขึ้น ในการผลักดันการตัดสินใจ หรือนโยบายต่างๆ ทางการเมือง

สิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน: เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการ

QUEEN'S
UNIVERSITY
BELFAST

CENTRE FOR
CHILDREN'S
RIGHTS

For copies of this publication and further information, please contact:

Child Rights Connect

1 Rue de Varembé
1202 Geneva
Switzerland

T: +41(0)22 552 41 32

F: +41(0)22 552 41 39

E: secretariat@childrightsconnect.org

W: www.childrightsconnect.org

Author: Professor Laura Lundy, Queen's University of Belfast

Project coordinators: Ilaria Paolazzi and Agnès Gràcia Corberó

Design and layout: Jennifer Conway

The Thai translation of this publication was made possible by UNICEF Thailand and was released in 2021.

สนับสนุนการแปลภาษาไทยโดยองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย ปี 2564

© 2020 Child Rights Connect

All rights reserved. Materials contained in this publication may be freely quoted, reprinted, reproduced or translated, provided credit is given to the source.

The official version of this guide was produced by Child Rights Connect in English.

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ	vii
คำย่อ	ix
คำนำ	x
คำปรารภ	xii
1. บทนำ	1
2. คำจำกัดความต่าง ๆ (มาตรา 1 ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 1 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	7
2.1 คำจำกัดความของเด็กในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	7
2.2 คำจำกัดความของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน	7
3. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน: สิทธิที่เกี่ยวข้องกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน	12
3.1 หลักการทั่วไป 4 ประการ (มาตรา 2, 3(1), 6, 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 8, 12, 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	12
3.1.1 การไม่เลือกปฏิบัติ	12
3.1.2 พลประโยชน์สูงสุดของเด็ก	17
3.1.3 สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนา	18
3.1.4 สิทธิในการได้รับการรับฟังความคิดเห็นตามสมควร	20
3.2 สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง (มาตรา 3(2), 5, 18(1-2) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก)	27
3.2.1 สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครองในการให้คำปรึกษา	27
3.2.2 สิทธิในการได้รับการดูแล ปกป้องคุ้มครอง และได้รับคำปรึกษาจากบิดามารดา/ผู้ปกครอง	30
3.2.3 ความรับผิดชอบของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และความช่วยเหลือจากภาครัฐ	31
3.2.4 สิทธิของบิดามารดา/ผู้ปกครอง: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ	33
3.3 สิทธิทางการศึกษา (มาตรา 29 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 15-16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	35
3.3.1 สิทธิทางการศึกษา: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ	39
3.4 การคุ้มครองเด็กจากภัยอันตราย (มาตรา 19, 36, 37, 39 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และ มาตรา 9, 10, 12 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	40
3.4.1 การคุ้มครองจากความรุนแรง การบาดเจ็บ การละเมิด การถูกปล่อยปละละเลย และพฤติกรรมมิชอบ	42
3.4.2 การคุ้มครองจากการถูกเอาเปรียบ/แสวงประโยชน์โดยมิชอบ	47
3.4.3 การคุ้มครองจากการถูกทรมานหรือการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือถูกย่ำยีศักดิ์ศรี	49
3.4.4 การฟื้นฟูและการกลับคืนสู่สังคมใหม่	49
3.4.5 กลไกและโครงการการปกป้องคุ้มครองต่าง ๆ	50
3.4.6 สิทธิการปกป้องคุ้มครองสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ	52

3.5 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (มาตรา 13, 14, 15, 16, 17 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 5, 6, 7, 12, 12(2), 14(a), 16(1-2) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	53
3.5.1 เสรีภาพในการแสดงออก	56
3.5.2 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น มโนสำนึก และการนับถือศาสนา	60
3.5.3 เสรีภาพในการรวมกลุ่มและการชุมนุมอย่างสงบ	62
3.5.4 สิทธิในความเป็นส่วนตัวและการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกโจมตีให้เสื่อมเสียชื่อเสียง	72
3.5.5 สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในระบบสื่อต่าง ๆ	74
3.5.6 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ	77

4. กระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมหรือเป็นมิตรกับเด็ก: การติดตาม การชดเชย การเยียวยา	80
4.1 สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	81
4.2 สิทธิที่จะได้รับการเยียวยาในระดับประเทศ	83
4.3 การถูกจับกุม การถูกคุมขัง และการลงโทษทางอาญาและทางการบริหาร	86
4.4 ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ	87
4.4.1 องค์การสหประชาชาติ	87
4.4.2 คณะกรรมการสิทธิเด็ก	88
4.4.3 ผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน	90
4.4.4 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน	91
4.4.5 กระบวนการพิเศษของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติและการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ	92
4.4.6 ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านการต่อต้านความรุนแรงต่อเด็ก ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านเด็กและความขัดแย้งกันทางอาวุธ	94
4.4.7 กลไกด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ของสหประชาชาติ	94
4.4.8 กลไกต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค	95
4.5 กระบวนการยุติธรรมที่เหมาะสมหรือเป็นมิตรกับเด็ก: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ	95

5. การดำเนินมาตรการโดยฐานสิทธิมนุษยชนเพื่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (มาตรา 4 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 2 ภายใต้ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	97
5.1 กฎหมายและนโยบาย (มาตรา 3, 9 ภายใต้ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)	98
5.1.1 การประเมินผลกระทบที่มีต่อสิทธิเด็ก	100
5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการติดตามผล	100
5.3 การสร้างความตระหนักรู้สำหรับประชาชนและการจัดอบรมสำหรับนักวิชาชีพ	101
5.4 การเข้าถึงทรัพยากร	103
5.5 ภาคประชาสังคม	103

6. บทสรุป	106
7. อ้างอิงท้ายเรื่อง	108

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้เป็นผลงานจากโครงการระยะเวลาหนึ่งปี ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันของหลายฝ่าย ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ คณะผู้แทนของภาคประชาสังคม และทีมที่ปรึกษาด้านเด็กขององค์กรเครือข่ายสิทธิเด็ก (Children's Advisory Team of Child Rights Connect) โดยเฉพาะทีมที่ปรึกษาด้านเด็กขององค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กที่มีบทบาทนำในการปรับเนื้อหาของเอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ให้เป็นมิตรหรือเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น ซึ่งมีกำหนดตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2564

องค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อกลุ่มที่ปรึกษาชำนาญการ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ (Expert Advisory Group) ที่ให้การสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากในระหว่างกรร่างเอกสารฉบับนี้ ซึ่งรวมถึงระหว่างการประชุมหารือทางระบบออนไลน์ช่วงวันที่ 1-3 กรกฎาคม 2563 โดยผู้เชี่ยวชาญและองค์กรนานาชาติที่มีส่วนให้การสนับสนุนอย่างสำคัญและทรงคุณค่ายิ่งต่อการจัดทำเอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้มีรายนามตามลำดับตัวอักษรดังต่อไปนี้:

Bruce Adamson, The Children and Young People's Commissioner Scotland; African Child Policy Forum; Amnesty International and Amnesty International UK Children's Human Rights Network; Esmeralda Arosemena de Troitiño, Commissioner at the Inter-American Commission on Human Rights; Hazelyn Joy Bitaña, Programme Manager, Child Rights Coalition Asia; Marie-Christine Bocoum, Member of the African Committee on Rights and Welfare of the Child; Child Rights Information Center Moldova; Children's Rights Division and the Division of Independent Human Rights Bodies of the Council of Europe; Jennifer Croft, Acting Head Human Rights Department, United Nations Office for Democratic Institutions and Human Rights; Laure Elmaleh, Children's Rights, World Organisation Against Torture; Michel Forst, Former Special Rapporteur on the situation of Human Rights Defenders; Anne Grandjean, Programme Division Human Rights Specialist, United Nations Children's Fund; Thibault Guillet, Human Rights Officer, Special Procedures Mandate on Freedom of Expression, United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights; Ratna Haveri, Human Rights Programme Manager, United Nations Children's Fund; Christof Heyns, Member of the Human Rights Committee; Soo Young Hwang and Angela Kariuki, International Environmental Law Unit, United Nations Environment Programme; International Service for Human Rights; Cecilia Jimenez-Damary, UN Special Rapporteur on the Human Rights of Internally Displaced Persons; Isabelle Kolebinov, Research and Policy Officer, Child Rights International Network; Viviana Krsticevic, Executive Director, Center for Justice and International Law; Mary Lawlor, Special Rapporteur on the situation of Human Rights Defenders; Najat Maalla Mjid, Special Representative of the Secretary General on violence against children, and her Office; Andrea Márquez Guzmán, Comisión de Derechos Humanos de la Ciudad de México; Benyam Dawit Mezmur, Member of the Committee on the Rights of the Child; Orest Nowosad, Chief Groups in Focus Section, Human Rights Treaty Bodies Branch, Office of the High Commissioner for Human Rights, and the Secretariat of the Committee on the Rights of the Child; Mikiko Otani, Member of the Committee on the Rights of the Child; Luis Pedernera, Chairperson of the Committee on the Rights of the Child; Plan International; Vasilka Sancin, Member of the Human Rights Committee; Save the Children International and Save the Children Sweden; Ann Skelton, Member of the Committee on the Rights of the Child; Katarina Skoko, Office of the Secretary-General's Envoy on Youth; The Fund for Global Human Rights; John Tobin, Professor Melbourne Law School, University of Melbourne; Clément Nyaletsossi Voule, Special Rapporteur on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and of Association; Stefan Wellauer,

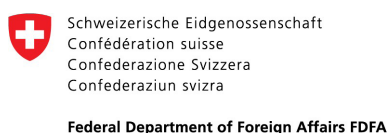
Associate Human Rights Officer, Mandate of the Special Rapporteur on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and of Association; Adriana Zarraluqui, Human Rights Officer, Special Procedures Mandate on Human Rights Defenders, United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights.

องค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กขอถือโอกาสนี้ขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ลอรา ลันดี (Professor Laura Lundy) ผู้อำนวยการร่วมของศูนย์เพื่อสิทธิเด็ก แห่งมหาวิทยาลัยควีนส์แห่งเบลฟาสต์ (Co-Director of the Centre for Children's Rights at Queen's University Belfast) ในสหราชอาณาจักร เป็นกรณีพิเศษในฐานะพันธมิตรที่นับถือเชื่อถือและร่วมงานกันมายาวนาน ที่กรุณาเป็นผู้สนับสนุนหลัก ในการเขียนร่างเอกสารฉบับนี้

องค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กขอขอบพระคุณทีมเจ้าหน้าที่ขององค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กเป็นพิเศษเช่นกัน ที่ช่วยสนับสนุนการวางแผน จัดทำ และจัดพิมพ์เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ ซึ่งได้แก่ อิลาเรีย พาเลซซี (Ilaria Paolazzi) และแอกเนส กราเซีย (Agnes Gracia) ตลอดจน เอมมา กรินดูลิส (Emma Grindulis) และ โอลิเวีย โซลารี (Olivia Solari) ที่ช่วยสนับสนุนด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก และช่วยสนับสนุน การปรึกษาหารือออนไลน์ อีกทั้งขอขอบพระคุณ เอมมา กรินดูลิส (Emma Grindulis) และมิเชลล์ เทมเพิลตัน (Michelle Templeton) ที่ช่วยสนับสนุนทีมที่ปรึกษาด้านเด็กของเครือข่ายสิทธิเด็ก (Children's Advisory Team of Child Rights Connect)

องค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กขอแสดงความขอบคุณอย่างจริงใจเช่นกันต่อ เอวี เฮิร์ด (Eve Heard) และ เจ้าหน้าที่ฝึกงาน ซึ่งได้แก่ เซลลา ลิมโป (Cella Limpo) และ เอมานูเอลา อาเบ (Emanuela Abe) ที่ช่วยสนับสนุนด้านการวิจัย และการปรึกษาหารือออนไลน์

ท้ายที่สุดนี้ เครือข่ายสิทธิเด็กขอแสดงความขอบคุณต่อผู้สนับสนุนทางการเงินที่สนับสนุน การจัดพิมพ์เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นรูปเล่มอย่างสมบูรณ์

คำย่อ

CHRD	เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (Child Human Rights Defender)
CRC	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child)
CRIA	การประเมินผลกระทบที่มีต่อสิทธิเด็ก (Children's Rights Impact Assessment)
CRPD	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)
HRD	นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defender)
ICCPR	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights)
NHRI	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institution)
OHCHR	สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชน (Office of the High Commissioner for Human Rights)
OPIC	พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง กระบวนการติดต่อร้องเรียน (Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a Communications Procedure)
OSCE/ODIHR	สำนักงานสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนภายใต้องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (Office for Democratic Institutions and Human Rights of the Organization for Security and Cooperation in Europe)
SRSG VAC	ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านการต่อต้านความรุนแรงต่อเด็ก (Special Representative of the Secretary-General on Violence against Children)
SRSG CAAC	ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านเด็กและความขัดกันทางอาวุธ (Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict)
The Committee	คณะกรรมการสิทธิเด็ก (Committee on the Rights of the Child)
The Declaration or DHRD	ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล (ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน) (The United Nations Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms)
The Special Rapporteur	ผู้แทนรายงานพิเศษด้านสถานการณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Special Rapporteur on the situation of human rights defenders)
UN	องค์การสหประชาชาติ (United Nations)
UPR	การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Periodic Review)

คำนำ

คณะกรรมการสิทธิเด็ก ได้เปิดการประชุมหารือทั่วไปเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2561 ที่สำนักงานสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ โดยมีประเด็น “การปกป้องคุ้มครองและการยกระดับความเข้มแข็งของเด็กในบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน” เป็นวาระหลักของการประชุม ในปีของการประชุมดังกล่าว ตรงกับวาระครบรอบ 20 ปีของการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ยังไม่เคยมีการบันทึกว่าได้เคยมีการประชุมในประเด็นนี้มาก่อนแต่อย่างใด

ในช่วงเตรียมการสำหรับการประชุมหารือทั่วไปดังกล่าว คณะกรรมการสิทธิเด็กได้ประสานการทำงานร่วมกับ ไมเคิล ฟอรัสต์ (Mr. Michel Forst) ผู้แทนรายงานพิเศษด้านสถานการณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชน องค์การเครือข่ายสิทธิเด็ก และกลุ่มผู้แทนเด็กจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกที่เตรียมเข้าร่วมการประชุมหารือดังกล่าว ครั้งนั้นถือเป็นครั้งแรกที่คณะกรรมการสิทธิเด็กได้รับฟังเกี่ยวกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาสำหรับคณะกรรมการสิทธิเด็กแล้ว เด็ก ๆ ที่ต่อสู้เพื่อสิทธิของพวกเขา คือ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งถือเป็นการปรับแก้ความละเอียดทางประวัติศาสตร์ครั้งยิ่งใหญ่ที่เด็กวัยต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของพวกเขาไม่เคยถูกใส่ใจพิจารณาว่าเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และไม่เคยได้รับการปกป้องคุ้มครองตามสิทธิในบทบาทดังกล่าว

การประชุมหารือดังกล่าว ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ภายหลังจากนั้นจึงถือเป็นความร่วมมือร่วมใจระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึง หน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้อำนาจของสหประชาชาติ องค์การพัฒนาเอกชน บรรดานักวิชาการ เด็ก ๆ และฝ่ายผู้แทนรายงานพิเศษด้านสิทธิเด็กของคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้อำนาจของสหรัฐอเมริกา (Inter-American Commission for Human Rights) ซึ่งเป็นนิมิตหมายใหม่ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ว่าบทบาทของบรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับความสนใจจากทุกฝ่ายมากขึ้น

เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ รวบรวมการทบทวนต่าง ๆ และเป็นผลงานจากกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จึงถือเป็นเอกสารสำคัญที่ผู้อ่านจะได้เรียนรู้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการปกป้องคุ้มครองและการส่งเสริมบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก เด็ก ๆ ได้รวมพลังขับเคลื่อนอย่างจริงจังและทุ่มเทในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การขับเคลื่อนต่อต้านรัฐบาลเผด็จการที่ปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การขับเคลื่อนในการแก้ปัญหาโลกร้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้ใหญ่อ่อนแอ และกำลังส่งผลกระทบต่อชีวิตของเด็ก ๆ ดังนั้นพวกเราจะต้องเริ่มใส่ใจและเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อที่ว่าการสนองตอบต่าง ๆ จะได้เป็นไปตามความคาดหวังของเด็ก

พลังงาน ความคิดสร้างสรรค์ ความชื่นชมยินดี และความมุ่งมั่นที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน แสดงออก ในกิจกรรมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เป็นสิ่งกระตุ้นให้ฝ่ายผู้ใหญ่เร่งดำเนินการต่าง ๆ ที่ยอมรับบทบาทของเด็ก ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและสร้างเงื่อนไขบรรยากาศต่าง ๆ ที่จะช่วยยกระดับความเข้มแข็งในการดำเนิน บทบาทดังกล่าวของพวกเขาให้สำเร็จลุล่วงอย่างปลอดภัย กล่าวคือ ผู้ใหญ่และสถาบันต่าง ๆ จะต้องเคารพ ในบทบาทผู้นำในการต่อสู้ด้านสิทธิมนุษยชนของเด็ก ให้การสนับสนุนและยกระดับความเข้มแข็งในบทบาท ดังกล่าวของพวกเขา

หลุยส์ เปเดอร์เนรา (Luis Pedernera)

ประธาน

คณะกรรมการสิทธิเด็ก

คำปรารภ

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนคนแรกที่ข้าพเจ้ารู้จัก คือเด็กชายอิบบาล มาซีห์ (Iqbal Masih) เด็กชายตัวน้อยแต่สร้างความประทับใจให้แก่ข้าพเจ้าอย่างยิ่งใหญ่ อิบบาลถูกขายเป็นแรงงานบังคับให้กับโรงงานผลิตพรมแห่งหนึ่งในปากีสถาน เนื่องจากบิดามารดาของเขาค้างชำระหนี้จำนวนเทียบเท่า 6 ดอลลาร์สหรัฐกับเจ้าของโรงงาน อิบบาลหลบหนีออกจากโรงงานเมื่ออายุ 10 ขวบ หลังจากได้ยืนยันข่าวว่า ศาลฎีกาในปากีสถานประกาศให้แรงงานบังคับเป็นแรงงานผิดกฎหมาย อิบบาลได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่อต้านแรงงานบังคับ และมีโอกาสได้เรียนหนังสือในโรงเรียน ต่อมาอิบบาลได้กลายเป็นผู้รณรงค์ต่อต้านแรงงานบังคับที่เป็นเด็ก เขาได้เล่าเรื่องราวของตนเองโดยย้อนความหลังถึงความโหดร้ายทารุณที่เขาและแรงงานบังคับเด็กรายอื่น ๆ ประสบจากความเคลื่อนไหวดังกล่าวทำให้อิบบาลเริ่มถูกข่มขู่เอาชีวิตจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรงงานผลิตพรมในปากีสถานแห่งนั้น และในที่สุดเขาถูกยิงเสียชีวิตด้วยวัยเพียง 12 ปี แต่ถึงกระนั้นเด็กชายอิบบาลสามารถช่วยปลดปล่อยเพื่อน ๆ เด็กของเขาเป็นอิสระจากความเป็นแรงงานบังคับได้ถึง 3,000 คน

ไม่มีข้อสงสัยใดๆ ที่เด็ก ๆ ที่เป็นเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างอิบบาลควรจะได้รับ การยอมรับมากขึ้นจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐของประเทศต่าง ๆ ประชาคมระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม บรรดานักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่และครอบครัวของพวกเขา トラบโดที่เป็นเด็กไม่ว่าจะเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงที่ได้แสดงบทบาทด้วยสันติวิธีในการปกป้องคุ้มครองและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นสากล ตลอดจนเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน เด็กเหล่านี้คือเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ถึงเวลาแล้วที่บรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจะออกจากขอบมุมมาอยู่ใจกลางของกระบวนการขับเคลื่อน จากการที่พวกเขาได้เป็นแกนกลางในพลังขับเคลื่อนบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมาเป็นเวลาหลายปี

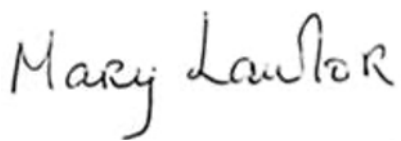
การทำงานร่วมกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจจะเป็นเรื่องใหม่สำหรับพวกเราบางคน สำหรับคนอื่น ๆ เด็กที่ดำเนินบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจจะเป็นเรื่องน่าสนใจเพียงเล็กน้อยโดยองค์กรสถาบัน หรือแม้แต่กลุ่มพลังเคลื่อนไหวต่าง ๆ ซึ่งก็ยังคงใช้มุมมองแบบผู้ใหญ่ในการนี้

เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการว่าด้วย “สิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน” ซึ่งพัฒนาโดยองค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กฉบับนี้จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่คาดหวังว่าจะใช้สนับสนุนการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ในระดับชาติตามพันธกรณีภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนร่วมกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และที่สำคัญจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกับเด็ก ๆ เองด้วย

เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ยังเป็นข้อเสนอแนะที่ชัดเจนสำหรับภาครัฐ องค์กรภาคประชาสังคม และกลไกต่าง ๆ ของสหประชาชาติ ถึงการรับรู้ การปกป้องคุ้มครอง และการยกระดับความเข้มแข็งของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้มากขึ้น อีกทั้งสนับสนุนให้เด็กเหล่านั้นดำเนินบทบาทได้อย่างปลอดภัย ในส่วนของเด็กเองนั้นก็สามารถใช้ประโยชน์จากเอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับที่เป็นมิตรหรือ

เหมาะสำหรับเด็ก ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำโดยทีมที่ปรึกษาด้านเด็กขององค์กรเครือข่ายสิทธิเด็กได้ในอนาคตด้วย ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาเข้าใจถึงสิทธิของพวกเขาในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่น ๆ กับบรรดาผู้มีอำนาจและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ

ยิ่งกว่านั้น เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้จะช่วยให้ทุกภาคส่วน รวมถึงภารกิจของข้าพเจ้ามีส่วนร่วมร่วมกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น และให้การสนับสนุนกิจกรรมของพวกเขาเหล่านั้นได้ดีขึ้น โดยส่วนตัวของข้าพเจ้า ในฐานะผู้แทนรายงานพิเศษด้านสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะให้ความสำคัญกับกรณีที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงจากภัยอันตรายต่าง ๆ จากการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

แมรี ลอว์เลอร์ (Mary Lawlor)

ผู้แทนรายงานพิเศษด้านสถานการณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

(Special Rapporteur on the situation of human rights defenders)

1

1. บทนำ

“เด็ก ๆ แสดงบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอยู่แล้ว แต่ดูเหมือนว่าพวกเขาผู้ใหญ่ไม่ได้ใส่ใจให้ความสำคัญต่อกิจกรรม ประสบการณ์ ผลงาน การเสี่ยง ความจำเป็น และความท้าทาย ของพวกเขา”

มิกิโกะ โอทานิ (Mikiko Otani) สมาชิกคณะกรรมการสิทธิเด็ก แห่งสหประชาชาติ¹

เด็กคือผู้ทรงสิทธิ ผู้เรียกร้อง และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (HRD) เด็กในทุก ๆ ประเทศและทุก ๆ ภูมิภาคต่างตื่นตัวลุกขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิของเด็กและสิทธิมนุษยชน เด็ก ๆ ที่แสดงบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนกำลังสร้างความเข้าใจไปทั่วโลกเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิเด็ก (The Committee) ซึ่งรับรู้ถึงการแสดงออกดังกล่าว และความท้าทายต่าง ๆ ที่มีลักษณะพิเศษที่เด็กเหล่านั้นอาจต้องเผชิญ จึงได้เน้นให้ความสำคัญต่อการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กเหล่านั้นที่ดำเนินบทบาทเป็นเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (CHRD)² ในการประชุมหารือของคณะกรรมการเมื่อปี พ.ศ. 2561 ที่ประชุมในวันนั้น และจากการปรึกษาหารือระดับโลกกับเด็ก ๆ³ ได้นำเสนอข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของเด็กที่กำลังแสดงออกในหลายช่องทางเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนทั่วโลก ตลอดจนการกล่าววิพากษ์วิจารณ์แบบแผนและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และการยื่นกรณที่จะผลักดันให้เสียงเรียกร้องของพวกเขาได้รับความสนใจ ที่ประชุมในวันนั้นยังได้ชี้ให้เห็นถึงอุปสรรคที่เด่นชัดหลายประการที่เด็กเหล่านั้นเผชิญจากการดำเนินบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กระบวนการของความท้าทายหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เด็กนักกิจกรรมเหล่านั้นเผชิญ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารซึ่งรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของพวกเขา การไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากผู้ใหญ่ การถูกละเมิดทั้งทางกายและวาจา และการถูกคุกคามทั้งช่องทางออนไลน์และนอกระบบออนไลน์ อีกทั้งยังถูกขัดขวางจากครอบครัวของพวกเขา กลุ่มผู้อาวุโสกว่า สถานศึกษา หรือตำรวจ ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งสนับสนุน หรือแหล่งการขอความช่วยเหลือที่เห็นผล ถึงแม้บรรดานักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่ก็เผชิญอุปสรรค หรือความท้าทายเฉกเช่นพวกเขาในบางประการ แต่เด็กมีสิทธิมนุษยชนอันชอบธรรมเพิ่มเติม ซึ่งสิทธิเพิ่มเติมเฉพาะนี้ได้ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC)⁴ และพิธีสารเลือกรับ⁵ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กอีกหลายฉบับ บทบาทที่พวกเขาแสดงออกเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่วนใหญ่ก็สอดคล้องหรือตรงกับสิทธิพิเศษที่ระบุในข้อตกลงสากลดังกล่าว

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรของสังคมในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากล หรือที่มักเรียกกันย่อ ๆ ว่าปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (DHRD)⁶ ตลอดจนเอกสารแสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง⁷ ล้วนครอบคลุมทุกคนซึ่งหมายรวมถึงเด็กด้วย ปฏิญญาดังกล่าวไม่ได้ระบุเพิ่มสิทธิใหม่ใด ๆ เพียงแต่อ้างถึงสิทธิต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้นำไปประยุกต์ใช้กับบทบาทและสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้ง่ายขึ้น ดังนั้น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

และบทบัญญัติเฉพาะกาลต่าง ๆ สำหรับเด็กที่เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD)⁸ จึงล้วนมีความสำคัญที่จะนำมาใช้ในการตีความปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และอนุมัติให้เข้ากับกฎหมาย นโยบาย และข้อปฏิบัติระดับชาติให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับเด็ก ในทำนองเดียวกัน ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และกรอบกฎหมายที่เกิดจากปฏิญญาดังกล่าวเป็นเครื่องมือซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่ช่วยยกระดับการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในระดับประเทศ โดยเฉพาะในด้านที่เชื่อมโยงกับการทำให้สิทธิของบรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับความสนใจรับฟังมากขึ้น รวมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ที่ผ่านมาจะมีความพยายามในเบื้องต้นที่จะรวมสิทธิของเด็กเข้าไว้ในกรอบกฎหมายระดับชาติต่าง ๆ ที่ว่าด้วยการปกป้อง และการยกระดับบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่ยังคงมีช่องว่างในประเด็นสำคัญ ๆ ในกรอบกฎหมายต่าง ๆ สำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและกรอบกฎหมายอื่น ๆ

ดังนั้น จุดประสงค์ของเอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ก็เพื่อใช้ประกอบกับข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะที่ใช้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ผนวกเพิ่มด้วยสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและเน้นเป็นพิเศษในข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับสิทธิเด็ก เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้เสนอแนวทางที่ภาครัฐของประเทศต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ควรดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจว่า เด็ก ๆ จะได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของตนเองเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งได้ยกระดับบทบาทดังกล่าวให้เข้มแข็งขึ้น โดยไม่ถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิของตนเอง และไม่ถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวโดยไม่จำเป็นหรือไม่สมควร เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ครอบคลุมถึงข้อเสนอแนะในการประชุมทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561⁹ ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ตรงของเด็ก และความคิดเห็นของเด็กในประเด็นที่พวกเขาคิดว่าจะช่วยสนับสนุนบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ของพวกเขา (ประเด็นดังกล่าวถูกระบุไว้ว่าได้มาจากความคิดเห็นของเด็ก)¹⁰ เนื้อหาของเอกสาร แนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ยังได้จากการประมวลข้อมูลความรู้ที่ได้จากคณะที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ¹¹ นอกจากนี้แล้ว ทีมที่ปรึกษาด้านเด็กขององค์กรเครือข่ายสิทธิเด็ก ยังอยู่ระหว่างการปรับเนื้อหาของเอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ให้เป็นฉบับที่เหมาะสมหรือเป็นมิตรกับเด็กด้วย

อะไรคือความแตกต่างของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (CHRDs)

ในฐานะมนุษย์เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ เด็กจึงมีสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่นเดียวกับบรรดาผู้ใหญ่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กตระหนักถึงความท้าทายและโอกาสที่แตกต่างกันที่เด็กอาจเผชิญในการมีและใช้สิทธิของพวกเขา และในบริบทที่แตกต่างกันที่เด็ก ๆ ได้ใช้สิทธิของพวกเขา ดังประเด็นต่อไปนี้:

- ปัจจุบันยังคงมีการต่อต้านแนวคิดที่ว่าเด็กมีสิทธิ หรือควรมีสิทธิมนุษยชนของตนเองอย่างเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ซึ่งปกครองดูแลพวกเขา ตลอดจนมีการต่อต้านแนวคิดที่ว่า เด็กมีสิทธิ หรือควรมีสิทธิปกป้องสิทธิมนุษยชน และพูดแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การใช้อำนาจของผู้ใหญ่ได้

- ยังมีความสงสัยไม่แน่ใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับสมรรถนะด้านวุฒิภาวะและความสามารถของเด็กในเรื่องความเข้าใจและการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน
- เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อาจไม่ตระหนักรู้ว่าพวกเขาคือนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรืออาจไม่มีความรู้เรื่องสิทธิเพียงพอว่าพวกเขาสามารถเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้
- เพื่อลดจุดอ่อนของเด็กที่ขาดอำนาจในกระบวนการตัดสินใจ ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) จึงมีหลายมาตราที่ระบุเพิ่มศักยภาพให้กับเด็ก เช่น สิทธิเฉพาะของเด็กเรื่องสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการรับฟังตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะ (มาตรา 12 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งถูกปรับใช้ให้เป็นส่วนหนึ่งของมาตรา 7 ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ)
- เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองเพิ่มเติมจากการถูกละเมิด และจากภัยอันตราย เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่าพวกเขาอาจมีความอ่อนแอทางกายภาพมากกว่า มีการพึ่งพาผู้อื่นมากกว่า อีกทั้งมีวุฒิภาวะและมีความอายุน้อยกว่าตลอดจนมีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิด การปฏิบัติโดยมิชอบ และการทารุณกรรมมากกว่า
- เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจยังไม่เข้าใจอย่างชัดเจนถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่พวกเขาอาจเผชิญ ซึ่งรวมถึงความเสี่ยงที่จะทำให้พวกเขาตกอยู่ในภัยอันตราย ดังนั้น พวกเขาจึงควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับความเสี่ยงดังกล่าว และวิธีปกป้องตนเองในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
- เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจถูกตีตราและถูกต่อต้านในสังคม รวมถึงตกเป็นเหยื่อความรุนแรงเมื่อพวกเขาปกป้องสิทธิมนุษยชนเพียงเพราะพวกเขาเป็นเด็ก อีกทั้งอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์จากบางคนว่าละเมิดกรอบของสังคมและขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาในการที่เด็กไม่ได้ถูกคาดหวังให้เคลื่อนไหวแสดงความคิดเห็น แต่ให้มอบบทบาทดังกล่าวแก่ผู้ใหญ่เท่านั้น นอกจากนี้ เพศสภาพ ความพิการ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ตลอดจนภูมิหลังทางสังคมและชาติ ก็เป็นปัจจัยที่อาจทำให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับผลกระทบทางลบดังกล่าวรุนแรงขึ้น
- เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจตกเป็นเป้าหมายการถูกระทำความรุนแรงโดยเจตนา เพื่อยับยั้งขัดขวางการแสดงบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือนักปกป้องสิทธิมนุษยชนคนอื่น ๆ
- อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ยังระบุว่าบิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็ก เป็นทั้งผู้ทรงสิทธิ และผู้มีหน้าที่ตามอนุสัญญา สิทธิของพวกเขาที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานของตน (เช่น การให้คำปรึกษาและชี้แนะเด็กที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก) จะต้องได้รับการเคารพ
- เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเติบโตขึ้นมาในยุคที่มีทั้งระบบดิจิทัล และไม่มีระบบดิจิทัล พวกเขาอาจใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมของระบบดิจิทัลมากกว่า และ/หรือในแนวทางที่ต่างจากผู้ใหญ่ใช้ ซึ่งอาจทำให้ผู้ใหญ่ไม่สบายใจ

- สภาพแวดล้อมของระบบดิจิทัลเป็นโอกาสให้เด็กได้ค้นหา ได้รับ และได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับบุคคลอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งถ้าไม่มีระบบดิจิทัล เด็กอาจจะไม่มีโอกาสเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวอาจเป็นความเสี่ยงและความท้าทายกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในแง่ของการเข้าถึงและการใช้อย่างปลอดภัย
- เด็กที่ดำเนินบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่เป็นเด็กในวัยเรียน และโรงเรียนจัดสรรบริบทเฉพาะสำหรับเด็กแสดงบทบาทในการปกป้องสิทธิมนุษยชนโรงเรียนสามารถเปิดโอกาส และส่งเสริมความเข้าใจของเด็กในเรื่องสิทธิต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็อาจเป็นสถานที่ที่ขัดขวางบทบาทการเป็นเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของนักเรียน ในบางกรณี โรงเรียนอาจเป็นสถานที่ที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน สถานที่สนับสนุนการเรียกร้องและปกป้องสิทธิมนุษยชน
- การใช้สิทธิในฐานะเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนยังต้องเผชิญความท้าทายหรืออุปสรรคเพิ่มขึ้นเนื่องจากสถานะทางสังคมของเด็ก ตลอดจนการไร้ฐานอำนาจทางการเมือง การที่ยังไม่ถึงวัยที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และอยู่ในภาวะที่ยังต้องพึ่งพิงผู้ใหญ่
- เด็กอาจยังไม่ตระหนักรู้ หรือยังเข้าไม่ถึงกลไกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การขอรับการสนับสนุน การแสดงความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่ และ/หรือการได้รับการชดเชยเยียวยา

ดังนั้น ถึงแม้เด็กจะได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นพิเศษจนเสมอกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่ แต่ในทางปฏิบัติ การใช้สิทธิมนุษยชนของพวกเขาถูกจำกัดอยู่ในกรอบทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ภาครัฐและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (รวมถึงผู้ปกครอง และโรงเรียน) อาจจะมองข้ามข้อเท็จจริงที่ว่า เด็กก็เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วยเช่นกัน หรือมาจากสาเหตุที่บทบาทของพวกเขาถูกจำกัดด้วยกรอบแบบแผนต่าง ๆ ที่ยังคงถือปฏิบัติกันอย่างทั่วไปในสังคม นอกจากนี้ เด็กเองก็อาจจะไม่ได้มองว่าพวกเขาเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรืออาจจะเติบโตขึ้นมาในสังคมที่ทำให้พวกเขาไม่ทราบว่าเด็กเองก็สามารถแสดงบทบาทเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้ด้วย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งทางเลือก และพวกเขามีสิทธิในทางเลือกนั้นก็ตาม ประเด็นดังกล่าวนี้มักพบเห็นได้อย่างชัดเจนเป็นพิเศษกับเด็กผู้หญิง เด็กพิการ และเด็กที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง

ด้วยเหตุนี้ เราจึงต้องศึกษา ทำความเข้าใจและนำปัญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนมาดำเนินการดังต่อไปนี้:

- (ก) เป็นชุดของสิทธิมนุษยชนสำหรับเด็ก
- (ข) เป็นบริบทที่มีลักษณะเฉพาะในการให้เด็กใช้สิทธิมนุษยชนดังกล่าว (ในบริบทของพัฒนาการตามวัย ความสัมพันธ์กับครอบครัว และสถานะของเด็กในโรงเรียนและในชุมชนต่าง ๆ) และ...
- (ค) การตระหนักถึงความท้าทายเฉพาะที่เกิดจากการปฏิบัติตามกรอบบริบทสิทธิมนุษยชนสำหรับเด็ก

นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในแง่ของประสบการณ์ชีวิต และข้อคิดเห็นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้:

- อธิบายคำจำกัดความของ “เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน”
- วิเคราะห์มาตราต่าง ๆ ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยอ้างอิงถึงปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และประสบการณ์ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน
- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกรอบสิทธิมนุษยชนสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกว่า อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเชื่อมโยงกับข้อตกลงต่าง ๆ ว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชนของเด็ก ซึ่งรวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอื่น ๆ อีกหลายฉบับ นอกจากนี้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กไม่ได้มีผลหรือยินยอมให้มีผลต่อการตัดสินใจลดหรือเพิ่มการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเด็กในกฎหมายภายในประเทศแต่อย่างใด ดังความที่ระบุไว้ในมาตรา 41 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ว่า “ไม่มีข้อความใดในอนุสัญญาฉบับนี้ที่ส่งผลกระทบต่อบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการรับรู้ดีขึ้นเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายภายในประเทศ หรือกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลบังคับใช้ในประเทศนั้น ๆ”

2

2. คำจำกัดความต่าง ๆ (มาตรา 1 ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 1 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

2.1 คำจำกัดความของเด็กในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 1

เด็ก ตามวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กฉบับปัจจุบัน หมายถึงมนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านี้ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น

มาตรา 1 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก “ให้คำจำกัดความอย่างง่าย ๆ ถึงความหมายของคำว่า เด็ก ตามจุดประสงค์ของอนุสัญญาฉบับนี้ ซึ่งจะเชื่อมโยงถึงการระบุสิทธิต่าง ๆ อันชอบธรรมของเด็ก ในเนื้อความอื่น ๆ ภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้”¹² ถึงแม้คำว่า “เด็ก” จะไม่ได้ใช้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเสมอไป (เช่น มีเพียงส่วนน้อยที่บุคคลอายุ 16 ปีจะเรียกตนเองว่าเป็น “เด็ก”) แต่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีทุกคนต่างได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิภายใต้อนุสัญญาฉบับนี้อย่างเท่าเทียมกัน

ถึงแม้จะตระหนักว่าในบางสังคม บุคคลที่ถือว่าบรรลุนิติภาวะ หรือเป็นผู้ใหญ่จะมีอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กำหนดให้บุคคลอยู่ในสถานะเด็กจนถึงอายุ 18 ปี นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิเด็ก ยังได้เรียกร้องให้ภาครัฐ ทบทวนกฎหมายในประเทศ เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จนถึงอายุ 18 ปี¹³ กฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิและสวัสดิการเด็ก (The African Charter on the Rights and Welfare of the Child) ก็กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวเช่นกัน โดยระบุว่า “เด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี”¹⁴ และดังนั้นจึงไม่จำกัดความคุ้มครองเด็กเหล่านั้นในรัฐต่าง ๆ แม้ว่าเด็กจะบรรลุนิติภาวะในวัยต่ำกว่า 18 ปีก็ตาม

2.2 คำจำกัดความของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 1

บุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือร่วมกับผู้อื่นที่จะส่งเสริมและต่อสู้เพื่อให้เกิดการคุ้มครองและตระหนักถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ถึงแม้ปัญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไม่ได้ให้คำจำกัดความของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่มาตรา 1 ของปฏิญญาฉบับนี้อธิบายถึงกรอบกิจกรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ปฏิญญาฉบับนี้ยังครอบคลุมถึง “บุคคลทุกคน” ซึ่งเป็นการระบุอย่างชัดเจนว่าไม่มีการระบุอายุขั้นต่ำสำหรับบุคคลที่ดำเนินบทบาทในการปกป้องคุ้มครอง ส่งเสริม และผลักดันให้ปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน ดังนั้น เด็กทั่วโลกที่กำลังแสดงบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเช่นกัน ถึงแม้พวกเขาอาจจะไม่ได้เรียกตนเองว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้ใหญ่อาจจะไม่ได้มอง หรือไม่ได้เรียกพวกเขาว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชน เสมอไปก็ตาม เหตุผลส่วนหนึ่งเชื่อมโยงกับระดับความเข้าใจของเด็กเองเกี่ยวกับสถานะและบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้เป็นผลจากสมมติฐานและการใช้ภาษาของผู้ใหญ่ที่ทำให้กิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนถูกจัดเป็นรูปแบบของ “การมีส่วนร่วมของพลเมือง” (civic engagement) หรือเรียก “นักกิจกรรมเด็ก” หรือมักจะเรียกว่า กลุ่มพลังเด็ก หรือพลังเด็ก แทนคำว่า “นักกิจกรรม หรือกลุ่มนักกิจกรรมเพื่อสิทธิมนุษยชน” ซึ่งที่จริงแล้วเด็กควรจะมีอิสระในการเลือกใช้คำในการเรียกพวกเขาเอง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะใช้คำใด เด็กควรมีสติธรรมชนทั้งในสถานะเด็กและในสถานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน:

ข้าพเจ้ามองภาพของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนว่ามีบทบาทที่หนักหน่วงมาก ทั้งเดินขบวน ประท้วง หรือทำงานที่สหประชาชาติ อย่างไรก็ตามเมื่อคุณคิดถึงเรื่องนี้ ในสิ่งเล็ก ๆ ที่คุณสามารถทำได้ในการปกป้องสิทธิมนุษยชน คุณจะตระหนักว่าคุณก็เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนคนหนึ่งเช่นกัน

ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชน ได้ให้คำจำกัดความของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ว่า “ผู้ดำเนินบทบาทเฉพาะตน หรือร่วมกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อส่งเสริม หรือปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”¹⁵

โดยประมวลจากข้อมูลในการประชุมหารือทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กเมื่อปี พ.ศ. 2561 เอกสารแนะนำเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ได้ให้คำจำกัดความของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ดังต่อไปนี้

“เด็กที่ได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริม ปกป้อง และผลักดันให้ปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงสิทธิเด็ก คือนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ถึงแม้พวกเขาจะไม่ได้มองตนเองเป็นเช่นนั้น หรือไม่ได้ถูกพิจารณาหรือเรียกจากบุคคลอื่น ๆ ก็ตาม”¹⁶

คำจำกัดความนี้ระบุถึงประเด็น (ก) ความเข้าใจผิดที่ว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีบทบาทปกป้องสิทธิเด็กเท่านั้น และ (ข) ในความเป็นจริงเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจำนวนมากไม่ได้ใช้คำนี้เรียกตนเอง และ/หรือมีการต่อต้านไม่ยอมรับบทบาทดังกล่าวของเด็กในหมู่ผู้ใหญ่

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีบทบาทด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง ซึ่งบางบทบาทเกี่ยวข้องกับสิทธิของพวกเขาเอง และสิทธิของเด็กคนอื่น ๆ ด้วย (เช่น เด็กที่เรียกร้องสิทธิทางการศึกษา การเคลื่อนไหวดังกล่าวก็นำไปสู่สิทธิของพวกเขาเอง และสิทธิของเด็กคนอื่น ๆ ด้วย) ในขณะที่บางบทบาทของพวกเขาเน้นที่การปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีผลกระทบต่อทุก ๆ คน (เช่น สิทธิด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาความยากจน)

สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนระบุว่า คำจำกัดความของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้จากการประมวล “สิ่งที่เขาทำ” และจากคำอธิบายที่เกี่ยวกับบทบาทของพวกเขา ซึ่งบทบาทที่เป็นตัวอย่างของการปกป้องสิทธิมนุษยชนรวมถึง: การเคลื่อนไหวในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับสากล การรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน สนับสนุนเหยื่อของการละเมิดสิทธิมนุษยชน การเคลื่อนไหวเพื่อผดุงความรับผิดชอบและเพื่อยุติการนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิด สนับสนุนการยกระดับธรรมาภิบาลและการปรับปรุงนโยบายของรัฐบาล และการสนับสนุนการปฏิบัติตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ว่าด้วยการปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนศึกษาและการอบรม¹⁷

ตัวอย่างของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้แก่:

- เด็ก สมาชิกของรัฐสภาเด็ก (Children’s Parliament) ผู้รณรงค์ให้รัฐบาลของตนเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- เด็ก ซึ่งรณรงค์ให้เกิดการตระหนักรู้ในหมู่เพื่อนฝูงของเขาเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก
- เด็ก ซึ่งเรียกร้องความเป็นธรรมจากกรณีการละเมิดสิทธิเด็ก และส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของสาธารณชน
- เด็ก ซึ่งเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมอย่างสงบเพื่อประท้วงต่อต้านความอยุติธรรมต่าง ๆ และลุกขึ้นเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน
- เด็ก ซึ่งติดตามผลการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และนำเสนอรายงานแก่คณะกรรมการสิทธิเด็ก

ถึงแม้จะมีเด็กทั่วโลกหลายคนที่ดำเนินการสอดคล้องกับคำนิยามข้างต้นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่ในความเป็นจริงสำหรับเด็กส่วนใหญ่แล้วยังมีความแตกต่างไม่เพียงแต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และ/หรือไม่รู้ความหมายแต่พวกเขายอยู่ในสังคมที่ผู้คนโดยทั่วไปไม่ยอมรับการพูดแสดงความคิดเห็น หรือยอมให้คน ๆ หนึ่งพูดถึงสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ยังมีในหลายสังคมและบริบทที่ไม่คาดหวังให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นคัดค้านอำนาจของผู้ใหญ่ ความท้าทายจะยิ่งมากขึ้นในระบบการปกครองแบบเผด็จการ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีผลบังคับในทุกประเทศ และยอมรับในสิทธิอันชอบธรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งที่ได้มีการแสดงบทบาทดังกล่าวแล้ว หรือบทบาทที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต แม้ว่าสถานะทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของแต่ละรัฐแต่ละพื้นที่ อาจแตกต่างกันมาก

3. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน: สิทธิที่เกี่ยวข้องกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

3.1 หลักการทั่วไป 4 ประการ (มาตรา 2, 3(1), 6, 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 8, 12, 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

คณะกรรมการสิทธิเด็ก ได้ระบุให้ 4 มาตราในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นหลักการทั่วไป 4 ประการ¹⁸ ซึ่งได้แก่:

- มาตรา 2: การไม่เลือกปฏิบัติ
- มาตรา 3(1): ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก
- มาตรา 6: การมีชีวิต ความอยู่รอด และการพัฒนา
- มาตรา 12: สิทธิของเด็กที่จะแสดงความคิดเห็นและได้รับการใส่ใจรับฟังตามสมควร

ทั้ง 4 มาตราการนี้มีความเชื่อมโยงกับบริบททั้งหมดของสิทธิเด็กภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งถ้ารวมกับมาตรา 5 (ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่จะให้คำชี้แนะปรึกษาแก่บุตรหลานในการใช้สิทธิเด็กอย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการทางสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของเด็ก) จะกลายเป็นสาระหลักของแนวทางตามสิทธิเด็ก¹⁹ แนวทางตามสิทธิเด็กแยกแยะอย่างชัดเจนในการตระหนักถึงสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจากสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่ ใจความหลักก็คือ เด็กจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติ ผลประโยชน์สูงสุดของพวกเขาจะได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก ความคิดเห็นของเด็กจะต้องได้รับการใส่ใจรับฟังอย่างเที่ยงธรรมสมเหตุสมผล นอกจากนี้แล้ว สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และพัฒนาการของเด็กจะต้องได้รับการคุ้มครอง และบิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็กมีหน้าที่และสิทธิที่จะให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานเกี่ยวกับการใช้สิทธิของพวกเขา

3.1.1 การไม่เลือกปฏิบัติ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 2

(1) รัฐภาคีจะเคารพและประกันสิทธิตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้แก่เด็กแต่ละคนที่อยู่ในเขตอำนาจของตน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติไม่ว่าชนิดใด ๆ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น ต้นกำเนิด

ทางชาติ ชาติพันธุ์ หรือสังคม ทรัพย์สิน ความทุพพลภาพ การเกิดหรือสถานะอื่น ๆ ของเด็ก หรือบิดา มารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย

(2) รัฐภาคีจะดำเนินการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อที่จะประกันว่าเด็กได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ หรือการลงโทษในทุกรูปแบบ บนพื้นฐานของสถานภาพ กิจกรรมความคิดเห็นที่แสดงออกหรือความเชื่อของบิดา มารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือสมาชิกในครอบครัวของเด็ก

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 12(2)

รัฐต้องดำเนินการที่จำเป็นเพื่อประกันให้มีการคุ้มครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แก่บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น จากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติที่เป็น การปฏิบัติโดยพลตินัยหรือนินัย การกีดกัน หรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใด ที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่างชอบธรรมตามที่อ้างถึง ในปฏิญญานี้

หลายประเด็นที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ความสนใจในกิจกรรมของพวกเขา มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กเหล่านั้นจะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เมื่อพวกเขาแสดงบทบาทปกป้องสิทธิของพวกเขา หรือสิทธิของบุคคลอื่นๆ ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม หรือแสดงบทบาทปกป้องสิทธิอันชอบธรรมอื่นๆ มาตรา 2(1) (สิทธิที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากการใช้สิทธิข้ออื่น ๆ) ไม่ได้เป็นสิทธิที่มาโดดๆ และต้องมีสิทธินี้โดยทันที มิใช่ค่อยๆ ได้รับสิทธิดังกล่าว

มีหลายกรณีที่เด็กรายงานการถูกเลือกปฏิบัติในหลายรูปแบบในขณะที่พวกเขาใช้สิทธิดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งๆ ที่เป็นพฤติกรรมต้องห้ามตามที่ถูกระบุไว้ในมาตรา 2 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ตราใบใดที่ไม่มีการเคารพในเพศสภาพของคุณ ก็จะไม่มีความหมายใดๆ ตราใบใดที่ระบุลักษณะ/ลักษณะทางของคุณแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ คุณก็จะกลายเป็นตัวตลก ตราใบใดที่อัตลักษณ์ของคุณกลายเป็นฝ่ายผิด ก็จะไม่มีความหมายใดๆ

ภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

ทั้งนี้ เด็กควรจะได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยปราศจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับโอกาสที่ผู้ใหญ่ หรือเด็กอื่น ๆ ได้รับเมื่อดำเนินบทบาทเดียวกัน อย่างไรก็ตาม เด็กบางกลุ่มอาจถูกเลือกปฏิบัติมากเป็นพิเศษและซ้ำซ้อนเมื่อดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มาตรา 2 นอกจากที่ให้การปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกเลือกปฏิบัติเมื่อใช้สิทธิต่าง ๆ ของพวกเขาตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแล้ว เด็กยังได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากสถานะของพวกเขาด้วย เช่น เพศสภาพ หรือเชื้อชาติ หรือความพิการภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ด้วย เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination) เด็กกลุ่มที่มักถูกเลือกปฏิบัติ ได้แก่ เด็กผู้หญิง ซึ่งรวมถึงเด็กผู้หญิงมีครรภ์และเด็กผู้หญิงที่มีสถานะเป็นมารดา เด็กพิการ เด็กที่มีภูมิหลังด้านชนชาติที่หลากหลาย เด็กผู้ลี้ภัย หรือไร้สัญชาติ เด็กที่มีความหลากหลายทางเพศ และเด็กอื่น ๆ อีกหลายกลุ่ม ถึงแม้ว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชน (HRDs) ที่เป็นผู้ใหญ่จะเผชิญความท้าทายหรืออุปสรรคคล้ายคลึงกัน แต่เด็กในกลุ่มเปราะบางที่ดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนตกอยู่ในสภาพเสียเปรียบและซ้ำซ้อนมากกว่า ทั้งนี้เพราะสภาพความเป็นเด็กของพวกเขาเพิ่มความเสียเปรียบ และเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการถูกเลือกปฏิบัติมากขึ้น นอกเหนือจากปัจจัยอื่น ๆ (โดยอาจมาจากหลายสาเหตุ) ยกตัวอย่างเช่น มีรายงานจำนวนมากว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนสตรีที่เป็นผู้ใหญ่เผชิญความท้าทายหรืออุปสรรคต่าง ๆ มากมาย แต่เด็กผู้หญิงที่ดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีสถิติเผชิญความท้าทายหรืออุปสรรคต่าง ๆ มากกว่า และในระดับหรือรูปแบบที่แตกต่างกันไปสำหรับช่วงวัยที่แตกต่างกันของพวกเขาเอง เด็กที่อายุมากขึ้นอาจถูกเลือกปฏิบัติเพราะข้อจำกัดด้านอำนาจในการตัดสินใจเนื่องจากยังเป็นเด็ก และการถูกเลือกปฏิบัติในรูปแบบที่คล้ายกับผู้ใหญ่ เช่น การถูกกระทำความรุนแรงด้วยเพศสภาพ อุปสรรคการเข้าถึงสิทธิและบริการด้านอนามัยเจริญพันธุ์ตามเพศสภาพ นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างที่เด็กผู้หญิงที่มาจากชุมชนพื้นเมือง หรือเด็กหญิงพิการ อาจจะถูกเลือกปฏิบัติเพราะภูมิหลังด้านชนชาติ ภาษา เพศสภาพ และสมรรถนะทางกายภาพ²⁰ ทั้งนี้ เด็กกลุ่มอื่น ๆ ที่มาจากชุมชนพื้นเมืองก็อาจเผชิญความท้าทายเมื่อดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากพวกเขาใช้ภาษาชนกลุ่มน้อย หรือพวกเขามักถูกเลือกปฏิบัติ หรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมในชุมชนอยู่แล้ว ซึ่งความท้าทาย หรืออุปสรรคที่พวกเขาเผชิญอาจเพิ่มขึ้นเมื่อพวกเขาอายุมากขึ้น

อย่างไรก็ดี เด็กพิการได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษภายใต้มาตรา 7 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ซึ่งระบุว่า เด็กพิการพึงมีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เสมอภาคกับเด็กกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่จำกัดเฉพาะสิทธิต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก หรือสิทธิภายใต้มาตราอื่น ๆ ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ²¹ แต่ครอบคลุมถึงการได้รับการพิจารณาเพื่อยกระดับความเข้มแข็งและมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนการเข้าถึงระบบสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบบริการสาธารณะต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผล (ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 2 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ) เพื่อขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของเด็กพิการ

ถึงแม้ว่ามาตรา 2(1) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กไม่ได้ระบุถึงประเด็นรสนิยมทางเพศและเพศสภาพอย่างชัดเจน แต่คณะกรรมการสิทธิเด็ก ได้ระบุว่า “ภาครัฐพึงดำเนินการที่มีประสิทธิภาพในการปกป้องคุ้มครองวัยรุ่นในกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) จากการถูกรังแก ความรุนแรง การถูกเลือกปฏิบัติ หรือการถูกกลั่นแกล้งรังแกทุกรูปแบบโดยสร้างความตระหนักรู้ในหมู่ประชาชน อีกทั้งดำเนินการที่สนับสนุนและปลอดภัย²²

มาตรา 2 ไม่ได้ระบุเรื่องครอบคลุมอายุของเด็กในหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิเป็นการเฉพาะ และมีหลายกรณีที่เด็กถูกจำกัดสิทธิแต่ไม่จำกัดในผู้ใหญ่ (เช่น ข้อห้ามการออกนอกเคหสถานในช่วงเวลาที่กำหนด หรือกฎหมายต่าง ๆ ที่จำกัดพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก) อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่จะสานสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และโอกาสการใช้พื้นที่สาธารณะ²³

ข้อหากระทำผิดเฉพาะกลุ่มและการเลือกปฏิบัติเพราะอายุ

องค์กรเครือข่ายข้อมูลสิทธิเด็กได้เผยแพร่รายงานว่าด้วยการตั้งข้อหาการกระทำผิดเฉพาะกลุ่ม ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติที่เห็นได้ทั่วโลก การตั้งข้อหาการกระทำผิดเฉพาะกลุ่ม (Status Offences) หมายถึง การตั้งข้อหาการกระทำผิดคดีอาญาเฉพาะบุคคลบางกลุ่มในสังคม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลจากการเลือกปฏิบัติเพราะศาสนา เพศสภาพ หรืออายุ การห้ามออกจากเคหสถานกฎหมายว่าด้วยการละทิ้งต่อหน้าที่ และความผิดฐานเร่ร่อนสามารถนำมาลงโทษเพียงเพราะเด็ก ๆ อยู่ในที่สาธารณะ นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยการไม่เชื่อฟัง / ฝ่าฝืนคำสั่งสามารถทำให้กิจกรรมบางอย่างซึ่งเป็นกิจกรรมที่ถูกกฎหมายสำหรับผู้ใหญ่กลายเป็นกิจกรรมที่มีความผิดทางอาญาสำหรับเด็ก ๆ รายงานนี้ยังให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการใช้ข้อกล่าวหาดังกล่าว และเรียกร้องให้ภาครัฐยุติการใช้ข้อกล่าวหาเหล่านั้น ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก ซึ่งรวมถึงสิทธิที่ต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะอายุ

https://archive.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนได้รายงานประสบการณ์ที่ถูกตีตราและถูกละเมิด ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของพวกเขาและบางครั้งก็เพียงเพราะพวกเขาเป็นเด็ก:

และแล้วก็มีบางคนออกมาจากศาลากลาง และเริ่มตะโกนถามว่า “เธออายุเท่าไร?” “เธอคิดว่าเป็นเรื่องปกติหรือที่เด็กจะสอบถาม / เรียกร้องเรื่องใด ๆ จากผู้มีอำนาจ?

ยุโรปตะวันออก

พวกเขาเรียกเราว่าอาชญากร criminals หรือพวกสร้างปัญหา เพียงเพราะพวกเราต่อสู้เพื่อเรื่องสำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 12 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เด็กไม่ควรถูกเลือกปฏิบัติจากผลของการใช้สิทธิอันชอบธรรมในการดำเนินบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การแก้ปัญหาวิธีหนึ่งก็คือ การผนวก “อายุ” ไว้ในหมวดหมู่การปกป้องคุ้มครองในกฎหมายต่าง ๆ ว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีการนำเสนอกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการรับรู้และการปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งระบุอายุดังต่อไปนี้:

กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการรับรู้และการปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน²⁴

‘กฎหมายนี้จะใช้กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนภายใต้กฎหมาย อาณาเขต หรือการควบคุมของ (ชื่อประเทศ) โดยไม่มีการแบ่งแยก เพราะความแตกต่างใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น เพศ เชื้อชาติ สีผิว ภาษา ศาสนา หรือ การถูกตัดสินว่า เป็นผู้กระทำความผิด ตลอดจนมีความคิดเห็นแตกต่างกันทางการเมืองและเรื่องอื่น ๆ ภูมิภาคหลังทางด้านสังคม เชื้อชาติ หรือชนชาติ สัญชาติ อายุ สถานะทางเศรษฐกิจ สิทธิพลเมือง สถานภาพด้านการสมรส สถานะชาติกำเนิด ความพิการ รสนิยมทางเพศ เพศสภาพ ลักษณะทางเพศ หรือสถานภาพอื่น ๆ’

<https://www.ishr.ch/news/model-law>

สารัตถะประเด็นหนึ่งในมาตรา 2 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งระบุไว้เป็นเอกลักษณ์เดียวกันในข้อตกลงต่าง ๆ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กที่บิดามารดาดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ก็คือ เด็ก ๆ อาจตกเป็นเป้าหมายอย่างเจาะจงในแผนการที่มุ่งหวังจะยับยั้งขัดขวางไม่ให้บิดามารดาของพวกเขาดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ดังนั้นมาตรา 2(2) จึงระบุให้ภาคีรัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กแต่ละคนจะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบตลอดจนจากการถูกละเมิดเนื่องจากสถานะและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นหรือความเชื่อศรัทธาของบิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือสมาชิกในครอบครัวของเด็ก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงมีสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองตามสารัตถะดังกล่าวในมาตรา 2(2) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งสิทธิเด็กประเด็นนี้เป็นเอกเทศ

3.1.2 ผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 3(1) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ในการกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะกระทำโดยสถาบันสังคมสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหาร หรือองค์กรนิติบัญญัติ ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก

มาตรา 3(1) เป็นมาตราเฉพาะสำหรับเด็กในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งเมื่อประกอบกับมาตรา 12 ภายใต้ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีสารัตถะว่า สังคมผู้ใหญ่ควรต้องย้อนพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ของตนอยู่เสมอว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของเด็กอย่างไร²⁵ ซึ่งหลักการนี้จะนำไปประยุกต์ใช้ทุกครั้งที่คุณครูจะตัดสินใจในเรื่องใดก็ตามเพื่อเด็ก และทุกครั้งที่การตัดสินใจนั้นส่งผลกระทบต่อเด็ก ด้วยการตระหนักว่า เด็กมักจะขาดอำนาจในการตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ รวมถึงอำนาจทางการเมือง ที่การตัดสินใจนั้นส่งผลกระทบต่อเด็กเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม สารัตถะนี้มีความสำคัญต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเนื่องจากเป็นประเด็นที่พวกเขาสามารถใช้ยืนยันเรียกร้องให้รัฐและฝ่ายอื่น ๆ เน้นให้ความสำคัญกับเด็กในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่อาจนำหลักการเรื่องผลประโยชน์สูงสุดของเด็กไปใช้ในทางที่ถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง (เช่น บิดามารดา ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ) เพื่อจำกัดพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่อาจจะอนุญาต หรืออาจจะไม่อนุญาตให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนรายใดรายหนึ่งกระทำ (เช่น การรับหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การพูดแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม การรณรงค์หรือการประท้วง) ประเด็นสำคัญก็คือ ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจจะต้องตัดสินใจด้วยความเข้าใจอย่างครบถ้วนถ่องแท้ว่า หลักการ “ผลประโยชน์สูงสุด” ของเด็กควรครอบคลุมองค์ประกอบใดบ้าง และควรจะใช้หลักการนี้อย่างไรให้เหมาะสม

คณะกรรมการสิทธิเด็ก ได้อธิบายมาตรา 3(1)ว่า “เป็นสิทธิสำคัญ เป็นหลักการที่ใช้ตีความทางกฎหมาย และเป็นกฎเกณฑ์ในกระบวนการปฏิบัติการ”²⁶ และได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่ควรต้องพิจารณาในการกำหนดถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก ซึ่งได้แก่ ความคิดเห็นของเด็ก สิทธิมนุษยชนประเด็นอื่นๆ ของเด็ก ความคิดเห็นของบิดามารดาและฝ่ายอื่นๆ ข้อพิจารณาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และหลักฐานจากเหตุการณ์หรือประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่²⁷ ประเด็นที่สำคัญมากสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ก็คือ หลักการ “ผลประโยชน์สูงสุด” ไม่ควรจะถูกจำกัดอยู่เพียงเรื่องสวัสดิการ หรือ การปกป้องคุ้มครองเด็กจากภัยอันตรายเท่านั้น แต่ควรครอบคลุมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ที่ความคิดเห็นของพวกเขาควรต้องได้รับการใส่ใจรับฟังอย่างสมเหตุสมผลด้วย ตลอดจนเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งรวมถึงสิทธิในการเสาะหา การรับข้อมูล และการติดต่อสื่อสารข้อมูลต่างๆ) อีกทั้งสิทธิในการรวมกลุ่ม และสิทธิความเป็นส่วนตัว ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญต่อเด็กเสมอ แต่มีความสำคัญเป็นพิเศษต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากบางครั้งได้มีการนำหลักการ “ผลประโยชน์สูงสุด” ไปใช้ในกฎหมาย นโยบาย และการตัดสินใจต่างๆ ที่จำกัดสิทธิของเด็กมากเกินไป โดยอ้างถึงภัยอันตรายที่อาจจะเกิดกับเด็ก หรือผลกระทบทางการศึกษาของพวกเขา ประเด็นดังกล่าวข้างต้นเป็นตัวอย่างของข้อพิจารณาถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก แต่ก็มีข้อพิจารณาอื่นๆ ด้วย

3.1.3 สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการพัฒนา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 6 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- (1) รัฐภาคียอมรับว่า เด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวที่จะมีชีวิต
- (2) รัฐภาคีจะประกันอย่างเต็มที่เท่าที่จะทำได้ ให้มีการอยู่รอด และการพัฒนาของเด็ก

มาตรา 6 ขยายสิทธิการมีชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะสิทธิการมีชีวิตของเด็กให้ครอบคลุมถึงสิทธิในการอยู่รอด และสิทธิในการได้รับการพัฒนา ในขณะที่มาตรา 12(2) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งระบุว่า “บุคคลทุกคน ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกระงับความรุนแรง การถูกคุกคามข่มขู่ การถูกตอบโต้ การถูกเลือกปฏิบัติ การถูกกดขี่ หรือการถูกระงับโดยพลการในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลจากการที่เขาหรือเธอใช้นั้นใช้สิทธิต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้”²⁸ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติระบุว่า “หน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของบุคคลถือเป็นพันธกรณีที่ภาคีรัฐจะต้องดำเนินมาตรการพิเศษต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองบุคคลต่างๆ ในสถานการณ์เปราะบาง ซึ่งชีวิตของบุคคลนั้นๆ กำลังตกอยู่ในอันตรายจากภัยคุกคามแบบจงใจต่างๆ หรือจากความรุนแรงรูปแบบต่างๆ ที่วางแผนไว้ บุคคลดังกล่าวรวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ปราบปราม

การทุจริตและขบวนการอาชญากรรม ตลอดจนเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม นักสื่อสารมวลชน บุคคลสาธารณะต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียง ยานคดียาต่าง ๆ และเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว เหยื่อความรุนแรงทางเพศ และเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ บุคคลดังกล่าวอาจรวมถึงเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่สถานการณ์ในชีวิตอยู่บนท้องถนน เด็กอพยพโยกย้ายถิ่นฐานที่เดินทางโดยลำพัง และเด็กที่อยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ”²⁹ สำหรับประเด็นการพัฒนาเด็ก คณะกรรมการสิทธิเด็กได้ตีความไว้อย่างครอบคลุมว่าหมายถึงพัฒนาการทั้งทางด้านกายภาพ สติปัญญา คุณธรรม และทางสังคม³⁰ ซึ่งรวมถึงพัฒนาการทางด้านความสามารถของเด็กที่จะเข้าใจและเรียกร้องสิทธิมนุษยชนด้วย

ดังนั้นจึงชัดเจนว่า ภาครัฐ ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีในการเคารพสิทธิในการมีชีวิตของเด็ก และจะต้องไม่ทำให้เด็กได้รับอันตราย ได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิตในปฏิบัติการของภาครัฐ ในการรับมือกับกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งภาครัฐจะต้องดำเนินการในทุกวิถีทางที่สมเหตุสมผลที่จะปกป้องคุ้มครองเด็กจากการกระทำต่าง ๆ ที่คุกคามชีวิตของพวกเขา จากบุคคลนอกภาครัฐ³¹ ซึ่งครอบคลุมถึงการที่ภาครัฐต้องดำเนินมาตรการป้องกันที่เหมาะสมต่าง ๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากอันตรายต่าง ๆ ที่เป็นภัยคุกคามต่อชีวิตของพวกเขา ซึ่งรวมถึงอันตรายในระบบออนไลน์³²

นอกจากนี้ เด็กอาจจะต้องการความคุ้มครองเพิ่มเติม เช่น ในสถานการณ์ประท้วงที่อาจจะลุกลามเป็นความรุนแรงและมีการวางกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งนี้ ความรับผิดชอบในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ๆ ระหว่างการชุมนุมโดยสงบไม่ควรเป็นความรับผิดชอบของบิดามารดา/ผู้ปกครองแต่ฝ่ายเดียว³³ ผู้แทนรายงานพิเศษด้านสถานการณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้กล่าวว่า เป็นสิ่งที่รับไม่ได้ที่ “การชุมนุมอย่างสงบซึ่งถูกคุกคามด้วยความรุนแรงควรจะถูกห้ามหรือยุติลง แทนที่จะได้รับหลักประกันคุ้มครองความรุนแรงตามความรับผิดชอบของภาครัฐ”³⁴ ในกรณีของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน การตอบโต้อย่างไม่ถูกต้องด้วยความกังวลที่ว่า การชุมนุมโดยสงบอาจจะบานปลายกลายเป็นความรุนแรงไม่ควรจะถูกใช้อ้างเพื่อห้ามเด็กเข้ามีส่วนร่วม แต่ควรจะเป็นปฏิบัติการในทุกวิถีทางที่สมเหตุสมผลที่ทำให้เด็กปลอดภัยจากภัยคุกคามต่อสิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการได้รับการพัฒนาของพวกเขา (ดูเพิ่มเติมในข้อ 3.5.3)

ประการสุดท้ายและเป็นประเด็นที่ต้องยอมรับก็คือ ภาครัฐสามารถดำเนินการได้เฉพาะเรื่องที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็ก “มีสิทธิเลือกที่อาจยังคงดำเนินการหรือละเว้นซึ่งกระทบต่อการใช้สิทธิเหล่านี้ของตนเอง” ในขณะที่ภาครัฐต้องพยายามอย่างเต็มที่ที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการมีพัฒนาการของเด็ก³⁵

3.1.4 สิทธิในการได้รับการรับฟังความคิดเห็นตามสมควร

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ระบุว่า:

- (1) รัฐภาคีจะประกันแก่เด็กที่สามารถมีความคิดเห็นเป็นของตนเองได้แล้ว ซึ่งสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นเหล่านั้นโดยเสรีในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวของเด็กจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็กนั้น
- (2) เพื่อความมุ่งประสงค์นี้ เด็กจะได้รับโดยเฉพาะอย่างยิ่งโอกาสที่จะมีสิทธิมีเสียงในกระบวนการพิจารณาทางตุลาการ และทางปกครองใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อเด็ก ไม่ว่าโดยตรง หรือโดยผ่านผู้แทนหรือองค์กรที่เหมาะสม ในลักษณะที่สอดคล้องกับระเบียบวิธีปฏิบัติตามกฎหมายภายใน

มาตรา 12 เป็นสิทธิที่เป็นลักษณะเฉพาะ ที่กำหนดให้ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก ซึ่งสิทธิเด็กประการนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เพราะเป็น “การระบุถึงสถานะทางกฎหมายและสถานะทางสังคมของเด็ก ซึ่งถึงแม้เด็กจะยังไม่มีความเป็นเอกเทศเหมือนผู้ใหญ่ แต่ก็มีสิทธิอันชอบธรรม”³⁶ ทั้งนี้ มาตรา 12(1) ครอบคลุมทุกประเด็นที่มีผลกระทบต่อเด็ก ในขณะที่มาตรา 12(2) เน้นเฉพาะกระบวนการพิจารณาอรรถคดี และกระบวนการฝ่ายบริหารที่กระทบต่อเด็ก กล่าวคือ เด็กที่ยื่นฟ้องศาลกรณีถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจะต้องได้รับโอกาสในการได้รับการรับฟังและคำให้การของเด็กจะต้องได้รับการพิจารณาตามสมควรในระหว่างการพิจารณาคดี รายละเอียดของมาตรา 12(2) ถูกระบุเพิ่มเติมในบทที่ 4

สำหรับสิทธิเด็กในการได้รับการรับฟังที่ระบุไว้ในมาตรา 12(1) เป็นสิทธิของเด็กที่เป็นปัจเจกบุคคล และสิทธิของกลุ่มเด็ก³⁷ ซึ่งประยุกต์ใช้กับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนรายบุคคล เมื่อเด็กใช้สิทธิปกป้องสิทธิของตนเองต่อการตัดสินใจใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก (เช่น ทำทนายการตัดสินใจหรือมติต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา หรือการดูแลเด็ก) มาตรา 12(1) ยังประยุกต์ใช้กับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ได้รับผลกระทบในฐานะกลุ่ม และเด็กทั้งกลุ่มที่ร่วมกิจกรรม พันธกรณีของรัฐในการให้ความ “มั่นใจ” หมายความว่ารัฐบาลควรสร้างโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่มีผลกระทบต่อพวกเขา รวมถึงที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย

ทั้งนี้ มาตรา 8 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีความเชื่อมโยงอย่างชัดเจนกับมาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และช่วยเสริมให้สาระในมาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีน้ำหนักมากขึ้น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 8 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน:

- (1) บุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่นในการเข้าถึงอย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ในการมีส่วนร่วมกับรัฐบาลของตน และการดำเนินงานสาธารณะ
- (2) ทั้งนี้ รวมถึงสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการยื่นข้อวิจารณ์ต่อองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสาธารณะ รวมทั้งการชี้ให้เห็นถึงเรื่องใดก็ตามของการดำเนินการที่อาจขัดขวางหรือหยุดยั้งการส่งเสริม คุ้มครอง และการบรรลุถึงสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่สามารถใช้สิทธิตามมาตรา 8 ของปฏิญญานี้ได้อย่างครบถ้วน ก็คือ เด็กไม่สามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของรัฐบาลได้เท่าเทียมกับผู้ใหญ่ผ่านการออกเสียงเลือกตั้ง หรือสมัครเป็นผู้แทนในการเลือกตั้งท้องถิ่น คณะกรรมการสิทธิเด็กได้เสนอแนะให้รัฐปรับลดอายุของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งลง เพื่อให้เด็กมีสิทธิมีเสียงในกระบวนการประชาธิปไตยและการเมือง³⁸ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าอายุขั้นต่ำในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะเป็นเท่าไร รัฐควรสร้างโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ เช่น จัดการประชุมสภาเด็กและเยาวชน หรือการประชุมสหายของเด็กทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับชาติ เป็นต้น อีกทั้งควรมีมาตรการเชิงรุกในการปรึกษาหารือกับเด็กในการกำหนดนโยบายผ่านช่องทาง และวิธีการต่าง ๆ ที่เอื้อในการเข้าถึงของเด็ก ข้อเสนอแนะจากการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ระบุว่า “ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่าจะมีเวทีสภาเด็ก และกลไกอื่น ๆ สำหรับการมีส่วนร่วมของเด็ก โดยมอบภารกิจที่ชัดเจนและมีความหมาย ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรบุคคล เทคนิค และการเงินที่เพียงพอ และให้ความมั่นใจว่าเด็ก ๆ ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ”³⁹

มาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กครอบคลุมเด็กทุกคน ดังนั้นภาครัฐจะต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้ความมั่นใจว่า กลุ่มเด็กต่าง ๆ ที่มักถูกมองข้าม ถูกละเลย และถูกริดลอนสิทธิ จะได้รับสิทธิโอกาสเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะจากการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ว่า ภาครัฐของประเทศต่าง ๆ ควรให้ความมั่นใจว่าเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์เปราะบางต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเด็กพิการ เด็กที่อยู่ในสภาวะการณ์ที่ต้องการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เด็กที่อยู่ในระบบการเลี้ยงดูทดแทน เด็กยากจน และเด็กที่มีภูมิหลังเป็นชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมืองได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมกับเพศสภาพและวัยเพื่อให้เด็กในสถานการณ์เปราะบางต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมและทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพวกเขา⁴⁰ ผู้แทนรายงานพิเศษด้านผู้พลัดถิ่นในประเทศ ยังได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญที่ภาครัฐจะต้องรับรองสิทธิมนุษยชนประเด็น

อื่นๆ ของกลุ่มเด็กที่มักถูกมองข้ามนี้ด้วย โดยตั้งข้อสังเกตว่า “การเปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มเปราะบางได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นจะช่วยฟื้นฟูความเชื่อมั่นให้เด็กเหล่านั้นในการกำหนดทิศทางชีวิตของตนเองได้อีกครั้ง การนำไปสู่การฟื้นฟูสมรรถภาพ ตลอดจนช่วยให้พวกเขาได้พัฒนาทักษะการทำงานในรูปแบบองค์กร และส่งเสริมทัศนคติของความเป็นหนึ่งเดียว”⁴¹

ดังนั้น ภาครัฐมีพันธกรณีในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่จะต้องรับประกันสิทธิในการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระของเด็กทุกคน และทุกกลุ่มในทุกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อเด็ก และความคิดเห็นของเด็กจะต้องได้รับการรับฟังตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก อย่างไรก็ตาม พันธกรณีดังกล่าวของภาครัฐเป็นคนที่ละส่วนกับสิทธิของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่จะต้องให้คำชี้แนะแก่บุตรหลานของตนในการใช้สิทธิต่างๆ ของเด็กที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็กตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในขณะที่มีข้อเสนอแนะว่าด้วยประโยค “ตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก” ในมาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนั้นเป็นการลิดรอนสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของเด็ก ถือเป็นการตีความที่ผิด ในอีกด้านหนึ่ง ที่มีการตีความอย่างสร้างสรรค์ต่อคำว่า “ตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก” จะถือว่าเป็นการเพิ่มพันธกรณีให้แก่ภาครัฐให้ต้องพิจารณา และรับฟังความคิดเห็นของเด็กอย่างจริงจัง ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การมีอยู่ของสิทธินี้ถือเป็นการตระหนักว่าเด็ก ๆ มีโอกาสน้อยที่จะอยู่ในสถานะที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเหล่านี้ และความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเขานั้นถือเป็นสาระหลักของการดำเนินการตามแนวทางด้านสิทธิมนุษยชนที่ให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรี ความเสมอภาค และความเคารพในคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของปัจเจกบุคคล **สิทธิเด็กในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบเป็นพิเศษและเพิ่มเติมจากภาครัฐโดยการยอมรับในข้อจำกัดดังกล่าวของเด็ก** ภาครัฐจึงมีพันธกรณีเฉพาะที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และพิจารณาความเห็นดังกล่าวอย่างจริงจัง (โดยตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก) นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า ความคิดเห็นของเด็กพิการก็จะได้รับการรับฟังอย่างเท่าเทียมกับเด็กอื่น ๆ อีกทั้งต้องจัดสรรความช่วยเหลือให้เหมาะสมกับวัยและสภาพความพิการ (ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7(3) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

แต่ถึงกระนั้น เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนรายงานว่า ในหลายกรณีความคิดเห็นของเด็กไม่ได้รับการรับฟังอย่างจริงจัง โดยเด็ก ๆ ระบุว่าทัศนคติทางลบต่อเด็กของผู้ใหญ่เป็นอุปสรรคสำคัญเนื่องจากผู้ใหญ่ยังไม่สนใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของพวกเขา

สังคมที่พวกเราอยู่เหยียดหยันพวกเราเมื่อพวกเราพยายามพูดแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อีกทั้งปฏิบัติต่อพวกเราเสมือนบุคคลที่ไม่สามารถรับผิดชอบใด ๆ และเสมือนบุคคลที่ไม่สามารถพิจารณาเรื่องเหล่านั้นได้อย่างจริงจัง

เอเชีย-แปซิฟิก

ในการนัดชุมนุม หรือ การเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อคัดค้านรัฐบาล พวกเขามักไม่ได้รับความสนใจจากผู้ใหญ่ โดยมองว่าเป็นเด็ก “ไร้การศึกษา” และ “ไม่รู้เรื่องราวอะไร”

ยุโรปตะวันตกและภูมิภาคอื่นๆ

พวกผู้ใหญ่ตัดสินใจต่าง ๆ แทนพวกเรา และคิดว่าความคิดเห็นของพวกเรามีคุณค่าน้อยกว่าของพวกเขา เพียงเพราะพวกเราเป็นเด็กกว่า นอกจากนี้ พวกผู้ใหญ่ยังแสดงบทบาทที่เป็นลบเมื่อพวกเขาต้องการ “ชี้ขาด” ในเรื่องใด ๆ โดยไม่คำนึงว่าความคิดของพวกผู้ใหญ่อาจผิด

ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

เป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่บางครั้งเป็นเรื่องยากที่พวกเราจะต้องต่อสู้เพื่อสิทธิต่าง ๆ ของพวกเราในวัยขนาดพวกเรา เพราะพวกผู้ใหญ่ไม่ใส่ใจเรื่องราวของพวกเราอย่างจริงจัง และมักจะบดบังความคิดเห็นของพวกเราอยู่บ่อย ๆ เพียงเพราะพวกเราอายุน้อย ยังเป็นเด็ก อย่างไรก็ตาม พวกเราต้องการมีสิทธิต่าง ๆ เหมือนกับประชาชนอื่นๆ พวกเราต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าเรื่องใดผิดในโลกที่พวกเราอยู่ และมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้น

ยุโรปตะวันตกและภูมิภาคอื่นๆ

คณะกรรมการสิทธิเด็กได้เสนอให้มีโครงการฝึกอบรมนักวิชาชีพ และรณรงค์สาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักในการส่งเสริมให้มีความเคารพต่อข้อคิดเห็นของเด็ก⁴³

เครื่องมือการประเมินผลการมีส่วนร่วมของเด็กของสภายุโรป⁴²

(Council of Europe) สภายุโรปส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก รวมถึง “การเคลื่อนไหวของเด็ก” โดยผ่านมาตรการสามขั้นตอน รวมถึง การประเมินระบบและกลไกต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน การส่งเสริมต่อข้อเสนอแนะและเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ สนับสนุนการพัฒนาการอบรมต่างๆ สำหรับนักวิชาชีพ เครื่องมือการประเมินการมีส่วนร่วมของเด็กมี 10 ตัวชี้วัดพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุนภาครัฐในการ:

- ประเมินการดำเนินการมาตรการต่าง ๆ ในปัจจุบัน
- ช่วยในการบังคับมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นที่จะช่วยให้ภาครัฐบรรลุการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่อไป
- วัดผลความก้าวหน้าในการดำเนินการมาตรการต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ

<https://www.coe.int/en/web/children/child-participation-assessment-tool>

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ยังได้รายงานต่อข้อกังวลของพวกเขาว่า ถึงแม้พวกเขามีโอกาสแสดงความคิดเห็น พวกเขาก็ไม่อาจล่วงรู้ว่า ผลการพิจารณาความคิดเห็นของพวกเขาเป็นเช่นไร ดังนั้น การเปิดโอกาสให้เด็กได้รับรู้และเข้าถึงในรายละเอียดของกระบวนการพิจารณาความคิดเห็นของพวกเขาเพียงพอที่จะทำให้พวกเขาเข้าใจความเป็นไปหรือความคืบหน้าในการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับความคิดเห็นของพวกเขาจึงเป็นสิ่งสำคัญ และควรดำเนินการอย่างฉับไว⁴⁴

ถึงแม้มาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีความสำคัญที่สุดในประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนแต่บริบทของมาตรานี้เกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องราว และกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ที่กระทบต่อเด็กเท่านั้น เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจจะร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเด็นต่าง ๆ ที่ยังไม่มีมติ หรือการตัดสินใจใด ๆ (บางครั้งการไม่หยิบยกขึ้นพิจารณาก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการตัดสินใจ) หรืออาจจะร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่ไม่ได้กระทบต่อเด็กเท่านั้น หรือไม่ได้กระทบต่อเด็กเลย ดังนั้น มาตรา 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจึงสนับสนุนการตีความในมาตรา 12 โดยระบุรับรองว่า การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ของเด็กให้ถือเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อเด็กด้วยเช่นกัน และบริบทในมาตรา 12 สามารถประยุกต์ใช้ได้ ยิ่งไปกว่านั้นการทำให้มั่นใจว่าเด็กจะได้รับ

การรับฟังในชีวิตประจำวัน จะเป็นปัจจัยเพิ่มความมั่นใจและทักษะในการเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องราวอื่น ๆ ที่เด็กประสบในชีวิตด้วย ซึ่งรวมถึงการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ดังนั้น ภาครัฐควรดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้ความมั่นใจว่า ภาครัฐรับฟังความคิดเห็นของเด็กอย่างจริงจังในทุกประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขา

มาตรา 12 และความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเด็ก

มาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เป็นฐานทางกฎหมายที่คณะกรรมการสิทธิเด็กใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเด็ก ข้อเสนอแนะทั่วไปฉบับที่ 12⁴⁵ ของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ระบุว่าถึงแม้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กไม่ได้ปรากฏในเนื้อหาของมาตรา 12 แต่แนวคิดนี้ได้ถูกใช้อย่างกว้างขวางและถูกอธิบายถึงการดำเนินการตามแนวคิดนี้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งรวมถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการปรึกษาหารือระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ในพัฒนานโยบาย โครงการ และมาตรการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีชีวิตของเด็ก คณะกรรมการสิทธิเด็กยังอธิบายไว้ในเอกสารข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 12 ว่า มาตรา 12 นี้ เป็นหนึ่งในหลักการทั่วไปซึ่งภาครัฐมีพันธกรณีที่จะสร้างความมั่นใจว่า การตีความและการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม และปกป้องคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของเด็กตามอนุสัญญาสิทธิเด็ก จะต้องถูกนำทางด้วยมาตรานี้ โดยเฉพาะสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก (มาตรา 13-17)

มาตรา 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างมาตรา 12 และมาตรา 13-17 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งมักจะถูกมองข้าม นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างมาตราเหล่านี้ กับมาตรา 25 ภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นฐานทางกฎหมายสำหรับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกคน รวมถึงเด็กด้วย เอกสารแนวปฏิบัติของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนสำหรับรัฐในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อสิทธิในการมีส่วนร่วม ระบุชัดเจนว่าในกระบวนการตัดสินใจใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อเด็ก ภาครัฐจะต้องทำให้มั่นใจว่าสิทธิของเด็กในการแสดงความคิดเห็นเป็นไปอย่างเปิดเผย และความคิดเห็นต่าง ๆ ของเด็กจะต้องได้รับการรับฟัง ครอบคลุมถึงการจัดตั้งกลไกต่าง ๆ ของภาครัฐ ซึ่งปลอดภัย เป็นมิตรกับเด็ก คำนึงถึงประเด็นอ่อนไหวทางด้านเพศสภาพ ความเหมาะสมทางด้านอายุ และการเข้าถึงกลไกดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญของเด็กทุกกลุ่ม⁴⁶ เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมที่มีความหมายของเด็ก คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) ระบุยอมรับว่า ทุก ๆ กระบวนการตัดสินใจมักจะส่งผลกระทบต่อเด็กโดยตรงหรือโดยอ้อม “โดยปกติแล้ว นโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ที่เป็นกลางหรือไม่มีผลกระทบต่อเด็กมีน้อยมาก ส่วนใหญ่แล้วต่างมีผลกระทบต่อเด็กไม่โดยตรงก็โดยอ้อม ไม่ทางบวกก็ทางลบมากไปกว่านั้น เกือบทุกภาคส่วนเชื่อมโยงซึ่งกันและกันและพึ่งพากัน”⁴⁷

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเข้าใจว่า **ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็ก** และระบุอย่างชัดเจนว่า ภาครัฐควรต้องแสวงหาความคิดเห็นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และรับฟังความคิดเห็นของเด็กอย่างจริงจัง รวมถึงประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของสาธารณชน ซึ่งเด็กอาจจะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็ตาม การมีส่วนร่วมของเด็กเป็นพื้นฐานของการเสริมพลังของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องด้วยเรียกร้องให้ผู้ใหญ่ต้องพยายามมากขึ้นในการให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมแสวงหาความคิดเห็นของพวกเขาด้วย กระบวนการต่าง ๆ ที่เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมจึงล้วนเป็นโอกาสสำคัญที่เด็ก ซึ่งดำเนินบทบาทการปกป้องสิทธิมนุษยชนจะมีผลผลักดันมติ หรือการตัดสินใจของภาครัฐ อีกทั้งยังเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็ก และทำให้เด็กอาจจะเริ่มดำเนินบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในเวลาต่อไปด้วย

กลยุทธ์ระดับชาติว่าด้วยการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนของไอร์แลนด์

หลายประเทศมีหรืออยู่ระหว่างการพัฒนากลยุทธ์ระดับชาติด้านการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ไอร์แลนด์เป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนากลยุทธ์ดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมมากที่สุด

องค์ประกอบสำคัญของกลยุทธ์ ได้แก่:

- การปฏิบัติการตามข้อตกลงยอมรับร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ซึ่งจะมีการทบทวนและติดตามผลการดำเนินการทุกปี
- การจัดตั้งระบบของสภาเยาวชนระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
- ศูนย์กลางการมีส่วนร่วมที่จัดฝึกอบรมสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐ และให้บริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

<https://www.gov.ie/en/publication/9128db-national-strategy-on-children-and-young-peoples-participation-in-dec/>

3.2 สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง (มาตรา 3(2), 5, 18(1-2) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก)

ความเชื่อมโยงกันระหว่างสิทธิของบิดามารดา/ผู้ปกครอง กับสิทธิของเด็กเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งที่ทำให้สิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนแตกต่างอย่างชัดเจนกับสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่ และประเด็นนี้เป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ต้องใช้อธิบายว่าด้วยสิทธิเด็ก ประกอบกับปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในกรณีของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ การใช้สิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครองมาประกอบด้วยในส่วนที่เชื่อมโยงกับเด็ก มีเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน รายงานว่าบิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็กบางคนต้องการจะปกป้องคุ้มครองบุตรหลานของตนจากอันตราย จึงจำกัดการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และในบางกรณีบิดามารดา/ผู้ปกครองอาจเป็นห่วงกังวลว่าจะมีผลกระทบต่อการศึกษาของบุตรหลาน ดังนั้น ภาครัฐจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถแสดงบทบาทได้อย่างปลอดภัย และไม่ส่งผลเสียต่อการศึกษาของพวกเขา ควบคู่กับการส่งเสริมให้เกิดทัศนคติเชิงบวกในหมู่บิดามารดา/ผู้ปกครอง และในสังคมต่อเด็กที่แสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บิดามารดา/ผู้ปกครองเป็นกำลังใจกระตือรือร้นความเข้มแข็งของบุตรหลานที่ดำเนินบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีสามมาตรา ได้แก่ มาตรา 3(2), 5, 18(1-2) ที่มีสาระถ่วงน้ำหนักสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง ซึ่งเกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และจะได้นำเสนอในรายละเอียดแต่ละมาตราด้านล่างนี้ พร้อมกับการนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมว่าทั้งสามมาตราดังกล่าวอาจใช้ประกอบกันได้ในทางปฏิบัติ

3.2.1 สิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครองในการให้คำปรึกษา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 5 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีจะเคารพต่อความรับผิดชอบ สิทธิ และหน้าที่ของบิดามารดา หรือของสมาชิกของครอบครัวขยายหรือชุมชน ซึ่งกำหนดไว้โดยขนบธรรมเนียมในท้องถิ่น หรือของผู้ปกครองตามกฎหมายหรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบต่อเด็กตามกฎหมาย ในอันที่จะให้แนวทางและการแนะแนวที่เหมาะสมในการใช้สิทธิของเด็กตามที่อนุสัญญานี้ให้การรับรอง ในลักษณะที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก

มาตรา 5 นี้ มีบทบาทครอบคลุมทั้งหมดภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก⁴⁸ และมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากครอบคลุมมีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนของเด็ก มาตรา 5 นี้รับรองบทบาทที่ชัดเจนและสำคัญของบิดามารดา/ผู้ปกครอง และชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ และสะท้อนความจริงที่ว่า บิดามารดาจะต้องมีบทบาทในการสนับสนุนการใช้สิทธิต่าง ๆ ของเด็กที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก⁴⁹

นอกจากนี้ มาตรา 5 ยังมีลักษณะเฉพาะตรงที่ระบุให้**บิดามารดา/ผู้ปกครองเป็นผู้ถือสิทธิ (และผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ)** ภายใต้**อนุสัญญาที่มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็ก** ซึ่งเป็นบุคคลคนละกลุ่มกับ**บิดามารดา/ผู้ปกครอง** มาตรานี้ครอบคลุมถึงบิดามารดา/ผู้ปกครอง และบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรับผิดชอบต่อกันตามกฎหมายด้วย อาจรวมถึงบรรดาผู้นำชุมชน หรือบรรดาผู้อาวุโสในเผ่า หรือท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย โดยบิดามารดา/ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรับผิดชอบต่อกันตามกฎหมาย มีสิทธิอันชอบธรรมที่สามารถให้คำแนะนำแก่เด็กในการใช้สิทธิต่าง ๆ ทั้งหมดของเด็ก ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตลอดจนสิทธิในการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยอันตรายของเด็กด้วยกรณีเฉพาะบิดามารดา นอกจากสิทธิดังกล่าวแล้ว บิดามารดามีหน้าที่ที่จะต้องให้คำแนะนำแก่เด็ก ซึ่งกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เด็กก็มีสิทธิที่จะต้องได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา ทั้งนี้ หน้าที่ดังกล่าวนี้ควรจะมีการระบุไว้ในกฎหมายภายในแต่ละประเทศ

พันธกรณีทางกฎหมายของบิดามารดา/ผู้ปกครองเกี่ยวกับการตัดสินใจสำคัญ ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อเด็ก

มาตรา 31 ภายใต้ พ.ร.บ.เด็กของแอฟริกาใต้ ฉบับที่ 38 ปี พ.ศ. 2548 ระบุว่า: ‘ก่อนที่บุคคลหนึ่งจะถือสิทธิและความรับผิดชอบต่อกันในส่วนที่เด็กจะตัดสินใจใด ๆ ที่ระบุไว้ในย่อหน้า b บุคคลผู้นั้นจะต้องพิจารณาความคิดเห็นและความต้องการต่าง ๆ ของเด็ก และคำนึงถึงถึงวิวุฒิ วุฒิภาวะ และขั้นตอนการพัฒนาการของเด็กด้วย’

<https://www.justice.gov.za/legislation/acts/2005-038%20childrensact.pdf>

ในการใช้สิทธิและหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแก่เด็กนั้น บิดามารดาจะต้องคำนึงถึง “พัฒนาการตามวัยของเด็ก” ประเด็นนี้ได้แสดงชัดเจนในมาตรา 5 และถูกใช้มากขึ้นในการตีความตลอดทุกมาตรา ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แต่ยังคงเป็นประเด็นแรกและสำคัญที่สุดที่บิดามารดาจะต้องคำนึงถึงเมื่อให้คำปรึกษาแก่บุตรหลาน และบิดามารดาจะต้องคำนึงถึงประเด็นนี้ตลอดชีวิตของบุตรหลานแต่ละคน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับอายุขั้นต่ำของเด็กที่จะมีบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

และมีเด็กเป็นจำนวนมากที่เข้ามามีส่วนร่วมในประเด็นสิทธิมนุษยชนตั้งแต่อยู่ในระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตาม มาตรา 5 ระบุว่า **ระดับการให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานของบิดามารดา/ผู้ปกครองจะลดลงเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะ**⁵⁰ คณะกรรมการสิทธิเด็ก ยอมรับว่า เมื่อเด็กมีขีดความสามารถที่จะใช้และเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ของพวกเขาอย่างเป็นอิสระแล้ว เด็กก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสิทธิที่จะต้องได้รับคำปรึกษาจากบิดามารดาตามมาตรา ดังนั้น จึงเกิดคำถามที่สำคัญประเด็นหนึ่งว่า อะไรเป็นกรอบมาตรฐานที่แสดงว่าเด็กมีขีดความสามารถที่จะใช้และเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ของพวกเขาอย่างเป็นอิสระ และเมื่อใดที่บิดามารดา/ผู้ปกครองยังคงสามารถปฏิเสธการขออนุญาตของบุตรหลานเพื่อแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือสามารถจำกัดการเข้าร่วมกิจกรรม เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนยอมรับความจำเป็นในการได้รับการสนับสนุนและคำปรึกษาจากบิดามารดา และผู้ใหญ่ในชุมชนของพวกเขา

นักปกป้องสิทธิมนุษยชน จำเป็นต้องมีทักษะการทางการเงิน ความมุ่งมั่นศรัทธาในบทบาทของตน แรงบันดาลใจ ความตั้งใจและความรักในบทบาทของตน และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ การสนับสนุนและความเข้าใจจากบุคคลรอบข้าง นักปกป้องสิทธิมนุษยชนไม่สามารถทำงานโดยลำพัง และในความเป็นเด็ก เขาและเธอจำเป็นต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ และเรียนรู้จากผู้อื่นด้วย เขาและเธอจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้อื่น

ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

ความคิดเห็นอื่นๆ ระบุว่าดูเหมือนบิดามารดาต้องการให้บุตรหลานใส่ใจการศึกษา แทนการเข้าร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวไม่ว่าจะรูปแบบใด หรือเป็นห่วงกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุตรหลาน

บิดามารดา/ผู้ปกครองส่วนใหญ่มักต้องการให้บุตรหลานอยู่บ้านศึกษาบทกวีบทเรียนมากกว่าที่จะออกไปเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเด็กต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวเรียกร้องในประเด็นการละเมิดสิทธิเด็ก

ยุโรปตะวันออก

อย่างไรก็ตาม เด็กหลายคนแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจนว่า การสนับสนุนจากบิดามารดาควรเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกการแสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แทนที่จะเป็น

การขัดขวาง บทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนของเด็กจำเป็นต้องมีคำแนะนำเพิ่มเติมในสิ่งที่จำเป็นสำหรับรัฐในการเคารพ ปกป้องคุ้มครอง และสนับสนุนสิทธิของเด็กในการได้รับคำปรึกษาจากบิดามารดา/ผู้ปกครองอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาตามวัยของเด็ก⁵¹ ภาครัฐไม่ควรจะแทรกแซงโดยพลการในสิทธิความรับผิดชอบ และหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติยังมีความท้าทายในกรณีที่บิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็กไม่อนุญาตให้บุตรหลานแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยระดับความห่วงกังวลของบิดามารดา/ผู้ปกครองอาจแตกต่างกันไปตามอายุ และระดับภัยอันตรายที่บิดามารดา/ผู้ปกครองพิจารณาว่าอาจจะเกิดกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ยกตัวอย่างเช่น บิดามารดาอาจลังเลใจที่จะอนุญาตให้เด็กแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ถึงแม้บุตรหลานจะมีวุฒิภาวะที่จะตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยตนเองแล้ว เพราะความห่วงกังวลถึงผลกระทบต่าง ๆ จากกิจกรรม (เช่น กรณีวัยรุ่นคนหนึ่ง ประสงค์จะดำเนินกิจกรรมรณรงค์ทางออนไลน์ ซึ่งบิดามารดาของเด็กห่วงกังวลว่าเด็กอาจถูกกลั่นแกล้ง หรืออาจถูกกล่เมิดทางออนไลน์) เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ยอมรับว่าระดับการมีส่วนร่วมของบิดามารดา/ผู้ปกครอง นั้นอาจเกี่ยวข้องกับระดับความเสี่ยงในกิจกรรมวัฒนธรรม ศาสนา และการพิจารณาทางการเมือง แต่เน้นย้ำว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองจำเป็นต้องนำความคิดเห็นของเด็กไปประกอบการพิจารณาด้วย ในทุกกรณีภาครัฐมีพันธกรณีที่ควรต้องให้ความมั่นใจว่าเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถแสดงบทบาทของพวกเขาได้อย่างปลอดภัยและให้การสนับสนุน และให้ข้อมูลแก่บิดามารดา/ผู้ปกครอง เพื่อที่พวกเขาจะสามารถให้คำปรึกษา/คำแนะนำแก่บุตรหลานได้อย่างเหมาะสม

3.2.2 สิทธิในการได้รับการดูแล และปกป้องคุ้มครอง ด้วยคำปรึกษา/คำแนะนำจาก บิดามารดา/ผู้ปกครอง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 3(2) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีรับที่จะประกันให้มีการคุ้มครองและการดูแลแก่เด็กเท่าที่จำเป็นสำหรับความอยู่ดีของเด็ก โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบเด็กนั้นตามกฎหมายด้วย และเพื่อการนี้รัฐจะดำเนินมาตรการทางนิติบัญญัติและบริหารที่เหมาะสมทั้งปวง

มาตรา 3(2) ระบุอย่างชัดเจนถึงพันธกรณีของรัฐในการให้ความมั่นใจว่า เด็กจะได้รับการปกป้องคุ้มครอง และการดูแลเท่าที่จำเป็นต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก อย่างไรก็ตาม มาตรา 3(2) ไม่ค่อยได้รับความสนใจ โดยเหตุผลส่วนใหญ่ก็คือ สาระัตถะในมาตรการอื่น ๆ ได้รวมระบุถึงประเด็นนี้อยู่แล้วและในบางมาตรา (เช่น มาตรา 19 และ มาตรา 18(2)) ก็มีเนื้อหาแยกเช่นเดียวกัน⁵² แต่ถึงกระนั้น มาตรา 3(2) นี้ก็ยังคงมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญ เพราะระบุถึงพันธกรณีของภาครัฐที่จะต้องยอมรับ หรือคำนึงถึงสิทธิและ

หน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครอง⁵³ อย่างไรก็ตาม “การยอมรับ” ไม่ใช่สิ่งตายตัว⁵⁴ มีหลายกรณีที่ภาครัฐอาจจำเป็นต้องเข้าแทรกแซงเพื่อปกป้องคุ้มครองให้เด็กมีความเป็นอยู่ที่ดี เช่น ในกรณีที่บิดามารดาขัดขวางบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของบุตรหลาน หรือบังคับให้บุตรหลานแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก เช่น สนับสนุนให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็นในสถานที่ชุมนุมหรือพื้นที่สาธารณะ ซึ่งอาจทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายอย่างร้ายแรง หรือสนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงที่อาจบานปลายจนเกิดความรุนแรง

3.2.3 ความรับผิดชอบของบิดามารดา/ผู้ปกครองและความช่วยเหลือจากภาครัฐ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 18 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กระบุว่า:

- (1) รัฐภาคีจะให้ความพยายามอย่างที่สุด เพื่อประกันให้มีการยอมรับหลักการที่ว่าทั้งบิดาและมารดามีความรับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก บิดามารดา หรือผู้ปกครองตามกฎหมายแล้วแต่กรณี เป็นผู้รับผิดชอบเบื้องต้นในการเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็ก โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นพื้นฐาน
- (2) เพื่อความประสงค์ในการให้หลักประกัน และส่งเสริมสิทธิที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ รัฐภาคีจะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่บิดามารดา และผู้ปกครองตามกฎหมาย ในอันที่จะปฏิบัติความรับผิดชอบของตนในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และจะประกันให้มีการพัฒนาสถาบันการอำนวยความสะดวก และการบริการต่าง ๆ สำหรับการดูแลเด็ก

สาระหลักในมาตรา 18 นี้ระบุเน้นถึงความรับผิดชอบร่วมกันของบิดามารดาในการเลี้ยงดูและพัฒนาบุตร และพันธกรณีของภาครัฐที่จะต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือเพื่อให้บิดามารดาสามารถปฏิบัติตามความรับผิดชอบได้ อย่างไรก็ตาม สาระที่สองในมาตรา 18 ระบุเพิ่มเติมว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองซึ่งมีความรับผิดชอบหลักในการเลี้ยงดูและพัฒนาบุตรหลานจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นข้อพิจารณาพื้นฐาน โดยประเด็นนี้เกี่ยวข้องอย่างมากกับบริบทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเมื่อนำสาระในมาตรา 5 และมาตรา 3(2) มาประกอบกัน

อย่างไรก็ตาม เด็กหลายคนรายงานว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองมักไม่สนับสนุน หรือห้ามพวกเขาเข้าร่วมกิจกรรมนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัย หรือกังวลเกี่ยวกับผลกระทบด้านการศึกษาของพวกเขา

พ่อแม่มักไม่สนับสนุนพวกเรา โดยมักขอให้พวกเรา
หลีกเลี่ยงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดความรุนแรง

เอเชีย-แปซิฟิก

อุปสรรคต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าเผชิญในบทบาทนักปกป้องสิทธิ
มนุษยชนในระดับท้องถิ่น มาจากพ่อแม่ของข้าพเจ้า
เพราะท่านไม่อนุญาตให้ข้าพเจ้าปกป้องสิทธิของข้าพเจ้า
เพราะเกรงว่าข้าพเจ้าจะได้รับอันตราย

เอเชีย-แปซิฟิก

มีเด็กบางคนยอมรับว่า บิดามารดาเป็นห่วงเกี่ยวกับความปลอดภัยและผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก
ซึ่งพวกเขายอมรับได้ ในขณะที่เด็กคนอื่น ๆ พูดถึงว่าพวกเขาได้รับการสนับสนุนและได้รับกำลังใจ
จากครอบครัว หลายครั้งหลังจากที่พวกเขาพูดโน้มน้าวให้บิดามารดาเห็นด้วยว่าสิ่งเหล่านั้นเหมาะสม และ
มีการสนับสนุนจากเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนคนอื่น ๆ

มันช่วยพวกเราเวลาครู อาจารย์ โรงเรียน เพื่อนฝูง และครอบครัว
อยู่เคียงข้าง รับรู้ว่าคุณเชื่อในคำพูดของพวกเขา ให้พื้นที่พวกเรา
มีส่วนร่วม และพวกผู้ใหญ่เคารพการตัดสินใจของพวกเรา และสอนวิธี
ปกป้องสิทธิของตนเองให้พวกเรา

ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

ใช่เลย มีความท้าทาย/อุปสรรคหลายอย่างที่เยาวชนเผชิญ เช่น ไม่ได้รับอนุญาตจาก
ครอบครัวให้เข้าร่วมการชุมนุมใด ๆ โดยเฉพาะเพื่อนนักเรียน ซึ่งเขาปรารถนาที่จะเข้าร่วม
และด้วยตนเองว่ามีอะไรที่จตุรัสที่มีการชุมนุม แต่ครอบครัวของเขาไม่อนุญาต และ
เขาก็ไม่สามารถเข้าร่วมได้ ข้าพเจ้าเล่าให้เพื่อนคนนั้นฟังว่ามีอะไรเกิดขึ้นที่จตุรัส และ
ชักชวนให้เขาเข้าร่วม โดยบอกว่าไม่มีอะไรน่ากลัว และในที่สุด เขาสามารถโน้มน้าวพ่อของเขา
และได้เข้าร่วมกิจกรรมที่จตุรัส

เอเชีย-แปซิฟิก

ในขณะที่มาตรา 18 มักจะนำมาพุดคุยในบริบทของความรับผิดชอบของบิดามารดาเพื่อสนับสนุนการตระหนักถึงสิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจของเด็ก แต่สาระสำคัญของมาตรา 18 นี้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบของบิดามารดาเพื่อสนับสนุนสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กด้วยตลอดจนความรับผิดชอบของบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนคุณค่าต่าง ๆ ของสิทธิมนุษยชนแก่เด็ก⁵⁵ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งระบุเน้นบทบาทของบุคคลในการสร้างความตื่นตัวในภาคประชาชนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ประเด็นความรับผิดชอบของบิดามารดา/ผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก เช่น สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนสิทธิการรวมกลุ่มและการชุมนุมอย่างสงบยังมีอย่างจำกัด ดังนั้น **ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า ครอบครัวและชุมชนของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของสิทธิเด็กทุกเรื่อง ตลอดจนเปิดโอกาสให้พวกเขาเข้าถึงข้อมูลและการสนับสนุนต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนทางด้านกฎหมายและทางด้านจิตสังคม**

ในบางกรณีที่บิดามารดา/ผู้ปกครองไม่อนุญาตให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งกรณีดังกล่าวส่วนใหญ่ภาครัฐจะไม่ล่วงรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิของเด็ก หรือพิจารณาเห็นว่าไม่สมควรที่จะเข้าแทรกแซง เพราะอาจเป็นอันตรายต่อเด็กมากขึ้นตราบใดที่พิจารณาเห็นว่าเด็กไม่ได้ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงภัยอันตรายอย่างร้ายแรง แต่ถึงกระนั้น ภาครัฐควรจัดให้มีระบบบริการต่าง ๆ เป็นการเฉพาะสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และบิดามารดา/ผู้ปกครอง เพื่อแก้ปัญหาความเห็นต่างในครอบครัว โดยทั้งสองฝ่ายยินยอมเห็นพ้อง และเป็นการช่วยยกระดับความเข้มแข็งให้ทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กสามารถเข้าถึงระบบการชดเชยเยียวยา ในกรณีที่มีการจำกัดนั้น ๆ เป็นการละเมิดสิทธิเด็ก

3.2.4 สิทธิของบิดามารดา/ผู้ปกครอง: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ

ในบางกรณี บิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็กที่ได้ดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอยู่ก่อนแล้ว กิจกรรมของพวกเขาอาจส่งผลต่อความคิดเห็นและบทบาทของบุตรหลาน ดังนั้น เด็กจากครอบครัวนักปกป้องสิทธิมนุษยชนควรได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกเลือกปฏิบัติ หรือจากภัยอันตรายที่เป็นผลมาจากการดำเนินการนั้น ๆ (ดูหัวข้อ 3.1.1) บิดามารดา/ผู้ปกครอง ควรให้คำปรึกษาแก่บุตรหลานอย่างเป็นกลาง โดยไม่โน้มน้าวให้เด็กคล้อยตามวัตถุประสงค์ของตน (ดูหัวข้อ 3.4.2) ส่วนในกรณีที่เด็กไม่ได้มาจากครอบครัวนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ภาครัฐมีพันธกรณีที่จะต้องทำให้บิดามารดา/ผู้ปกครองสนับสนุนบุตรหลานให้ตระหนักและเข้าใจในสิทธิเด็ก อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงมีบิดามารดา/ผู้ปกครองหลายคนที่ตัดสินใจในทุก ๆ วันโดยไม่ได้คำนึงถึงสิทธิของตนเองหรือสิทธิของเด็ก หรือโดยไม่มีความรู้หรือความตระหนักถึงหน้าที่ในสิทธิและความรับผิดชอบของตนต่อเด็ก ในกรณีนี้ ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่บิดามารดา/ผู้ปกครองเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ที่เด็กควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งรวมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก

นอกจากนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยชี้แจงประเด็นทางด้านศาสนา วัฒนธรรม เพศสภาพ และประเด็นอื่น ๆ ที่มักเป็นข้อกังวลของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่เชื่อมโยงกับบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งภาครัฐ ควรจะดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อคลายความห่วงกังวลของบิดามารดาเกี่ยวกับความปลอดภัยของบุตรหลานที่ดำเนินบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (ดูหัวข้อ 3.4.5) เพื่อให้บิดามารดา/ผู้ปกครองได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่จะต้องให้การปกป้องคุ้มครองบุตรหลาน ภาครัฐยังควรให้คำแนะนำแก่โรงเรียน และครูอาจารย์เกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงสิทธิในการศึกษา ซึ่งจะช่วยคลายความห่วงกังวลของบิดามารดา/ผู้ปกครองในประเด็นผลกระทบต่อการเรียนของบุตรหลานด้วย ทั้งนี้ ถ้าภาครัฐให้ความรู้และสนับสนุนครอบครัวของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนสร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจะช่วยส่งเสริมให้บิดามารดา/ผู้ปกครองบรรลุหน้าที่ของตนที่ระบุไว้ในมาตรา 5 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และช่วยยกระดับความเข้มแข็งของเด็กที่แสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย

รัฐควรผนวกสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครองในการให้คำปรึกษา แนวทางแก่บุตรหลานในการใช้สิทธิของพวกเขาไว้ในกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

รัฐควรให้ความรู้แก่บิดามารดา/ผู้ปกครองเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและสิทธิเด็ก รวมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของพวกเขา เพื่อให้บิดามารดา/ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเมื่อต้องการให้การสนับสนุนและแนะนำบุตรหลาน

รัฐควรเสริมสร้างศักยภาพบิดามารดา/ผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนเด็ก ๆ ที่ดำเนินบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยทำให้มั่นใจว่าเด็ก ๆ จะได้รับการปกป้องคุ้มครองและกิจกรรมต่าง ๆ จะไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของบุตรหลาน

รัฐควรจัดให้มีกลไกที่เด็ก ๆ สามารถแสวงหา และได้รับการสนับสนุนและบริการเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างบิดามารดา/ผู้ปกครองกับเด็กที่ออกมาใช้สิทธิของพวกเขา

รัฐควรจัดสรรโอกาสให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าถึงการชดเชยเยียวยากรณีที่ถูกจำกัดสิทธิโดยบิดามารดา/ผู้ปกครอง

3.3 สัทธิทางการศึกษา (มาตรา 29 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และ มาตรา 15-16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 29(1) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก:

รัฐภาคีตกลงว่า การศึกษาของเด็กจะมุ่งไปสู่

- ก) การพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถพิเศษ และความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กให้เต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน
- ข) การพัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานและต่อหลักการที่วางไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ
- ค) การพัฒนาความเคารพต่อบิดามารดาของเด็ก เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษา และค่านิยมของเด็กนั่นเอง และต่อค่านิยมของชาติที่เด็กนั้นอาศัยอยู่ และต่อค่านิยมของชาติถิ่นกำเนิดของเขาและต่ออารยธรรมอื่นๆ ที่แตกต่างไปจากของเขาเอง
- ง) การเตรียมเด็กให้มีชีวิตที่มีความรับผิดชอบในสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจกัน สันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมีมิตรภาพในหมู่มวลมนุษยชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มศาสนา ตลอดจนในหมู่คนพื้นเมืองดั้งเดิม
- จ) การพัฒนาความเคารพต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 7 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน: บุคคลทุกคนโดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่น มีสิทธิที่จะพัฒนา และอภิปรายแนวคิดใหม่ด้านสิทธิมนุษยชน หลักการ และการรณรงค์ให้เกิดการยอมรับ

มาตรา 15 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน: รัฐมีความรับผิดชอบในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการสอนสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการศึกษาทุกระดับชั้น และประกันว่าผู้รับผิดชอบทั้งปวงในการฝึกอบรมทนายความ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย บุคลากรในกองทัพ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รวมเรื่องการสอนสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม

มาตรา 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน: ปัจเจกบุคคลองค์กรเอกชน และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยให้สาธารณชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษา การฝึกอบรม การวิจัยในสาขาที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในการสร้างความเข้าใจ ชันติธรรม สันติภาพ และมิตรภาพระหว่างชาติ และระหว่างกลุ่มเชื้อชาติและศาสนาทั้งปวง โดยคำนึงถึงภูมิหลังของสังคม และชุมชนที่หลากหลายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน อีกทั้งมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มาตรา 29(1)(ข) เรียกร้องให้รัฐภาคีให้ความมั่นใจว่า การศึกษาต้องเป็นไปในทิศทางที่ส่งเสริมเคารพในสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ตลอดจนหลักการต่าง ๆ ในกฎบัตรสหประชาชาติ⁵⁶ คำว่า “สิทธิมนุษยชน” ครอบคลุมถึง “สิทธิเด็ก” อย่างชัดเจน และเมื่อประกอบกับมาตรา 42 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กทำให้รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องให้ความมั่นใจว่าการศึกษาของเด็กจะต้องส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และการเคารพในสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วย⁵⁷

การให้ความมั่นใจว่า หลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาจะต้องมีเรื่องสิทธิมนุษยชนรวมอยู่ด้วยนี้ถือเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลที่สุดวิธีหนึ่งที่จะสร้างความมั่นใจว่า เด็กและผู้ทรงสิทธิทุกคน จะตระหนักในสิทธิของพวกเขา และสามารถเรียกร้องสิทธิมนุษยชนของตนเองและเรียกร้องแทนบุคคลอื่น ๆ ได้ผ่านแนวทางต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิเด็กได้แสดงความกังวลในเอกสารสรุปข้อสังเกตหลายฉบับเกี่ยวกับการขาดแคลนการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิเด็ก โดยในหลายประเทศ เด็กไม่ได้รับการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนเลย ส่วนในประเทศที่มีการผนวกเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้าในหลักสูตรก็อาจไม่ได้รวมเรื่องเฉพาะในด้านสิทธิเด็กไว้เสมอไป⁵⁸

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้บ่งชี้ว่าการที่พวกเขาไม่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการดำเนินการของพวกเขา เด็กเป็นจำนวนมากระบุว่าพวกเขาไม่ได้รับการศึกษาที่เพียงพอเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของพวกเขา ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อศักยภาพและความสามารถของพวกเขาที่จะแสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน แสดงความคิดเห็นตรงกับบุคคลอื่น ๆ ว่า กิจกรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีคุณค่าอย่างมากที่จะถูกผนวกกรรมอยู่ในระบบการศึกษา โดยชี้ว่า กิจกรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนที่ทรงคุณค่า ไม่ใช่อุปสรรคต่อการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

โรงเรียนควรสอนพวกเราเรื่องสันติภาพ ไม่ใช่ความรุนแรง ความเกลียดชังจากครูอาจารย์ที่มีความชิงชังชาวต่างชาติและกลุ่มรักร่วมเพศเป็นเชื้อไฟไหม้กระพือความเกลียดชังในโรงเรียน

แอฟริกา

โรงเรียนควรรวมเรื่องสิทธิต่าง ๆ ไว้ในนโยบายของสภาโรงเรียน และระบบการลงคะแนนเสียงนักเรียน อีกทั้งควรให้การศึกษาเรื่องสิทธิต่าง ๆ แก่เด็กทุกคน แม้ว่าไม่ได้อยู่ในโรงเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนต่าง ๆ ควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติ และการสนับสนุนสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก

ยุโรปตะวันตกและภูมิภาคอื่น ๆ

โรงเรียนควรวิเคราะห์ร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ การชุมนุมอย่างสงบของนักเรียนและควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าวในโรงเรียน

ยุโรปตะวันออก

บุคคลทุกคนควรทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อสร้างความมั่นใจว่า สิทธิมนุษยชนได้รับการปกป้องคุ้มครอง แต่เกือบไม่มีใครทำเช่นนั้น ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนต่าง ๆ ควรมีการพูดคุยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนมากขึ้น และให้ความมั่นใจว่าเด็ก ๆ สามารถใช้สิทธิมนุษยชนของตน

ลาตินอเมริกาและแคริบเบียน

การนำมาตรา 29(1) ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 15 ของปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะสร้างความมั่นใจได้ว่า สิทธิมนุษยชนศึกษาจะถูกผนวกในหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับในประเทศทุกระดับโดยระบุความสำคัญของสิทธิเด็กเป็นพิเศษ ในขณะที่โรงเรียนคือสถานที่ที่เด็กสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ แต่มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าสู่ระบบโรงเรียน หรือไม่ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาล ดังนั้น ภาครัฐจึงมีพันธกรณีที่ต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กนอกระบบโรงเรียนจะสามารถเข้าถึงความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนเช่นกัน ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ตรวจการกิจการเด็ก (ดูหัวข้อ 4.1) สามารถมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการกิจนี้

สิทธิมนุษยชนศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องขยายกรอบการเรียนรู้ให้กว้างกว่าข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในสนธิสัญญาฉบับต่าง ๆ และสอดคล้องกับปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนศึกษาและการฝึกอบรม(United Nations Declaration on Human Rights Education and Training) เพื่อสร้างความมั่นใจว่า เด็กจะได้เรียนรู้ไม่เพียงแต่เนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แต่เรียนรู้ผ่านกระบวนการที่เคารพสิทธิมนุษยชนและเพื่อดำรงไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชน⁵⁹ คณะกรรมการสิทธิเด็ก ระบุเน้นว่า “เด็ก ๆ ควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนโดยการได้เห็นการนำมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ไปปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่โรงเรียน หรือในชุมชน”⁶⁰ ซึ่งหมายความว่า **เด็กไม่เพียงควรเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของพวกเขาเท่านั้นแต่ควรเรียนรู้แนวทางการเรียกร้องและการปกป้องสิทธิของพวกเขา และสิทธิของบุคคลอื่น ๆ ด้วย** การชุมนุมประท้วงต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นหนึ่งในรูปแบบสิทธิมนุษยชนศึกษาที่มีคุณค่ามากสำหรับเด็ก เพราะถือเป็นประสบการณ์แรก ๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนและปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของนักเรียน⁶¹ กิจกรรมต่าง ๆ ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะสามารถ**ช่วยให้เด็กมีสิทธิในการศึกษามากกว่าเป็นการลดค่าสิทธิดังกล่าว** เด็กควรได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการใช้สิทธิต่าง ๆ ของพวกเขาอย่างมีประสิทธิภาพด้วย ผู้แทนรายงานพิเศษด้านเสรีภาพในการแสดงออกก็ได้เน้นถึงความสำคัญของโครงการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมว่า จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางความคิดที่ลึกซึ้งขึ้น ควบคู่กับการมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแสดงออกและวัฒนธรรมแห่งสันติภาพ⁶²

คณะกรรมการสิทธิเด็กระบุเน้นว่า สิทธิมนุษยชนศึกษาจะไม่มีโอกาสเป็นไปได้ “เว้นแต่ว่ากลุ่มบุคคลที่ถูกคาดหวังว่าจะมีบทบาทช่วยถ่ายทอด ส่งเสริม และให้ความรู้ที่ได้นั้นได้ตระหนักถึงคุณค่า และเชื่อมั่นในความสำคัญของพวกเขาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนศึกษา”⁶³ วัฒนธรรมของโรงเรียน ซึ่งมักจะถูกสร้างโดยกลุ่มครูอาวุโสและผู้บริหาร ควรจะให้ความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของทุกคน ครอบคลุมถึงสิทธิมนุษยชนของครูและนักเรียนที่แสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้โครงการอบรมทั้งก่อนเข้าทำงานและระหว่างทำงาน ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานที่เคารพปกป้องสิทธิเด็กมีความสำคัญอย่างมากสำหรับครูและผู้บริหารการศึกษา ตลอดจนฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก ทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ โดยโครงการอบรมดังกล่าวควรจะครอบคลุมถึงความรู้และทักษะเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการสอน และนโยบายต่าง ๆ อาทิ วินัยเชิงบวก การดูแลเอาใจใส่ และการปกป้องคุ้มครองเด็กด้วยประเด็นสำคัญเป็นพิเศษอีกประเด็นหนึ่งก็คือ โรงเรียนและนักการศึกษาจะต้องไม่ละเมิดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเมื่อเด็กเหล่านั้นแสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมถึงการให้ความเคารพ ปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมให้เด็กได้ใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุม และการประท้วงโรงเรียนต่าง ๆ จึงมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการให้ความเคารพปกป้องคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงออกของเด็กด้วย ดังตัวอย่างที่ศาลของประเทศต่าง ๆ ให้การยอมรับว่า เด็กจะไม่สูญเสียสิทธิใด ๆ ที่พื้นที่พาดตนเองเข้าสู่บริเวณโรงเรียน⁶⁴

ดังนั้น เพื่อให้ความมั่นใจว่า นักการศึกษาจะไม่ดำเนินการใด ๆ ที่ละเมิดสิทธิต่าง ๆ ของเด็กนักเรียน จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายและนโยบายระดับชาติด้านการศึกษาที่ได้ให้แนวทางอย่างชัดเจนสำหรับโรงเรียนและฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามซึ่งต้องสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนเมื่อเด็กแสดงบทบาท

ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ความท้าทายประการหนึ่งที่พบเห็นก็คือ คุณค่าหรือค่านิยมที่โรงเรียนต่าง ๆ ตั้งไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการให้การศึกษาแก่นักเรียนทำให้โรงเรียนต่าง ๆ อาจต้องมีข้อห้าม หรือไม่มีนโยบายสนับสนุนหมวดกิจกรรมของนักเรียนที่ได้รับการพิจารณาว่า ไม่ตรงกับคุณค่า หรือค่านิยมที่เป็นเป้าหมายของโรงเรียน นอกจากนี้ นโยบายของโรงเรียนที่กดดันให้นักเรียนเน้นความสำเร็จทางวิชาการก็อาจทำให้เด็กมีข้อจำกัดด้านเวลาที่จะดำเนินกิจกรรมในบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

3.3.1 สิทธิทางการศึกษา: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในระบบการศึกษาหรือนอกระบบการศึกษา ได้รับสิทธิมนุษยชนศึกษา

โรงเรียนและหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติควรจะผนวกสิทธิมนุษยชนศึกษาไว้ในระบบการเรียนการสอนภาคบังคับ ครอบคลุมถึงสิทธิของเด็กที่จะแสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนศึกษาควรผนวกความรู้เรื่องการเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมของเด็ก ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักนิติรัฐ และกระบวนการขอรับการชดเชยเยียวยาจากกรณีการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในสถานศึกษาและสถานที่อื่น ๆ

โครงการอบรมต่าง ๆ สำหรับครูอาจารย์ และนักการศึกษา ควรจะรวมเรื่องสิทธิเด็กเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหัวข้อบังคับในโครงการอบรมด้วย โดยมีเนื้อหาครอบคลุมถึงสิทธิของเด็กในบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

โรงเรียนและผู้ให้บริการทางการศึกษาควรให้ความมั่นใจว่า สิทธิเด็กจะได้รับการเคารพในแวดวงการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงโอกาสในการมีส่วนร่วมของเด็กอย่างมีความหมาย การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และนโยบายต่อต้านการถูกลั่นแกล้งรังแก (anti-bullying)

โรงเรียนและผู้ให้บริการทางการศึกษา ควรให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของนักเรียน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ควรจัดสรรให้เด็กเข้าถึงข้อมูลด้านสิทธิเด็ก และข้อมูลเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

3.4 การปกป้องคุ้มครองเด็กจากอันตราย (มาตรา 19, 36, 37, 39 ภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และมาตรา 9, 10, 12 ภายใต้ปฏิญญาสากล ว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่แสดงบทบาทเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง หรือเพื่อสิทธิของผู้อื่น มักจะถูกกระทำความรุนแรงและถูกป้ายมลทินเพียงเพราะพวกเขาเป็นเด็ก อีกทั้งยังอาจถูกมองจากบางคนว่า ประพฤติตนขัดต่อกรอบทางสังคมและขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนาน ที่เด็กไม่ควรพูดแสดงความคิดเห็นใด ๆ นอกจากนี้ เด็กยังมีความเสี่ยงอันตรายมากกว่าผู้ใหญ่ เพราะมีร่างกายที่เล็กกว่า ภาวะร่างกายอยู่ระหว่างการพัฒนา และขาดฐานอำนาจ ซึ่งเด็กในกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ จะยังมีความเสี่ยงอันตรายมากขึ้น เช่น เด็กผู้หญิง เด็กพิการ เด็กที่ใช้ชีวิตบนท้องถนน เด็กที่อยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ และเด็กที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม เด็กที่มีภูมิหลังเป็นชนกลุ่มน้อยและชนพื้นเมือง ในบางครั้งเด็ก ซึ่งรวมถึงเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ตกเป็นเหยื่อถูกกระทำความรุนแรงเพื่อยับยั้งขัดขวางผู้อื่น โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัวของพวกเขาไม่ให้เห็นบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งความเสี่ยงอันตรายดังกล่าวอาจรุนแรงขึ้นถ้ากิจกรรมนักปกป้องสิทธิมนุษยชนประสบความสำเร็จและเป็นที่น่าสนใจของมวลชน ทั้งนี้ อันตรายที่เด็กเผชิญมักจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป เช่น ถูกลงโทษทางร่างกาย หรือถูกกักขัง และให้อดอาหาร มาตรการที่อาจไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใหญ่มากนัก (เช่น มาตรการควบคุมฝูงชนในระหว่างการชุมนุมประท้วง) อาจจะเป็นอันตรายมากกว่าถ้านำมาใช้นั้นมาใช้กับเด็ก สภาพแวดล้อมที่เด็กใช้ชีวิตอยู่ โดยเฉพาะโรงเรียน ก็อาจเป็นพื้นที่ไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น ถูกเพื่อนรุมกลั่นแกล้งรังแกและถูกครูอาจารย์ทำโทษ ดังนั้น บิดามารดา/ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญเป็นพิเศษที่จะต้องปกป้องคุ้มครองบุตรหลานจากอันตรายต่าง ๆ รวมถึงการถูกกระทำความรุนแรงทั้งในบ้านและสถานที่อื่น ๆ

การรักษาสมดุลระหว่างการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กโดยไม่ให้เด็กเป็นอันตราย กับการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กจึงเป็นประเด็นที่โดดเด่นและท้าทายมากที่สุดประเด็นหนึ่งในบริบทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักว่าสิทธิต่าง ๆ นั้นเชื่อมโยงกัน ถ้าเด็กจะปลอดภัย เด็กจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นของพวกเขาได้รับการรับฟังอย่างจริงจัง สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองไม่ได้ทำให้เด็กตกอยู่ในอันตรายถ้าเด็ก ๆ ตระหนักอย่างเต็มที่ในสิทธินี้ เด็ก ๆ สามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยไม่กระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองการเสริมศักยภาพและพลังให้กับเด็ก ๆ คือหัวใจสำคัญในการสร้างความมั่นใจว่าเด็ก ๆ จะได้รับการคุ้มครองเมื่อแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน การจะใช้มาตรการใด ๆ เพื่อคุ้มครองเด็กจากอันตรายนั้นจะต้องไม่ใช่เป็นไปเพื่อลดทอนสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก หรือลดการจัดสรรสภาพแวดล้อมที่เอื้อกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในการแสดงบทบาทของพวกเขา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กรับรองให้เด็กมีสิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครองเพิ่มมากขึ้น เพราะเด็กโดยเหตุที่ยังไม่เติบโตเต็มที่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงต้องการการพิทักษ์และการดูแลเป็นพิเศษ⁶⁵ มาตรา 19 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งจะกล่าวถึงในหัวข้อด้านล่างนี้ มีสาระที่เ็นรายละเอียดของประเด็นนี้

มาตราอื่นๆ ที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ รวมถึงมาตรา 3(1) (หลักการผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก) มาตรา 6 (สิทธิในการอยู่รอดและการได้รับการพัฒนา) มาตรา 12(1) (สิทธิในการได้รับการรับฟัง) และ มาตรา 13 และมาตรา 17 (สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ครอบคลุมการปกป้อง เป็นการเฉพาะสำหรับกลุ่มเด็กเฉพาะ รวมถึง กลุ่มเด็กพิการ กลุ่มเด็กในระบบการเลี้ยงดูทดแทน กลุ่มเด็กที่ถูกคุมขัง และกลุ่มเด็กที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ นอกจากนี้ เด็กยังมีสิทธิเฉพาะที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการแสวงประโยชน์ทางเพศ ทางเศรษฐกิจ การตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ซึ่งรายละเอียดของสิทธิดังกล่าวนี้จะมีมารกล่าวถึงในหัวข้อด้านล่างนี้เช่นกัน (โดยเฉพาะที่ระบุไว้ในมาตรา 32-36) ในส่วนของมาตรา 37 ระบุรับรองสิทธิเด็กที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกทรมาน หรือการกระทำอื่นๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือถูกย่ำยีศักดิ์ศรีและถูกละเมิดสิทธิชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนที่มีมานานแล้วของเด็ก ในขณะที่มาตรา 39 ก็เป็นสิทธิเฉพาะอีกประการหนึ่งของเด็ก โดยเรียกร้องให้ภาครัฐส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจของเด็กที่ตกเป็นเหยื่อภัยอันตรายให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนรายงานว่า พวกเขาถูกข่มขู่คุกคามและละเมิดทั้งทางร่างกายและทางอารมณ์โดยมีสาเหตุจากการที่พวกเขาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้านสิทธิมนุษยชนในการประชุมหรือทั่วไปปี 2561 ของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ร้อยละ 70 ของผู้แทนเด็กที่เข้าร่วม ได้เล่าถึงประสบการณ์ความรุนแรง หรือการถูกข่มขู่คุกคามเมื่อแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน⁶⁶ ประเด็นที่น่ากังวลมากยิ่งขึ้น ก็คือ กรณีที่เด็กหลายคนเล่าว่า เมื่อพวกเขารายงานเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน และขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ แต่พวกเขาอาจไม่ได้รับการรับฟังจากผู้ใหญ่อย่างจริงจัง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพียงส่วนน้อยมากที่ผ่านการอบรมเพื่อให้สามารถจัดการกับเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับเด็กโดยใช้แนวทางตามสิทธิเด็ก⁶⁷ มาตรา 9 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ระบุว่า เด็กควรได้รับโอกาสที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อสิทธิของพวกเขาในฐานะนักปกป้องสิทธิถูกละเมิด (ดูหัวข้อ 4)

เมื่อคุณปกป้องสิทธิมนุษยชน
อาจมีบางคนโจมตีคุณ

ยุโรปตะวันออก

3.4.1 การคุ้มครองจากความรุนแรง การบาดเจ็บ การละเมิด การถูกปล่อยปละละเลย ความประมาทเลินเล่อ และพฤติกรรมมิชอบ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 19 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- (1) รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ด้านนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษา ในอันที่จะคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิต การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงประโยชน์ รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศ ขณะอยู่ในความดูแลของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นใดซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล
- (2) ตามแต่จะเหมาะสม มาตรการคุ้มครองเช่นว่านี้ ควรรวมถึง กระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการจัดตั้งแผนงานทางสังคม ในอันที่จะให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็กและบุคคลซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล ตลอดจนกระบวนการที่มีประสิทธิผลสำหรับการป้องกันในรูปแบบอื่น และให้มีการระบุ การรายงานการส่งเรื่องเพื่อพิจารณา การสืบสวน การปฏิบัติและการติดตามเรื่องของกรณีการปฏิบัติที่ผิดต่อเด็กตามที่ระบุมาแล้วข้างต้น และในกรณีที่เหมาะสมให้ทางตุลาการเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 12(2) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

รัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันให้มีการคุ้มครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น จากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติโดยพลตินัยหรือนิตินัย การกดขี่ หรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใด ที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่างชอบธรรมตามที่อ้างถึงในปฏิญญานี้

มาตรา 9(1) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ในการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามที่อ้างถึงในปฏิญญานี้ บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะได้รับประโยชน์จากการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการคุ้มครองเมื่อมีการละเมิดสิทธิเหล่านั้น

มาตรา 9(5) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

รัฐควรดำเนินการสอบสวนโดยฉับพลันอย่างเป็นกลาง หรือประกันว่าจะมีการสืบสวนเมื่อมีเหตุที่น่าเชื่อถือได้ว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในดินแดนที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐนั้น

มาตรา 19 ได้ปรับกรอบใหม่โดยให้เด็กคือผู้ทรงสิทธิ ไม่ใช่เหยื่อหรือผู้ถูกระทำ ที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ โดยเน้นที่มาตรการป้องกันและมาตรการปกป้องคุ้มครองแทน และเป็นพันธกรณีของภาครัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้อง “ดำเนินมาตรการสนับสนุนเพื่อป้องกันการเกิดความรุนแรงและการกระทำอันมิชอบโดยจัดการกับปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เป็นความเสี่ยงของอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก”⁶⁸ สาระสำคัญของมาตรานี้บ่งชี้ว่า ภาครัฐไม่อาจอ้างการขาดแคลนทรัพยากรมาเป็นเหตุผลที่ทำให้ภาครัฐล้มเหลวหรือไม่สามารถดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากอันตรายได้^{69,70} ส่วนสาระสำคัญที่เป็นนัยสำคัญของพันธกรณีของภาครัฐภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนก็คือ มาตรการที่ภาครัฐต้องดำเนินการเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจากอันตรายต่าง ๆ จะต้องมากกว่ามาตรการที่ดำเนินการเพื่อปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่

คณะกรรมการสิทธิเด็กได้ให้คำจำกัดความอย่างกว้างของคำว่า “ความรุนแรง” ครอบคลุมการบาดเจ็บและการข่มเหงรังแก หรือการทำร้าย ทั้งทางร่างกายและจิตใจในทุกรูปแบบ⁷¹ อีกทั้งระบุเน้นอย่างชัดเจนว่าคำว่า ความรุนแรง “จะต้องไม่ถูกตีความไปในทางที่ทำให้ลดผลกระทบและความจำเป็นในการบังคับใช้รูปแบบของอันตรายที่ไม่ใช่ทางกาย หรือจากความไม่ได้ตั้งใจ (เช่น ต้องรวมถึงการปล่อยปละละเลยและพฤติกรรมเชิงลบที่มีผลทางจิตใจ)”⁷² ส่วนแนวคิด “ความปลอดภัยแบบองค์รวม”⁷³ (holistic security) ที่ใช้อย่างกว้างขวางสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นั้น ขยายความเข้าใจในการตระหนักต่อมาตรา 19 สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยให้ความสำคัญกับประสบการณ์และการมีส่วนร่วมของนักปกป้องสิทธิ

‘ความปลอดภัยแบบองค์รวม’ (เทคโนโลยีด้านยุทธวิธี)⁷⁴

การอ้างอิงถึง ‘ความจำเป็นที่แตกต่างกันไปของร่างกายและจิตใจ’ ครอบคลุมประสบการณ์ที่หลากหลายของเด็ก ๆ

‘การให้คำจำกัดความของความเป็นอยู่ที่ดีในบริบทของนักกิจกรรมเป็นเรื่องส่วนบุคคล โดยได้รับอิทธิพลจากความจำเป็นที่แตกต่างกันไปของร่างกายและจิตใจของแต่ละคน

ตลอดจนความท้าทายที่ประสบ ความเชื่อ (ศาสนา จิตวิญญาณ หรือทางสายลมวาล) เพศสภาพ ความสนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้น ในฐานะนักกิจกรรม และ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน พวกเราจะต้องให้คำจำกัดความของความปลอดภัย ด้วยตนเองตามแบบฉบับของตนเอง และรวมพลังกันเป็นหนึ่งและสนับสนุน ซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม องค์กร และขบวนการของพวกเรา’

<https://holistic-security.tacticaltech.org/support-for-hrds.html>

มาตรา 19 ครอบคลุมประสบการณ์มากมายที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเผชิญหลังจาก หรือระหว่าง เข้าร่วมกิจกรรมปกป้องสิทธิมนุษยชน ข้อห่วงกังวลสำคัญของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนคือการถูกตอบโต้ จากกิจกรรมของพวกเขา ซึ่งอาจเป็นการตอบโต้จากครอบครัว เพื่อนฝูง ครูอาจารย์ ผู้นำทางศาสนา ภาครัฐ และประชาชนทั่วไป ในรูปแบบของการทำร้ายร่างกายและทำร้ายทางวาจา การใช้ถ้อยคำก่อความเกลียดชัง การตีตรา และความกดดันทางจิตใจ ซึ่งอันตรายดังกล่าวอาจจะไม่ได้เกิดจากเจตนา แต่ประเด็น ที่เป็นข้อพิจารณาสำคัญในมาตรา 19⁷⁵ ก็คือ **เด็กได้รับผลกระทบหรือไม่จากการประเมินโดยเป็นกลาง หรือเป็นอัตวิสัย** โดยฝ่ายเด็กไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า อันตรายที่พวกเขาได้รับเป็นผลจากบทบาท เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือไม่ แต่เด็กทุกคนจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภาครัฐ โดยไม่ถูก เลือกปฏิบัติ (ตามที่ระบุในมาตรา 2)⁷⁶ และโดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนาหรือไม่เจตนาในการกระทำนั้น ด้วยเหตุนี้ จึงไม่อาจมีข้อโต้แย้งว่าจะจัดสรรมาตรการป้องกันและปกป้องคุ้มครองน้อยลงให้กับ กลุ่มเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น เด็กโต

เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเพศหญิงจะเผชิญอุปสรรคเพิ่มขึ้น เมื่อพวกเขาแสดงบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากบทบาทของพวกเขาทำทลายต่อแบบแผนทาง ด้านวัฒนธรรมและสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี การรับรู้และมายาคติของผู้คน เกี่ยวกับบทบาท และสถานะของผู้หญิงในสังคม ความท้าทายดังกล่าวอาจทำให้เกิดความคิด ความรู้สึกที่เป็นปรปักษ์ ต่อพวกเขา และทำให้พวกเขาสงสัยการสนับสนุนจากประชาชนทั่วไป หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่⁷⁷ ความท้าทาย เหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อเด็กผู้หญิงที่ต้องเผชิญกับความหวาดกลัว ถูกคุกคาม ถูกกระทำความ รุนแรง และถูกป้ายมลทินหรือตราบาป ไม่เพียงเพราะพวกเขาคือเด็ก แต่เพราะความเป็นผู้หญิงด้วย นอกจากนี้ ลักษณะของความรุนแรง และภัยคุกคามต่าง ๆ ที่เด็กผู้หญิงเผชิญก็มักจะแตกต่างจากที่เด็ก อื่น ๆ เผชิญ กล่าวคือ เด็กผู้หญิงมีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกข่มขืนและถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ โดยมีเจตนาให้พวกเขาเจ็บ และยับยั้งคนอื่น ๆ ในการส่งเสียง มากไปกว่านั้น เด็กผู้หญิงจำนวนมากรณรงค์ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเสมอภาคทางเพศ ซึ่งเป็นประเด็นที่กำลังเป็นข้อถกเถียงในสังคม ก็ยิ่งเพิ่ม ความเสี่ยงให้กับพวกเขา

เด็กอื่น ๆ ก็เผชิญอันตรายเพิ่มขึ้น หรือในรูปแบบที่แตกต่างเมื่อพวกเขาแสดงบทบาทปกป้องสิทธิของตนเอง ซึ่งรวมถึง เด็กที่ทำงานแล้ว เด็กที่แสดงออกทางเพศที่ไม่ตรงกับบรรทัดฐานของสังคมและ/หรือเด็กกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เด็กชนพื้นเมือง เด็กชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาและนับถือศาสนาที่แตกต่างออกไป เด็กพิการ เด็กที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์หรือถูกแสวงประโยชน์ทางเพศและทางเศรษฐกิจ เด็กอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเปราะบางและอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ เด็กที่ถูกคุมขังและอยู่ในสถานรองรับ เด็กที่ใช้ชีวิตอยู่บนท้องถนน และเด็กยากจน เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนยังรายงานถึงความท้าทายต่าง ๆ ที่เด็กตามชนบทและพื้นที่ที่ห่างไกลต้องเผชิญด้วย⁷⁸

สิทธิที่เด็กจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ ต้องนำไปใช้กับการดำเนินการโดยภาครัฐและภาคเอกชน ในส่วนของภาครัฐนั้น เป็นที่ชัดเจนอยู่แล้วว่าภาครัฐไม่ควรจะทำให้เด็กได้รับอันตราย เช่น กรณีที่เด็กเข้าร่วมการชุมนุมประท้วงต่าง ๆ ข้อเสนอแนะของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังถึงสิทธิเพิ่มเติมที่เด็กมีและระบุว่า “เด็กจะต้องได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่ส่งเสริมความสำคัญในศักดิ์ศรีและเห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีนั้น ซึ่งจะช่วยให้เด็กในการกลับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และจะต้องสะท้อนให้เด็กเห็นถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กคำนึงถึงความต้องการของเด็กในวัยนั้นด้วย”⁷⁹

นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องดำเนินการทุกอย่างเท่าที่ทำได้เพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กจากการกระทำต่าง ๆ โดยมีขอบ เช่น การถูกข่มขู่คุกคาม และการละเมิดจากกลุ่มบุคคลนอกภาครัฐ ซึ่งรวมถึงการถูกตอบโต้จากครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน ผู้นำศาสนา หรือสมาชิกในชุมชน หรือจากประชาชนทั่วไป ทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง ในทางปฏิบัติภาครัฐอาจจำเป็นต้องดำเนินการครั้งสำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อเด็กที่ตื่นตัวลุกขึ้นปกป้องสิทธิของตนเอง และสิทธิของบุคคลอื่น ซึ่งรวมถึงโครงการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ คณะกรรมการสิทธิเด็กเสนอว่า “มาตรการทางการศึกษาควรจะช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติชนบทรณนิยมประเพณี และพฤติกรรมในการเอาผิดและยุติความรุนแรงต่อเด็ก”⁸⁰ นอกจากนี้แล้ว การให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอข่าวสารแก่สื่อมวลชนก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนบางคนเป็นที่สนใจของสื่อมวลชน ซึ่งการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนเกี่ยวกับเด็กอาจเป็นไปได้ในเชิงลบด้วยการป้ายมลทินหรือตราบาป และเข้าข่ายข่มเหงรังแกเด็ก คณะกรรมการสิทธิเด็กยังระบุเตือนว่า กรอบปฏิบัติหรือทัศนคติเดิม ๆ “อาจนำไปสู่การเลือกใช้นโยบายหรือมาตรการการลงโทษเด็กของภาครัฐ ซึ่งอาจรวมถึงมาตรการรุนแรงเพื่อตอบโต้การกระทำความผิดเพียงลหุโทษของเด็กและเยาวชน”⁸¹

ภาครัฐควรดำเนินการตามขั้นตอนที่สมเหตุสมผลทั้งหมด เพื่อให้ความมั่นใจว่าผู้ให้บริการในระบบออนไลน์จะมีมาตรการที่ให้ความมั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจะปลอดภัยจากอันตรายในระบบออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประการที่ 2 ภายใต้ “สิทธิเด็กและหลักปฏิบัติทางธุรกิจ” (Children’s Rights and Business Principles) ที่เรียกร้องต่อภาคธุรกิจให้ความมั่นใจว่าสินค้าและบริการต่าง ๆ จะต้องปลอดภัยต่อเด็ก⁸²

กรณีที่ได้มีการรณานาจะใช้สิทธิของพวกเขาดำเนินกิจกรรม ที่อาจทำให้พวกเขาได้รับอันตราย ภาครัฐต้องปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างเฉียบพลันโดยไม่รีรอเพื่อปกป้องคุ้มครองให้เด็กปลอดภัยเฉกเช่นเดียวกับ ที่ภาครัฐจะต้องดำเนินการทุกอย่างตามสมควรเพื่อปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็น ผู้ใหญ่ในสถานการณ์ที่ผู้ใหญ่เหล่านั้นอาจได้รับอันตราย โดยทั่วไปแล้วผู้ใหญ่มีอิสระที่จะเลือกดำเนินการ ต่างๆ อย่างเป็นเอกเทศ (แม้ว่าภาครัฐก็มีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินขั้นตอนต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครอง ผู้ใหญ่เช่นกัน) ทั้งนี้ ในการปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างเฉียบพลันโดยไม่รีรอของภาครัฐจะต้องไม่เป็นไป เพื่อห้ามเด็กดำเนินกิจกรรม แต่จะต้องดำเนินการทุกอย่างที่สมควรเพื่อให้เด็กดำเนินกิจกรรมได้อย่าง ปลอดภัย ภาครัฐจะยับยั้งขัดขวางการดำเนินกิจกรรมของเด็กได้ก็เฉพาะกรณีที่กิจกรรมนั้นๆ อาจทำให้ เด็กได้รับอันตรายอย่างร้ายแรงโดยที่ภาครัฐไม่สามารถช่วยเหลือให้เด็กปลอดภัยได้เลย ต้องให้ความสนใจ กับอันตรายที่อาจเกิดจากการที่เด็กถูกปฏิเสธการใช้สิทธิทางการเมืองและสิทธิทางพลเมืองของพวกเขา เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนต้องได้รับข้อมูลที่รอบด้านและมีศักยภาพในการประเมินความเสี่ยง และ ตัดสินใจเกี่ยวกับความปลอดภัยของพวกเขา – การเสริมพลังเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มั่นใจว่าเด็ก ๆ จะได้รับการปกป้องจากอันตราย

ปัจจัยที่ทำให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนต่างจากเด็กทั่วไปก็คือ การถูกละเมิด โดยเฉพาะการกลั่นแกล้ง และการกลั่นแกล้งในระบบออนไลน์จากเพื่อนเมื่อพวกเขาร่วมกิจกรรมนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีเด็กหลายคนรายงานการถูกข่มเหงรังแก และถูกกลั่นแกล้งจากเด็กคนอื่น ๆ ในโรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่ที่ชัดเจน ในการที่จะต้องป้องกันไม่ให้เด็กนักเรียนถูกกลั่นแกล้งรังแกไม่ว่าจะในรูปแบบใดหรือด้วยเหตุผลใด ในความเป็นจริงที่เด็กยังคงถูกกลั่นแกล้งรังแกเพราะร่วมกิจกรรมปกป้องสิทธิมนุษยชน จึงเป็นเหตุผล สำคัญที่จำเป็นต้องมีสิทธิมนุษยชนศึกษา (ดูหัวข้อ 3.4) มากไปกว่านั้นคณะกรรมการสิทธิเด็กระบุว่า “ถึงแม้เด็กจะเป็นผู้แสดงบทบาทแต่ผู้ใหญ่ก็มีบทบาทสำคัญที่จะต้องรับผิดชอบต่อเด็ก โดยจะต้องพยายาม ทุกวิถีทางที่จะรับมือและป้องกันการเกิดความรุนแรงต่อเด็กอย่างเหมาะสม โดยให้ความมั่นใจว่า มาตรการ ของผู้ใหญ่จะไม่ยิ่งเพิ่มความรุนแรงผ่านวิธีการลงโทษเด็ก และกลายเป็นการใช้มาตรการรุนแรงจัดการกับ ความรุนแรง”⁸³

3.4.2 การคุ้มครองจากการถูกเอาเปรียบ/แสวงประโยชน์โดยมิชอบ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 36 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีจะคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบอื่นทั้งหมดที่เป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็กไม่ว่าในด้านใด

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 10 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลจะต้องไม่เข้าร่วมโดยการกระทำหรือเพิกเฉยไม่กระทำเมื่อจำเป็น ที่เป็น การละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน และบุคคลจะต้องไม่ถูกล่วงโทษหรือ ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงปรปักษ์ใด ๆ ในการปฏิเสธการกระทำดังกล่าว

หลายมาตราภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ระบุถึง “มาตรการคุ้มครองพิเศษ” เพื่อเพิ่มการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (มาตรา 32) จากยาเสพติด (มาตรา 33) จากการถูกละเมิดทางเพศ และการแสวงประโยชน์ตลอดจนการละเมิด (มาตรา 34) จากการถูกลักพาตัวจากการขายและการค้ามนุษย์ (มาตรา 35) และจากการแสวงประโยชน์ในทุกรูปแบบ (มาตรา 36) ทั้งนี้ เมื่อนำไปประกอบกับมาตรา 10 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เน้นย้ำในความจริงที่ว่าบุคคลใด ๆ จะต้องไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชนของเด็ก และบุคคลใด ๆ จะต้องไม่ถูกล่วงโทษจากการปฏิเสธร่วมเกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ ต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 32-36 ตระหนักว่าเด็กมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการถูกแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ และอาจจะได้รับผลกระทบรุนแรงกว่า สิทธิมนุษยชนที่พวกเขามอบให้อาจเป็นจุดสนใจของกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และพวกเขาอาจแสดงบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งพวกเขามีประสบการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนนี้ การอ่านมาตราเหล่านี้ร่วมกับมาตรา 12, 13, 15 เน้นย้ำในความจริงที่ว่าเด็กมีสิทธิในการแสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขา “เด็ก ๆ ควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการสำรวจหาการปฏิบัติที่เข้าข่ายการแสวงประโยชน์ และร่วมพัฒนามาตรการที่จะจัดการกับปัญหาดังกล่าว”⁸⁴

มาตรา 36 อาจจะเกี่ยวข้องกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ เนื่องจากมีบริบทที่ครอบคลุมการแสวงประโยชน์หลายรูปแบบ ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสำหรับคำจำกัดความกว้าง ๆ ของคำว่า “การแสวงประโยชน์” คือ “บุคคลคนหนึ่ง หรือหลายคน (ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ใหญ่เสมอไป) เอาไว้เอาเปรียบเด็กคนหนึ่ง โดยกระตุ้นหรือบังคับทุกวิถีทางให้เด็กคนนั้นดำเนินการบางอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลประโยชน์ต่อบุคคลผู้บังคับหรือผู้อื่น”⁸⁵ โดยไม่คำนึงว่าเด็กจะได้ประโยชน์หรือไม่ และเพียงใด คำจำกัดความนี้มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอยู่หลายประการ ประการแรก เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากผู้ใหญ่ ภาครัฐกิจและองค์กรต่าง ๆ ตลอดจนเด็กอื่น ๆ ที่มุ่งหวังจะแสวงประโยชน์ต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์ของตน ซึ่งมักมีข้อกล่าวหาทำนองเดียวกันว่า ผู้ใหญ่มักอาศัยเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตน ถึงแม้ข้อกล่าวหานี้มักเป็นการทำลายพลังของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนแต่ความเป็นไปได้ที่จะเกิดปัญหาดังกล่าวก็ไม่ควรถูกเพิกเฉย และภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่า ผู้ใหญ่และบุคคลอื่น ๆ รับประกันว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน พวกเขาจะได้รับข้อมูลอย่างรอบด้าน และเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ อีกทั้งรับประกันว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ และเด็กอื่น ๆ จะไม่ถูกใช้เป็นเครื่องมือจนถึงขั้นถูกแสวงประโยชน์ หรือถูกละเมิดสิทธิในการมีเสรีภาพในการใช้มโนธรรมและเสรีภาพในการแสดงออกของเด็ก อย่างไรก็ตาม ความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กเป็นภาวะต่อเนื่อง และมีการตั้งประเด็นว่า “ภาวะความต่อเนื่องของกลุ่มกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมโดยสมัครใจ” ในโครงการระดมพลขนาดใหญ่หลายโครงการ เด็กอาจจะไม่ได้เป็นผู้ริเริ่มแต่อาจได้รับข้อมูลอย่างดีจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการนั้น ๆ และเข้าไปมีส่วนร่วมเคลื่อนไหวเพื่อสะท้อนในประเด็นนั้น ๆ⁸⁶ นอกจากนี้ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจถูกแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเด็กบางคนที่มีชื่อเสียงในหมู่ประชาชน และสื่อสังคมออนไลน์ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถใช้ประโยชน์จากความสนใจนี้ขยายการเข้าถึงและมีสิทธิที่ได้รับการปกป้องจากการแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอื่น ๆ โดยสื่อมวลชนและภาครัฐกิจ เมื่อพวกเขาทำเช่นนั้น

3.4.3 การป้องกันจากการถูกรบกวนหรือการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือถูกข่มขู่คุกคาม

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 37 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีประกันว่า

ก) จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตที่ไม่มีโอกาส จะได้รับการปล่อยตัวสำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

สาระัตถะในมาตรา 37 เน้นย้ำถึงข้อห้ามการทรมาน หรือการกระทำมิชอบหรือร้ายแรงอื่น ๆ ต่อเด็กอย่างเบ็ดเสร็จ และเป็นข้อห้ามที่สืบทอดกันมายาวนานแล้ว ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าสาระัตถะในมาตรา 37 จะเหมือนกับที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาฉบับอื่น ๆ รวมถึงกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี แต่รูปแบบการถูกรบกวน หรือการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือถูกข่มขู่คุกคามที่เด็กเผชิญอาจจะไม่เหมือนกับที่ผู้ใหญ่ประสบ ดังนั้น การตีความมาตรา 37 เน้นให้ความสำคัญต่อเด็ก หรืออิงเด็กเป็นศูนย์กลางรูปแบบความรุนแรงที่เด็กเผชิญ ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัว การถูกกลั่นแกล้งรังแกที่โรงเรียน และการถูกละเมิดทางเพศ รวมอยู่ในบริบทของมาตรา 37 นี้⁸⁷ ซึ่งเพิ่มความกดดันให้ภาครัฐต้องดำเนินมาตรการขจัดเหยี่ยวาเด็กที่ตกเป็นเหยื่อการกระทำ ถึงแม้ว่า มาตรการป้องกันการกระทำที่เลวร้ายดังกล่าวจะถูกระบุไว้ในสิทธิเด็กอื่น ๆ ภายใต้อนุสัญญาฉบับเดียวกันนี้ก็ตาม⁸⁸

3.4.4 การฟื้นฟูและการกลับคืนสู่สังคมใหม่

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 39 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ที่จะส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการกลับคืนสู่สังคมของเด็กที่ได้รับเคราะห์จากการละเลยในรูปแบบใด ๆ การแสวงประโยชน์ การกระทำอันมิชอบ การทรมานหรือการลงโทษ หรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้าโดยรูปอื่น หรือการพิพาทกันด้วยอาวุธ การฟื้นฟูหรือการกลับคืนสู่สังคมดังกล่าว จะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ การเคารพตนเองและศักดิ์ศรีของเด็ก

มาตรา 39 เป็นหนึ่งในมาตรการที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งระบุให้ภาครัฐมีบทบาทควบคุมในการให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนและบรรเทาผลกระทบต่อเนื่องของผู้ได้รับอันตรายที่พวกเขาได้รับ⁸⁹ ซึ่งหมายความว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกละเมิดสิทธิตามที่ระบุไว้ในมาตรา 19 หรือมาตรา 37 ควรจะได้รับโอกาสให้เข้าถึงบริการสนับสนุนที่เหมาะสมต่าง ๆ (เช่น บริการให้คำปรึกษา บริการฟื้นฟู และบริการกายภาพบำบัด เป็นต้น) ซึ่งบริการสนับสนุนต่าง ๆ ควรจะเป็นการส่งเสริม “สุขภาพ การเคารพในตนเองและความมีศักดิ์ศรีของเด็ก” ทั้งนี้ เด็กอาจได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย และความชอกช้ำ หรือบาดแผลทางจิตใจจากผลของการเข้าร่วมกิจกรรมเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งมาตรา 39 นี้ระบุถึงสิทธิอันชอบธรรมของเด็กที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อฟื้นฟูสภาพ ซึ่งรวมถึง การสนับสนุนทางด้านการรักษาพยาบาล (ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 24) เพื่อช่วยพวกเขาได้ฟื้นฟูจากผลกระทบนั้นๆ อีกทั้งระบุว่า การให้การสนับสนุน “เด็กที่ถูกกระทำ” ควรจะขยายระยะเวลาการสนับสนุนไปจนกระทั่งเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ หากเขาได้รับอันตรายตั้งแต่ยังเป็นเด็ก⁹⁰

3.4.5 กลไกและโครงการการป้องกันต่าง ๆ

ด้วยเหตุที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายร้ายแรงและได้รับผลกระทบจากความเสี่ยง ประกอบกับหลักการให้ความคุ้มครองที่เพิ่มมากขึ้นของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ภาครัฐจึงจำเป็นที่จะติดตามสถานการณ์ และส่งเสริมการใช้สิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งให้การสนับสนุนที่เหมาะสมกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน หนึ่งในมาตรการสำคัญที่สุดที่ภาครัฐสามารถให้ความมั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตรายก็คือ การสนับสนุนให้เด็กเข้าถึงข้อมูลและการสนับสนุนต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้พวกเขาใช้ประกอบการประเมินความเสี่ยงสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่วางแผนไว้ และตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่ หรือปรับเปลี่ยนการเข้าร่วมกิจกรรม หรือตัดสินใจในอีกทางเลือกหนึ่ง

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนควรมีโอกาสได้รับรู้ และเข้าถึงระบบข้อมูลที่หลากหลาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับเด็ก เพื่อใช้รายงานการตอบโต้สถานการณ์ความรุนแรง และกรณีการละเมิดต่าง ๆ ช่องทางการขอรับการชดเชยเยียวยากรณีการละเมิดสิทธิเด็กต่าง ๆ และการขอรับการสนับสนุนและการดูแลสำหรับการละเมิดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจต้องมีการปรับกระบวนการและแนวทางปฏิบัติภายในระบบกลไกดังกล่าวเพื่อให้ความมั่นใจว่า ทุกการปฏิสัมพันธ์ที่เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมจะคำนึงถึงประเด็นความอ่อนไหวต่าง ๆ ของเด็ก และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความจำเป็นของเด็ก อีกทั้งสอดคล้องกับระดับความสามารถ วัย วุฒิภาวะ และพัฒนาการของเด็ก นอกจากนี้ ภาครัฐควรต้องให้ความมั่นใจว่า จะปฏิบัติตามหลักการเกี่ยวกับการได้รับความยินยอมหลังจากได้รับข้อมูลครบถ้วน การเคารพในความเป็นส่วนตัว การรักษาความลับ กลไกต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจอยู่ในหลายรูปแบบ เช่นกลไกที่พัฒนาขึ้นเพื่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะ กลไกภายใต้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สถาบันเฉพาะสำหรับเด็ก เช่น สถาบันผู้ตรวจการกิจการเด็ก (ดูหัวข้อ 4.1) ตลอดจนโครงการและระบบบริการต่าง ๆ เช่น สายด่วนเพื่อการช่วยเหลือเด็ก โครงการโยกย้ายถิ่นที่อยู่เด็ก และระบบปฏิบัติการตอบสนองอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เสี่ยงต่อ

อันตราย อย่างไรก็ตาม กลไกต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศหรือระดับสากล ควรต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนอย่างพอเพียงเพื่อให้เด็กและครอบครัวของเด็กสามารถเข้าถึงได้ ข้อมูลเกี่ยวกับกลไกการเข้าถึงควรใช้ภาษาและรูปแบบที่เด็กเข้าใจง่าย

การให้บริการสนับสนุนต่าง ๆ ควรเป็นระบบที่เอื้อให้เด็กสามารถร้องเรียนกรณีต่าง ๆ ได้ การมีนโยบาย และกระบวนการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเตรียมไว้ อีกทั้งการคำนึงถึงสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก รวมถึงสิทธิที่จะต้องได้รับการรับฟัง ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญลำดับแรกในการพิจารณา และจะต้องไม่ถูกแยกจากบิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็ก เป็นต้น โดยสิทธิที่จะต้องไม่ถูกแยกจากบิดามารดา/ผู้ปกครองเป็นสิทธิที่มีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ที่ตกอยู่ในอันตราย และจำเป็นต้องถูกโยกย้ายไปอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย หรือเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกคุมขัง ทั้งนี้ **สิทธิเด็กควรถูกขับเคลื่อนให้เป็นกระแสหลักภายใต้กลไกและโครงการคุ้มครองที่สนับสนุนนักปกป้องสิทธิมนุษยชน**

กลไกต่าง ๆ ที่รับผิดชอบด้านการให้การปกป้องคุ้มครองเด็กควรจะมีบทบาทในการป้องกัน ที่ช่วยยกระดับความเข้มแข็งและลดความเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ให้เหลือน้อยที่สุดด้วย ซึ่งครอบคลุมถึงระบบการทำความเข้าใจถึงต้นตอสาเหตุต่าง ๆ ของการละเมิดสิทธิ ที่เชื่อมโยงกับบริบทที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนดำเนินการและเผชิญความท้าทาย สนับสนุนการพัฒนา นโยบายเพื่อจัดการกับสาเหตุต่าง ๆ ของการละเมิดสิทธิเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบดังกล่าวด้วย สนับสนุนการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดง บทบาทและการยกระดับความเข้มแข็งของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้สามารถประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ และปกป้องคุ้มครองตนเอง การประเมินและการสอบสวนเชิงรุกกรณีการข่มขู่คุกคาม และการละเมิด สิทธิมนุษยชน

แนวทางที่แตกต่างในโลกปกป้องคุ้มครอง

คำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญโคลัมเบียได้กลายเป็นหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ในการประยุกต์ใช้แนวทางที่แตกต่างกันไปใน การประเมินวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงความเกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กและวัยรุ่น โครงการคุ้มครอง ของโคลัมเบียครอบคลุมถึงแนวทางที่แตกต่างออกไปเพื่อปกป้องประชาชนกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากการพลัดถิ่นในประเทศ ตลอดจนประชาชน ในอีก 4 กลุ่มที่ตกอยู่ในสถานการณ์ความเสี่ยงเฉพาะ แนวทางที่แตกต่างนี้ระบุใน กฎที่ 4912 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยกำหนดว่า ในการประเมินความ เสี่ยง การให้ข้อแนะนำ และการรับรองมาตรการปกป้องคุ้มครองใด ๆ จะต้อง

นำประเด็นเกี่ยวกับลักษณะพิเศษและความเปราะบาง ทางด้านอายุ ชนชาติ เพศสภาพ ความพิการ ความโน้มเอียงทางเพศ และถิ่นกำเนิดในเมือง หรือชนบทของบุคคล ในกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองมาประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ได้กลายเป็นพันธกรณีเพิ่มของภาครัฐโคลัมเบียว่า ในการตัดสินใจต่าง ๆ ต่อมาของ ภาครัฐจะต้องรับประกันว่ามีการใช้แนวทางที่แตกต่างต่อสิทธิของเด็กและวัยรุ่น⁹¹

3.4.6 สิทธิในการได้รับการปกป้องสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่าเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าถึงกลไกที่หลากหลาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับเด็ก เพื่อรายงานกรณีการถูกละเมิด การใช้ความรุนแรง การละเมิด และได้รับการชดเชยเยียวยากรณีถูกระทำความรุนแรง และได้รับการสนับสนุนและการดูแลจากการถูกละเมิดทางร่างกาย และทางจิตใจ

ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะเข้าถึงข้อมูลที่ทำให้พวกเขา ประเมินความเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ ได้ และควรให้ความมั่นใจว่า พวกเขาจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นของพวกเขาจะได้รับการรับฟังอย่างจริงจัง ประกอบการตัดสินใจต่าง ๆ ของภาครัฐในเรื่องการให้การปกป้องคุ้มครองเด็ก จากอันตรายต่าง ๆ

ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่า จะต้องมีการดำเนินการสอบสวนโดยทันทีและอย่างถี่ถ้วน ถ้าเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกข่มขู่คุกคาม หรือถูกระทำความรุนแรง อีกทั้ง ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงระบบการชดเชยเยียวยาโดยทันทีและได้ผลกรณีที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคลากรที่ทำงานในแวดวงการศึกษ การคุ้มครองเด็ก การดูแลสุขภาพ และในกระบวนการยุติธรรม จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และความจำเป็นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ

ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่า โรงเรียนและสถาบันการศึกษา มีการพัฒนาและดำเนินกลยุทธ์ที่ได้ผลโดยปรึกษาร่วมกับเด็ก ๆ เพื่อแก้ปัญหาการกลั่นแกล้ง และการข่มเหงรังแกรูปแบบต่าง ๆ ที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อาจเผชิญทั้งในระบบออนไลน์ และนอกระบบออนไลน์จากการกระทำของบุคลากรในสถานศึกษาและเด็กอื่น ๆ เนื่องจาก กิจกรรมต่าง ๆ ของพวกเขา

ภาคีรัฐควรให้ความมั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกแสวงประโยชน์ทุกรูปแบบ ครอบคลุมถึงการกระทำของสมาชิกในครอบครัวของเด็ก ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และภาคสื่อสารมวลชน

ภาคีรัฐควรดำเนินการรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

ภาคประชาสังคมควรพัฒนาและดำเนินการตามกระบวนการปกป้องเด็กเพื่อให้มั่นใจว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับข้อมูลที่จะช่วยประกอบการตัดสินใจ และดำเนินบทบาท เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยสมัครใจและอย่างปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ

3.5 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (มาตรา 13, 14, 15, 16, 17 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและมาตรา 5, 6, 7, 12, 12(2), 14(ก), 16(1-2) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

อดีตที่ผ่านมา การใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กมักถูกมองข้าม ถึงแม้ว่าเด็กในฐานะมนุษย์ มีสิทธิอันชอบธรรมในการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามที่กำหนดไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กก็ได้ยืนยันถึงสิทธิดังกล่าวของเด็ก อย่างไรก็ตาม ความพยายามรณรงค์เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาโลกร้อน หรือสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงของเด็กเมื่อไม่นานมานี้กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับกรอบสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กยุคใหม่ ตลอดจนพันธกรณีของภาคีรัฐที่จะต้องเคารพสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และสถานการณ์ใดบ้างที่ภาคีรัฐสามารถเข้าแทรกแซงเพื่อจำกัดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของสิทธิเหล่านี้ ประเด็นสำคัญที่ต้องยอมรับก็คือ การที่เด็กยังเป็นผู้เยาว์และอาจจะยังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาจะไม่สามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิอันชอบธรรมของพวกเขา แม้ว่าการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กอาจจะแตกต่างจากผู้ใหญ่บ้างก็ตาม

ภาคีรัฐจึงมีพันธกรณีที่จะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กสามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายความว่า ภาคีรัฐจะต้องดำเนินมาตรการเชิงบวกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้ใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ แทนการใช้พันธกรณีเชิงลบในการละเว้นจากการรบกวนการใช้สิทธิดังกล่าวของเด็ก ยกตัวอย่างเช่น ภาคีรัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กสามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้ในทุกสภาพแวดล้อมอย่างปลอดภัย รวมถึงในโรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือในบริบทอื่น ๆ

ในทางปฏิบัติเด็กกลับถูกจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมากขึ้นเพียงเพราะพวกเขาเป็นเด็ก โดยปราศจากกฎหมายและหลักฐานที่ชัดเจน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองระบุอนุญาตให้มีการจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กไว้เหมือนกันในทุกกรณี กล่าวคือ การจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กต้องชอบด้วยกฎหมาย ดำเนินการด้วยจุดประสงค์ที่ชอบธรรม สมเหตุสมผล มีความจำเป็น และมีความได้สัดส่วน แต่ถึงกระนั้น กลับได้รับการพิจารณาเพื่อปฏิบัติตามน้อยมาก เพียงเพราะผู้ทรงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเป็นเด็ก

ทั้งนี้ ยังมีกรณีที่เกิดไม่ได้ถูกจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองจากภาครัฐตามที่ระบุไว้ข้างต้นแต่เด็กก็ยังถูกผู้ใหญ่ห้ามใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะต้องการให้เด็กใช้สิทธิอื่น ๆ อย่างได้ผล (เช่น สิทธิทางด้านการศึกษา และสิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตรายของเด็ก เป็นต้น) ซึ่งกรณีดังกล่าวเกิดกับเด็กแต่ละคน (เช่น เป็นการตัดสินใจของบิดามารดา/ครูอาจารย์ของเด็ก) และกลุ่มเด็ก (เช่น เป็นการตัดสินใจของสมาชิกสภานิติบัญญัติที่อาจเป็นไปได้ในลักษณะการออกกฎหมายที่กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หรือเป็นการตัดสินใจของฝ่ายตำรวจ หรือเป็นนโยบายของโรงเรียน) การจำกัดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองโดยมีจุดประสงค์เพื่อถ่วงดุลกับสิทธิอื่น ๆ ของเด็กนี้ มักไม่เกิดกับผู้ใหญ่ และปัจจุบันยังขาดความชัดเจนว่าควรจะจัดการกับความขัดแย้งกันระหว่างสิทธิของเด็กอย่างไร เหตุนี้จึงมักใช้ความหวงใยในการป้องกันเป็นข้ออ้างในการจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก

ถึงแม้จะยังมีการพูดหรือกันน้อยว่า การจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กควรจะดำเนินการเมื่อใด และอย่างไร แต่มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ:

- ภาครัฐมีพันธกรณีที่จะต้องศึกษาว่า จะสามารถดำเนินมาตรการใด ๆ ได้หรือไม่ เพื่อให้ความมั่นใจว่าเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถแสดงบทบาทของพวกเขาได้อย่างปลอดภัย โดยหลีกเลี่ยงการเหยียดเจตนาเพื่อปกป้องคุ้มครองพวกเขาจากอันตราย เป็นเหตุผลในการจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก
- การคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กไม่ควรถูกจำกัดรอบให้แคบลง โดยใช้เป็นเหตุผลอ้างอิงเพียงต้องการปกป้องคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง แต่ควรมีการทำความเข้าใจอย่างถูกต้องว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กครอบคลุมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สิทธิต่าง ๆ อย่างเต็มที่ รวมถึงสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก
- สิทธิของบิดามารดา/ผู้ปกครองในการคำปรึกษาแนะนำแก่เด็กเรื่องการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กไม่ใช่สิทธิเต็ม หรือสิทธิเบ็ดเสร็จ แต่มีเงื่อนไขว่า บิดามารดา/ผู้ปกครองจะต้องพิจารณาถึงระดับพัฒนาการทางสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของเด็กประกอบด้วย (ดูหัวข้อ 3.2)

- ความพยายามที่จะจำกัดการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กด้วยเหตุผลที่ต้องการปกป้องคุ้มครองสิทธิอื่น ๆ ของเด็กนั้นยังมีประเด็นที่เป็นข้อโต้แย้งในเรื่องความจำเป็นและระดับความเหมาะสมในการจำกัดสิทธิดังกล่าวของเด็ก ทั้งนี้ ข้อกังวลเรื่องผลกระทบทางการศึกษา และอันตรายที่อาจเกิดกับเด็กไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กอย่างสิ้นเชิง และเหตุผลที่ใช้เพื่อจำกัดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กก็ไม่จำเป็นต้องเป็นข้ออ้างที่คงที่ แต่ควรเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาผ่านไปและเด็กเติบโตขึ้น

ยังมีประเด็นสำคัญเพิ่มเติม คือ ถ้ามีการพิจารณาเห็นสมควรให้จำกัดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก กระบวนการ ผลลัพธ์ และเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจจำกัดสิทธิดังกล่าวของเด็กจะต้องโปร่งใส และเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้าถึงข้อมูลในทุกขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจดังกล่าว โดยต้องเป็นข้อมูลที่เหมาะสมกับอายุของเด็กด้วย อีกทั้งจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ เพราะเด็กมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะต้องได้รับการรับฟังอย่างจริงจัง

สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง: สิทธิที่ขาดไปสำหรับเด็ก

ความแตกต่างสำคัญประการหนึ่งระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ในสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองก็คือ **เด็กส่วนใหญ่ไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง** ดังนั้น มาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจึงได้ระบุว่า เมื่อเด็กยังขาดสิทธิดังกล่าว เด็กก็ควรจะได้รับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเป็นการขดเชย เพื่อเปิดโอกาสให้พวกเขามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายภาคประชาชนต่าง ๆ ถึงแม้บริบทภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กไม่ได้ระบุถึงการแก้ปัญหาการขาดสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของเด็กโดยตรง แต่คณะกรรมการสิทธิเด็กได้เสนอแนะภาครัฐ ให้ลดอายุการมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนลง ทั้งนี้ การเปิดโอกาสให้เด็กมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งครอบคลุมถึงการลงประชามติ จะช่วยเพิ่มศักยภาพของพวกเขาในบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารข้อความสำคัญไปยังภาคประชาชนถึงศักยภาพ และสิทธิอันชอบธรรมของเด็กที่ความคิดเห็นของพวกเขาจะต้องได้รับการรับฟัง

3.5.1 เสรีภาพในการแสดงออก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 13 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

(1) เด็กจะมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก สิทธินี้จะรวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา ได้รับ หรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และความคิดทุกลักษณะ โดยไม่ถูกจำกัดโดยเขตแดน ไม่ว่าจะโดยวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะ หรือผ่านสื่อใดตามที่เด็กเลือก

(2) การใช้สิทธิดังกล่าวนี้อาจอยู่ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ แต่ข้อจำกัดเหล่านี้ต้องเป็นข้อจำกัดเช่นที่บัญญัติตามกฎหมาย และเช่นที่จำเป็นเท่านั้น

ก) เพื่อการเคารพต่อสิทธิและชื่อเสียงของบุคคลอื่น หรือ

ข) เพื่อการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 6 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นในการ

(ก) รับรู้ แสวงหา ได้มา ได้รับ และครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง รวมทั้ง การเข้าถึงข้อมูลว่าสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นจะทำให้มีผลในทางกฎหมาย การศาล และการบริหารภายในประเทศได้อย่างไร

(ข) จัดพิมพ์ แจ้าง หรือ เผยแพร่ ความคิดเห็น ข้อมูล หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงได้อย่างเสรี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในตราสารด้านสิทธิมนุษยชนหรือตราสารระหว่างประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ค) เรียนรู้ อภิปราย ก่อตั้ง หรือมีความคิดเห็นในการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงในด้านกฎหมายและปฏิบัติจริงด้วยวิธีการดังกล่าวหรือวิธีอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้สาธารณชนมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้

มาตรา 7 ภายใต้ปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนระบุว่า:

บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่น มีสิทธิที่จะพัฒนา และอภิปรายแนวคิดใหม่ด้านสิทธิมนุษยชน หลักการ และการรณรงค์ให้เกิดการยอมรับ

มาตรา 6 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นสาระสำคัญที่อธิบายถึงสิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ควบคู่กับเสรีภาพในการรับรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่สิทธิดังกล่าวของเด็กถูกระบุไว้อย่างจำกัด⁹² อย่างไรก็ตาม เมื่อนำมาตรา 13 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมาประกอบกัน ทำให้มาตรา 6 และ 7 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ย้ำอย่างหนักแน่นในข้อเท็จจริงที่ว่า เด็กก็มีสิทธิในการแสวงหา รับ และติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเกี่ยวกับเสรีภาพด้านต่าง ๆ อีกทั้งมีสิทธิที่จะคิดค้น และปรึกษาหารือเกี่ยวกับแบบแผนและหลักการใหม่ ๆ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และมีสิทธิรณรงค์ให้ผู้อื่นยอมรับเช่นเดียวกัน ดังนั้น มาตรา 6 จึงเป็นบทบัญญัติสำคัญที่สนับสนุนบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นช่องทางแรกที่จะขยายไปสู่การมีส่วนร่วม และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้พวกเขาได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งด้วย⁹³

มาตรา 13 อาจจะเหมาะสมกับเด็กเป็นพิเศษ โดยเฉพาะ เนื่องจากเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เด็กได้รับการรับรองครอบคลุมถึงเสรีภาพในการแสวงหา รับ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และแลกเปลี่ยนความคิดในทุกรูปแบบโดยไม่ถูกจำกัดโดยเขตแดน ตลอดจนการแสดงออกทางงานศิลปะ และทางช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ตามที่เด็กเลือกด้วย ถึงแม้ว่า ในบางครั้งเด็กจะสูญเสียสิทธิในการแสวงหา รับ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร และแลกเปลี่ยนความคิดไปเมื่อสิทธินี้ได้ถูกอธิบายให้กับเด็ก ๆ สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน สิทธิในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญเสมอกับสิทธิในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมของบรรดานักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมรุ่นเยาว์ช่วยให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น นอกจากนี้ โครงการแลกเปลี่ยนการศึกษาเพื่อนเพื่อเพื่อน (Peer-to-peer education programmes) ยังเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งของการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร อีกทั้งช่วยยกระดับความสามารถ และเปิดช่องทางโอกาสต่าง ๆ ให้เด็กได้แลกเปลี่ยนข้อมูล โดยเฉพาะในประเด็นที่สังคมวิพากษ์วิจารณ์ (เช่น สิทธิสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์) บรรดาผู้สื่อข่าวที่รายงานประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ก็ถือว่าเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเช่นกัน ซึ่งกลุ่มผู้สื่อข่าวเด็กที่รายงานประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนก็ควรจะได้รับที่ยอมรับว่าเป็นผู้แสดงบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและควรจะได้รับ การปกป้องคุ้มครองเช่นกัน

วลีที่ระบุว่า “โดยไม่ถูกจำกัดโดยเขตแดน” ในมาตรา 13(1) ก็มีความสำคัญเป็นพิเศษเช่นกัน ในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้คนสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ และระบบอินเทอร์เน็ตได้ทั่วโลก⁹⁴ กิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ก็ได้รับประโยชน์จากติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ และระบบอินเทอร์เน็ตได้ทั่วโลกเช่นกัน เนื่องจากมีเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน หลายคนติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นความสนใจระหว่างประเทศร่วมกัน เช่น ประเด็นปัญหาโลกร้อน หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ผู้แทนรายงานพิเศษด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้ตั้งข้อสังเกตว่า “เด็กเผชิญอุปสรรครูปแบบพิเศษในการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีสาเหตุจากทัศนคติของบิดามารดา/ผู้ปกครองที่มักจะประเมินความเสี่ยงที่อาจจะเกิดกับเด็กมากเกินไปจนไม่อนุญาตให้เด็กสื่อสารอย่างอิสระ ในขณะที่เดียวกันก็ประเมินศักยภาพของกลุ่มต่าง ๆ ที่บุตรหลานเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเกินไป นอกจากนี้แล้ว เด็กยังต้องเผชิญทุกอุปสรรคเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ผู้ใหญ่เผชิญเช่นกัน”⁹⁵

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนได้รายงานความท้าทายมากมายที่พวกเขาเผชิญจากการใช้สิทธิของพวกเขาตามที่ระบุไว้ในมาตรา 13 ประการแรก พวกเขาไม่ได้รับอนุญาตให้พูด หรือตีพิมพ์เอกสาร เผยแพร่ความคิดเห็นของพวกเขาเพียงเพราะพวกเขาเป็นเด็ก และถูกประเมินว่า ยังไม่พร้อมที่จะพูด แสดงความคิดเห็น ประการที่ 2 เด็กหลายคนเข้าไม่ถึงระบบข้อมูลข่าวสารที่พวกเขาจำเป็นต้องใช้ในการติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มาจากกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ เช่น กลุ่มเด็กพิการ กลุ่มเด็กไร้ที่อยู่อาศัย และกลุ่มเด็กยากจน มักเผชิญความท้าทายหรืออุปสรรคในการเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้น เพราะเด็กกลุ่มเหล่านี้มักจะไม่ค่อยมีโอกาสได้เข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกับเด็กอื่น ๆ โดยทั่วไป ความท้าทายหรืออุปสรรคในการเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารของเด็กมีสาเหตุมาจากปัญหาทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ ที่ชุมชนของเด็กเผชิญ อย่างไรก็ตาม เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเผชิญกับอุปสรรคมากขึ้น เพราะพวกเขาต้องขออนุญาต หรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ และเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจะเผชิญความท้าทายหรืออุปสรรคมากเป็นพิเศษเมื่อผู้ใหญ่ (เช่น บิดา มารดา ครูอาจารย์ กลุ่มผู้นำศาสนา และเจ้าหน้าที่รัฐ) ไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นของพวกเขา และประการสุดท้าย บางครั้งเด็กถูกจำกัดสิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเพราะผู้ใหญ่มีความห่วงกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของพวกเขา ผู้แทนรายงานพิเศษด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นยังได้ตั้งข้อสังเกตว่า ประเด็นเรื่องความเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็ก เนื่องจากความเป็นผู้ใหญ่ และวุฒิภาวะที่ยังไม่พร้อมของพวกเขา มักจะถูกใช้เป็นข้ออ้างเพื่อจำกัดสิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของเด็กมากเกินไป ซึ่งนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นผู้ใหญ่ก็เผชิญอุปสรรคเดียวกัน⁹⁶ อย่างไรก็ตาม มีหลายกรณีที่เด็กเลือกที่จะเดินทางไปแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนแม้ว่าผู้ใหญ่จะแสดงความห่วงกังวล ซึ่งเด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตรายต่าง ๆ ครอบคลุมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และยกระดับความเข้มแข็งของเด็กให้เข้าใจถึงความเสี่ยงอันตราย และการจัดการกับความเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ

ทั้งนี้ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รายงานความท้าทายที่พวกเขาเผชิญเมื่อใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามที่ระบุไว้ในมาตรา 13

สังคมที่พวกเราอยู่เอื้อยหับพวกเราเมื่อพวกเราพยายามพูดแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่พวกเราสนใจ อีกทั้งปฏิบัติต่อพวกเราเหมือนบุคคลที่ไม่สามารถรับผิดชอบใด ๆ และเหมือนบุคคลที่ไม่สามารถพิจารณาเรื่องราวเหล่านั้นได้อย่างจริงจัง

เอเซีย-แปซิฟิก

เด็ก ๆ ปราศรนาให้ผู้ใหญ่สนับสนุนพวกเขาให้ได้เรียนรู้มากขึ้นเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของพวกเขา ทั้งนี้ เด็กจำเป็นต้องได้รับข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้นเพื่อยกระดับความเข้มแข็งให้แก่พวกเขาในการดำเนินบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

แอฟริกา

เด็กและเยาวชนขาดข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสต่าง ๆ ที่พวกเขาพึงมีในบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือในแนวทางที่พวกเขาสามารถตื่นตัวลุกขึ้นปกป้องสิทธิของตนเองและผู้อื่น

ยุโรปตะวันออก

ในวันการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ของคณะกรรมการสิทธิเด็ก ได้มีการตระหนักถึงประเด็นความท้าทายในการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น นอกเหนือจากความท้าทายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ยังมีประเด็นเรื่องความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่เด็กได้รับหรือแสวงหา (ความท้าทายเรื่องข้อมูลผิดพลาดและข้อมูลเท็จ) นอกจากนี้ ยังได้มีข้อเสนอในวันการประชุมหารือทั่วไปว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ควรได้รับข้อมูลข่าวสารที่เฉพาะเจาะจง รอบด้านและเหมาะสมเพื่อเขาจะได้สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ อีกทั้งภาครัฐ ควรจะให้ความมั่นใจว่าเด็กทุกคน จะสามารถเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสารทางช่องทางต่าง ๆ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย รวมถึงช่องทางอินเทอร์เน็ต และควรสร้างศักยภาพของเด็กในการวิเคราะห์และคิดเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่พวกเขาเข้าถึง อย่างมีวิจารณญาณ⁹⁷

มาตรา 13(2) ระบุถึงเหตุที่อนุญาตให้มีการจำกัดสิทธิในการแสดงออก ทั้งนี้ ผู้แทนรายงานพิเศษด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้กำหนดหลักการที่ฝ่ายต่าง ๆ ควรต้องปฏิบัติตามเมื่อจะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิในการแสดงออกของเด็ก⁹⁸ โดยหลักการดังกล่าวทั้งหมดเน้นใช้กับกลุ่มเด็กที่ใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง แต่มีบางหลักการมีความสำคัญเป็นพิเศษต่อกลุ่มเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น หลักการข้อที่ 4 ซึ่งระบุว่า (ง) “จะต้องมีเหตุผลที่ชัดเจน ชัดเจนได้โดยไม่คลุมเครือ กรณีที่มีการจำกัดการใช้สิทธิของเด็ก และบุคคลทุกคนสามารถเข้าถึงเพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลดังกล่าวได้โดยเท่าเทียมกัน”⁹⁹

ประเด็นที่ควรเป็นข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ มาตรา 13(2) มีการอ้างอิงถึงสิทธิและชื่อเสียง “ของผู้อื่น” ให้เป็นหนึ่งในเหตุผลที่อนุญาตให้จำกัดการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงออกของเด็ก แต่ไม่ได้ระบุถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กเอง อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ อาจมีการจำกัดสิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกในรูปแบบอื่น ๆ ของเด็กโดยที่ผู้ใหญ่อ้างอิงเหตุผลเรื่องการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3(1) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก หรือเหตุผลเรื่องการป้องกันเด็กจากความเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 18 ภายใต้อนุสัญญา

ว่าด้วยสิทธิเด็กนอกจากนี้แล้ว กฎระเบียบของโรงเรียนก็อาจถูกใช้เป็นเหตุผลของการจำกัดการใช้สิทธิ ด้านเสรีภาพในการแสดงออกของเด็กเช่นกัน โดยอ้างอิงผลกระทบที่อาจเกิดกับเด็กคนอื่น ๆ ในโรงเรียน แต่กระนั้นก็ตาม การจำกัดสิทธิเด็กด้านเสรีภาพในการแสดงออกควรจะสอดคล้องกับหลักการที่เสนอโดย ผู้แทนรายงานพิเศษด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เช่น ไม่ควรจำกัดสิทธิเด็กมากเกินไปจน แก่นแท้ของสิทธิเด็กสูญหายไป ไม่ควรจำกัดสิทธิเด็กโดยพลการอย่างไม่มีเหตุผล แต่ควรเป็นไปอย่างเหมาะสมได้สัดส่วนและทบทวนปรับเปลี่ยนได้¹⁰⁰

3.5.2 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น มโนสำนึก และการนับถือศาสนา

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 14 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- (1) รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิของเด็กที่จะมีเสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา
- (2) รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา และผู้ปกครองตามกฎหมาย ในกรณีที่เหมาะสม ในอันที่จะให้แนวทางแก่เด็กในการใช้สิทธิของตน ในลักษณะที่สอดคล้องกับความสามารถที่พัฒนาตามวัยของเด็ก
- (3) เสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนา หรือความเชื่อของตน อาจอยู่เพียงภายใต้ข้อจำกัด เช่นที่กำหนดโดยกฎหมายเท่านั้น และเช่นที่จำเป็นที่จะรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย สาธารณสุขหรือศีลธรรมของประชาชนหรือสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลอื่น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 6 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นในการ: ค) เรียนรู้ อภิปราย ก่อตั้ง หรือมีความคิดเห็นในการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงในด้านกฎหมาย และปฏิบัติจริงด้วยวิธีการดังกล่าวหรือวิธีอื่นที่เหมาะสม เพื่อให้สาธารณชนมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้

มาตรา 7 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่น มีสิทธิที่จะพัฒนา และอภิปรายแนวคิดใหม่ด้านสิทธิมนุษยชน หลักการ และการรณรงค์ให้เกิดการยอมรับ

สิทธิของเด็กด้านเสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนามักจะถูกมองข้าม (หรือมักมองสิทธินี้แค่บิดามารดา/ผู้ปกครอง)¹⁰¹ และการพิจารณาถึงสิทธิประการนี้มักถูกจำกัดเพียงเสรีภาพในการนับถือศาสนา อย่างไรก็ตาม สิทธินี้มีความสำคัญมาก ประการหนึ่งสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกับความสำคัญที่มีต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคน มาตรา 6 และ 7 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนลดช่องว่างความเข้าใจลงได้อย่างมากในการตีความบริบทในมาตรา 14 โดยเฉพาะในส่วนของบรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยระบุอย่างชัดเจนว่า การรับรองสิทธิของบรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา 14 ครอบคลุมถึงสิทธิในการศึกษาเรียนรู้ อภิปราย ก่อตั้ง และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเพื่อดึงดูดความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อีกทั้งพัฒนาและอภิปรายเกี่ยวกับแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และรณรงค์ให้ผู้อื่นยอมรับยกตัวอย่างเช่น กลุ่มนักกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเด็กที่รณรงค์ส่งเสริมความเข้าใจและความตื่นตัวเพื่อปกป้องและป้องกันความเสียหายต่อสภาพแวดล้อม ก็ถือเป็นประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเช่นกัน

ในทำนองเดียวกัน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กก็ช่วยเสริมความเข้าใจในปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเช่นกัน โดยระบุว่า สิทธิของเด็กในด้านนี้เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของเด็ก แม้ในทางปฏิบัติเด็กมักถูกปฏิเสธสิทธิ¹⁰² สิทธิด้านเสรีภาพนี้ควรจะนำสิทธิเด็กอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันมาประกอบการพิจารณาด้วย เช่น สิทธิด้านเสรีภาพในการแสวงหา รับ และติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 13) และสิทธิที่จะต้องได้รับคำปรึกษาแนะนำจากบิดามารดา/ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของมาตรา 14 และเน้นย้ำในมาตรา 5 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (อภิปรายในหัวข้อ 3.2.1)

มาตรา 14 ครอบคลุมถึงพันธกรณีเชิงบวกของภาครัฐที่จะต้องทำให้เด็กสามารถก่อตั้ง ยึดมั่น และแสดงออกทางความคิด และพันธกรณีเชิงลบของภาครัฐที่จะต้องไม่เข้าแทรกแซงสิทธิดังกล่าวของเด็ก (เช่น โดยผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ หรือลงโทษเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ยึดมั่นและแสดงความเชื่อศรัทธา ของพวกเขา) นอกจากนี้ ภาครัฐยังต้องให้ความมั่นใจว่าบุคคลนอกภาครัฐ (เช่น บิดามารดา/ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และกลุ่มผู้อาวุโส) จะต้องไม่จำกัดสิทธิดังกล่าวของเด็กอย่างไร้เหตุผลสมควรด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติชี้ว่า สิทธิของเด็กด้านเสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนานี้สอดคล้องกับมาตรา 18 ภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ระบุให้สถาบันการศึกษา ภาครัฐ ผนวกประวัติความเป็นมาของศาสนาต่าง ๆ และหลักจริยธรรมไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างเป็นกลาง¹⁰³ ซึ่งสามารถขยายความถึงหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและคุณค่าที่ต่างต่าง ๆ อีกทั้งชี้ว่า การจำกัดสิทธิด้านเสรีภาพในความคิดของเด็กจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา 14(3) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และจะต้องเป็นกรณีจำเป็นและมีเหตุผลสมควรด้วย

3.5.3 เสรีภาพในการรวมกลุ่มและการชุมนุมอย่างสงบ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 15 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- (1) รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะมีเสรีภาพในการสมาคม และเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ
- (2) ไม่อาจมีการจำกัดการใช้สิทธิเหล่านี้ นอกเหนือจากข้อจำกัดที่กำหนดขึ้นโดยสอดคล้องกับกฎหมายและที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติ หรือความปลอดภัยของประชาชน ความสงบเรียบร้อย การคุ้มครองด้านสาธารณสุข หรือศีลธรรม หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 5 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ด้วยจุดประสงค์ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน บุคคลทุกคนมีสิทธิโดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในระดับประเทศและระหว่างประเทศในการ

- (ก) พบหรือชุมนุมกันอย่างสันติ
- (ข) ก่อตั้ง ร่วม หรือมีส่วนร่วมในองค์การเอกชน สมาคมหรือกลุ่มทั้งหลาย

มาตรา 12 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยสันติ เพื่อต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเด็ก มีสิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการชุมนุมอย่างสงบเช่นเดียวกับบรรดานักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 15 ไม่ได้กำหนดกรอบของสิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบของเด็ก อีกทั้งไม่ได้ระบุข้อจำกัดเพิ่มเติมใด ๆ การอ้างอิงถึงมาตรา 15 นี้จำเป็นต้องเข้าใจและใช้ร่วมกับสิทธิอื่น ๆ ของเด็กภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เช่น สิทธิเด็กที่จะต้องได้รับการรับฟัง และสิทธิเด็กที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตราย

เด็กจะต้องได้รับการรับรองทั้งสิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบเพื่อคัดค้านการตัดสินใจต่าง ๆ ที่กระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาทั้งในปัจจุบันและในอนาคต อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติเด็กมักจะถูกผู้ใหญ่ห้าม หรือถูกขัดขวางการเข้าร่วมการก่อตั้ง หรือเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคม และการเข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบ เช่น การรวมตัวประท้วงต่าง ๆ¹⁰⁴ ซึ่งการจำกัดนี้เป็นผลจากความหวงกัวลที่หยิ่งลึกในสังคมมานานว่า กิจกรรมเคลื่อนไหวไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก และ/หรือความหวงกัวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก ความหวงกัวลดังกล่าวมีมูลความจริงบ้าง เช่น นักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกฟ้องร้ายและถูกกลั่นแกล้งรังแกเพราะพวกเขาเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมากกว่าเพราะเป็นผู้เยาว์ ดังนั้นภาคีรัฐควรให้ความมั่นใจว่า เด็กที่เข้ามีส่วนร่วมในภาคประชาชนและชุมนุมอย่างสงบ หรือเข้าร่วมการก่อตั้งสมาคม/ชมรม/สภา จะต้องได้รับ การรับรองสิทธิอันชอบธรรมด้านเสรีภาพขั้นพื้นฐาน เพราะสิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะนั้น ไม่ได้ถูกจำกัดไว้เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น จุดเด่นที่สุดประการหนึ่งของมาตรา 15 นี้คือ การสะท้อนให้เห็นว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก แตกต่างจากแบบแผนดั้งเดิมที่รับรองสิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการชุมนุมอย่างสงบเฉพาะผู้ใหญ่¹⁰⁵

เสรีภาพในการรวมกลุ่ม:

เสรีภาพในการรวมกลุ่มมีความสำคัญมากสำหรับกิจกรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่อาจจะมีความสำคัญมากเป็นพิเศษสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน บ่อยครั้งที่เด็กเลือกรวมกลุ่มกับเด็กกลุ่มอื่น ๆ หรือรวมกลุ่มกับผู้ใหญ่ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนมากขึ้น (เช่น ยกกระดับศักยภาพ ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร) หรือได้รับการปกป้องคุ้มครองที่จำเป็นในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจำนวนมากดำเนินบทบาทภายใต้ภาคประชาสังคม เครือข่ายกลุ่มเด็ก สมาคม หรือสภาเด็ก ทั้งนี้ มาตรา 15 รับรองสิทธิเด็กในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในการก่อตั้งกลุ่มของพวกเขาและเน้นย้ำว่า เด็กมีความสามารถที่จะจัดตั้งกลุ่มที่ขับเคลื่อนโดยตัวเอง คณะกรรมการสิทธิเด็กให้ข้อเสนอแนะว่า “กฎหมายจะต้องให้การรับรองการจัดตั้งสมาคม ชมรม สภา และเวทีประชาคมต่าง ๆ ของเด็ก ทั้งภายในและภายนอกสถานการศึกษา ตลอดจนรับรองการจัดตั้งเครือข่ายทางออนไลน์ ร่วมในพรรคการเมือง และร่วมหรือจัดตั้งสหภาพแรงงานของวัยรุ่น¹⁰⁶

ภาคีรัฐมีพันธกรณีที่จะต้องให้ความมั่นใจว่า สิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มของเด็กจะต้องไม่ถูกแทรกแซงโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐและบุคคลนอกภาครัฐ และมีพันธกรณีเชิงบวกที่จะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กจะสามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติเด็กมักถูกห้ามหรือถูกขัดขวางไม่ให้จัดตั้งหรือเข้าร่วมกลุ่ม โดยข้อจำกัดบางส่วนถูกผนวกไว้ในกฎหมายภายในประเทศ ในหลายประเทศมีการออกกฎหมายและกฎระเบียบอื่น ๆ จำกัดการจดทะเบียนขององค์กรภาคประชาสังคม โดยตั้งเงื่อนไข

ให้การจดทะเบียนจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติรับรองจากผู้มีอำนาจให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล หรือกำหนดค่าใช้จ่ายในกระบวนการจดทะเบียนดังกล่าวไว้สูง และ/หรือกำหนดโทษคดีอาญาต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรที่ไม่ผ่านการจดทะเบียน¹⁰⁷ ซึ่งเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมักเผชิญกับความท้าทายดังกล่าว

คณะกรรมการสิทธิเด็กมักแสดงความห่วงกังวลไปยังภาครัฐ เรื่องการจำกัดสิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มของเด็กในรูปแบบต่างๆ เช่น การกำหนดอายุขั้นต่ำของการรวมกลุ่ม การห้ามเด็กนัดพบปะกันในสถานที่สาธารณะ การห้ามเด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และการห้ามเด็กจัดตั้ง หรือเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงาน¹⁰⁸ ภาครัฐจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีเชิงบวกในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถรวมตัวและจัดตั้งสมาคม ซึ่งรวมถึงยุติการใช้อายุเป็นข้อเลือกปฏิบัติ และจำกัดการเข้าไปมีส่วนร่วมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในกระบวนการตัดสินใจประเด็นสาธารณะต่างๆ นอกจากนี้ ภาครัฐยังมีพันธกรณีที่จะต้องจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและองค์กรที่เด็กเป็นศูนย์กลางด้วย

ในทางปฏิบัติ การจำกัดสิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มของประชาชนด้วยเงื่อนไขทางด้านอายุ ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับเด็กที่ประสงค์จะรวมกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจาก ในทางปฏิบัติ กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ทั่วโลกมักกำหนดให้บุคคลทางกฎหมาย (legal personality) เป็นเงื่อนไขหลักประการหนึ่งของการจดทะเบียนรวมกลุ่มของบุคคล และโดยปกติจะถืออายุเมื่อบุคคลบรรลุนิติภาวะ ซึ่งประเทศต่างๆ มักกำหนดไว้ที่ 18 ปี (หรือ 21 ปีในบางประเทศ) นอกจากนี้ ความท้าทายอีกประเด็นหนึ่งคือ เงื่อนไขด้านสถานะความรับผิดชอบทางกฎหมาย ของสมาคม หรือการรวมกลุ่มต่างๆ ดังนั้น ภาครัฐไม่ควรจะใช้สถานะการรับรองทางกฎหมาย (legal recognition) เป็นเงื่อนไขในการก่อตั้ง หรือการดำเนินงานของสมาคม หรือกลุ่มการรวมตัวต่างๆ ประเด็นที่เป็นอุปสรรคสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การเปิดบัญชีธนาคาร และผลกระทบทางการเงินต่างๆ ขององค์กร/กลุ่มเด็ก ดังนั้น ในทางปฏิบัติ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่หรือหุ้นส่วนกับผู้ใหญ่ กรณีการก่อตั้ง หรือการดำเนินงานของสมาคม หรือกลุ่มการรวมตัวต่างๆ อย่างเป็นทางการ

สร้างความมั่นใจว่ากฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในการรวมกลุ่มสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

ศาลสูงเอสโตเนียวินิจฉัยว่า บทบัญญัติต่าง ๆ ในกฎหมายว่าด้วยสมาคมหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังผลกำไรต่าง ๆ ในประเทศ ซึ่งจำกัดสิทธิในการก่อตั้ง และดำเนินการสมาคมของบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 18 ปี ขัดต่อมาตรา 15 ภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

<https://www.riigikohus.ee/en/constitutional-judgment-3-4-1-1-96>

ลักษณะของข้อจำกัดต่าง ๆ ในสิทธิเด็กด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มที่ระบุในมาตรา 15(2) ยังได้รับความสนใจพิจารณาในวงจำกัด¹⁰⁹ เป็นเรื่องยากที่จะระบุว่าการจำกัดสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในการก่อตั้ง หรือเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนจะมีเหตุผลสมควรตามมาตรา 15(2) เพียงเพราะเขาเหล่านั้นอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่ถ้าเป็นเช่นนั้น การจำกัดในการใช้สิทธิอื่น ๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะต้องมีความชอบธรรมด้วยการอ้างอิงในการใช้สิทธิอย่างสมดุลกับสิทธิอื่น ๆ ของเด็ก (เช่น สิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตราย และสิทธิในการศึกษาของเด็ก) หรือสิทธิอื่น ๆ ของผู้อื่น (เช่น สิทธิในการมีสิทธิของเด็กคนอื่น ๆ ในบริบทโรงเรียน) ซึ่งในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนจุดยืนหรือบรรทัดฐานดังกล่าว ก็จะทำให้ไม่มีหลักประกันว่า จะเกิดความปลอดภัยต่อเด็กเสมอ หรือเด็กจะได้รับการศึกษาเสมอ อย่างไรก็ตาม การจำกัดสิทธิต่าง ๆ ของเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ตลอดจนมีความจำเป็นและมีเหตุผลสมควรเท่านั้น

เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบ:

สิทธิด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้ชนกลุ่มน้อยในสังคมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และทำให้สังคมหันมาสนใจมองปัญหาของกลุ่มคนที่ถูกมองข้าม หรือกลุ่มคนด้อยโอกาสต่าง ๆ¹¹⁰ เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบมีความสำคัญเป็นพิเศษ สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เนื่องจากพวกเขายังขาดฐานอำนาจทางการเมืองและไม่ได้รับการยอมรับในโครงสร้างหรือระบบชนบทแบบเดิม¹¹¹ การรวมกลุ่มกับผู้อื่นแบบพบปะกันโดยตรง หรือรวมกลุ่มในระบบออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่งที่เด็กให้สังคมรับรู้ อีกทั้งสามารถเข้าร่วมและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ชีวิตทางด้านสังคมและการเมือง ตลอดจนเป็นช่องทางให้เด็กสามารถยืนยันและเรียกร้องสิทธิอื่น ๆ ทั้งหมดของพวกเขาได้ด้วย (เช่น สิทธิทางด้านการศึกษา สิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตราย เป็นต้น) สำหรับเด็กพิการก็มีสิทธิรูปแบบพิเศษที่สามารถใช้ชีวิตของตนอย่างสมบูรณ์ตามความเหมาะสมเพื่อธำรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการพึ่งตนเอง และสนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของพวกเขาในกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนหรือสังคมที่พวกเขาใช้ชีวิตอยู่ (ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 23 ภายใต้ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก) เช่นเดียวกับสิทธิด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ภาครัฐไม่ควรเข้าแทรกแซงการใช้สิทธิดังกล่าวของเด็ก แต่ควร

ดำเนินมาตรการเชิงบวกต่าง ๆ เพื่อให้ความมั่นใจว่า เด็กทุกคนจะสามารถใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบได้อย่างปลอดภัย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระบุว่า ภาครัฐจะต้องสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบของเด็กโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และกำหนดกรอบทางกฎหมายและกรอบของสถาบันต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กใช้สิทธิดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบางครั้งผู้มีอำนาจอาจจะต้องดำเนินมาตรการรูปแบบพิเศษ เช่น อาจจำเป็นต้องจัดการด้านการจราจร รวมถึงการสั่งปิดถนน หรือกำหนดมาตรการทางด้านความมั่นคงปลอดภัย นอกจากนี้ ถ้าจำเป็น ภาครัฐจะต้องปกป้องคุ้มครองกลุ่มผู้เข้าร่วมชุมนุมโดยสงบจากความเป็นไปได้ที่พวกเขาจะถูกข่มขู่หรือรังแกจากผู้ดำเนินบทบาทนอกภาครัฐด้วย เช่น การถูกแทรกแซง หรือการก่อความรุนแรง จากประชาชนกลุ่มอื่น ๆ¹¹² กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงที่มีความเห็นต่างและกลุ่มผู้รักหาความปลอดภัยส่วนตัวที่เข้าทำงานในพื้นที่การชุมนุมประท้วงด้วย ภาครัฐจะต้องให้ความมั่นใจว่า กฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนการตีความกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายจะไม่เกิดการเลือกปฏิบัติในสิทธิด้านเสรีภาพการชุมนุมอย่างสงบของประชาชนเหตุเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ สีผิว ชาติพันธุ์ อายุ เพศ ภาษา สันติวิธี ศาสนาหรือความเชื่อศรัทธา หรือความคิดเห็นทางการเมืองและทางด้านอื่น ๆ ภูมิหลังทางสังคมและเชื้อชาติ สถานะชาติกำเนิด ภูมิหลังด้านชนชาติ ความเป็นชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นเมืองในสังคม สภาพความพิการ เพศวิถี หรืออัตลักษณ์ทางเพศ หรือสถานะอื่น ๆ¹¹³ ข้อกำหนดที่ให้กลุ่มผู้ชุมนุมแจ้งการชุมนุมโดยสงบอย่างเป็นทางการก่อนวันและเวลาการชุมนุมอาจกลายเป็นประเด็นการเลือกปฏิบัติต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่อาจไม่ตระหนักรู้ข้อกำหนดทางการดังกล่าว หรืออาจไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดทางการดังกล่าวได้

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ

ศาลรัฐธรรมนูญของแอฟริกาใต้ (ใน *Mlungwana and Others v S and Another* [2018] ZACC) วินิจฉัยเมื่อปี พ.ศ. 2561 ว่า บทบัญญัติต่าง ๆ ในกฎหมายว่าด้วยการชุมนุมที่ระบุข้อกำหนดทางกฎหมายให้มีการแจ้ง ขออนุญาตอย่างเป็นทางการในการชุมนุมประท้วงถือเป็นการเลือกปฏิบัติต่อเด็ก: การกำหนดโทษทางอาญาต่อเด็กเพียงเพราะเด็กไม่ได้แจ้งขออนุญาตอย่างเป็นทางการสำหรับการชุมนุมประท้วงถือว่า ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลวินิจฉัยว่า เด็ก ‘ผู้อาจไม่ตระหนักรู้เกี่ยวกับข้อกำหนดทางกฎหมายเรื่องการแจ้งขออนุญาตอย่างเป็นทางการในการชุมนุมประท้วงตามที่ระบุไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าว หรือขาดทรัพยากรที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว จะต้องไม่ถูกกำหนดโทษทางอาญา ถ้าพวกเขาไม่ได้แจ้งอย่างเป็นทางการก่อนการชุมนุม’

<http://www.saflii.org/za/cases/ZACC/2018/45.html>

การปฏิบัติตามพันธกรณีที่ระบุในมาตรา 15 อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นการให้ความมั่นใจว่าระดับอายุจะไม่ถูกกำหนดเป็นเงื่อนไขโดยพลการในกฎหมายและข้อแนะนำเชิงนโยบายต่าง ๆ ภายในประเทศเพื่อห้ามการชุมนุมโดยสงบของเด็ก ภาครัฐควรจะต้องอุปสรรคทางกฎหมายเพื่อเด็กจะได้มี/ใช้สิทธิด้านต่างๆ ของพวกเขา เช่น การปรับลดอายุผู้ได้รับอนุญาตให้จัดการชุมนุม หรือเข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบ ผ่อนปรนข้อกำหนดที่เด็กจะต้องได้รับอนุญาตจากบิดามารดา/ผู้ปกครองก่อนการรวมกลุ่มหรือก่อนการชุมนุม และข้อกำหนดที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสลายการชุมนุมโดยสงบของเด็ก¹¹⁴ ผู้แทนรายงานพิเศษด้านเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการชุมนุมอย่างสงบตั้งข้อสังเกตว่า “ถึงแม้จะมีความห่วงกังวลเรื่องความปลอดภัยเมื่อเด็กเข้าร่วมการชุมนุมภาคประชาชนบางกิจกรรม แต่การห้ามบุคคลเข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบด้วยข้อกำหนดทางอายุเป็นการลิดรอนสิทธิของประชาชนกลุ่มดังกล่าวโดยสิ้นเชิงซึ่งขัดต่อพันธกรณีในมาตรา 15¹¹⁵ การตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสันติของเด็กจึงจำเป็นต้องมีการยอมรับทั้งความสามารถและความเปราะบางของเด็ก ดังนั้นภาครัฐจะต้องเอื้ออำนวยสิทธิดังกล่าวของเด็ก ควบคู่กับการดำเนินมาตรการพิเศษเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็ก

ความถูกต้องตามกฎหมายของการห้ามผู้เยาว์เข้าร่วมการชุมนุมประท้วงของประชาชน

รัฐบาลมอลโดวาชี้แจงเหตุผลที่ห้ามการชุมนุมโดยสงบโดยระบุว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้เยาว์เข้าร่วมในการชุมนุมดังกล่าวด้วย โดยอ้างอิงถึงมาตรา 15 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (In *Christian Democratic Party v Moldova* (Application no. 28793/02), อย่างไรก็ตาม ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปวินิจฉัยว่า: ‘กรณีที่มีความห่วงกังวลเกี่ยวกับการเข้าร่วมของเยาวชน ศาลมีข้อสังเกตว่า ศาลในประเทศไม่เคยระบุว่า การชุมนุมของเด็กเป็นผลสืบเนื่องจากการดำเนินการ หรือนโยบายของฝ่ายที่ยื่นเรื่องให้ศาลพิจารณา เนื่องจากการชุมนุมดังกล่าวจัดขึ้นในสถานที่สาธารณะทุกคน รวมถึงเด็กมีสิทธิเข้าร่วม นอกจากนี้ ในความคิดเห็นของศาล ควรจะเป็นทางเลือกส่วนตัวของบิดามารดา/ผู้ปกครองว่า จะตัดสินใจอนุญาตให้บุตรหลานของตนเข้าร่วมการชุมนุมต่างๆ หรือไม่ และการขัดขวางไม่ให้เด็กเข้าร่วมการชุมนุมเป็นการขัดต่อเสรีภาพในการชุมนุมของทั้งบิดามารดา/ผู้ปกครองและเด็กที่ออกมาประท้วงต่อนโยบายด้านการศึกษา ดังนั้น ศาลวินิจฉัยว่า เหตุผลดังกล่าวของรัฐบาลมอลโดวาไม่เข้าประเด็น และยังขาดเหตุผลสนับสนุนที่เพียงพอ.’

<https://www.legislationline.org/documents/id/15948>

โรงเรียนก็มีบทบาทสนับสนุนการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบของเด็กเช่นกัน ผ่านระบบการศึกษาเพื่อให้เด็กเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของตนเอง และวิธีการใช้สิทธิดังกล่าวของเด็กอย่างปลอดภัย (ดูหัวข้อ 3.3) ภาครัฐควรให้คำแนะนำแก่โรงเรียน เกี่ยวกับข้อปฏิบัติที่เคารพในสิทธิด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบของเด็กทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งรวมถึง บรรดาผู้มีอำนาจทางการศึกษา และสถาบันต่าง ๆ ควรปรึกษาร่วมกับนักเรียนในการพัฒนานโยบายต่างๆ ในการมีส่วนร่วมในการชุมนุมอย่างสงบ

ภายหลังการชุมนุม ผู้บริหารโรงเรียนแห่งหนึ่งที่มีนักเรียนมาร่วมชุมนุมได้เรียกประชุมทุกคนในโรงเรียน และประกาศว่าจะไล่นักเรียนที่เข้าร่วมการประท้วง (หรือต้องการร่วมประท้วง) ในระหว่างชั่วโมงเรียนออกจากโรงเรียน หรือไม่อนุญาตให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวเข้าสอบปลายภาค ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นที่สนใจของมวลชนในประเทศ... โรงเรียนควรวิเคราะห์ร่วมกับนักเรียนในประสบการณ์การชุมนุมอย่างสงบของนักเรียน และเผยแพร่การเรียนรู้ร่วมกันดังกล่าวในโรงเรียน

เอเซียตะวันออก

ภาครัฐมีหน้าที่เชิงบวกที่จะต้องปกป้องคุ้มครองกิจกรรมการชุมนุมอย่างสงบต่างๆ อย่างแข็งขัน ซึ่งรวมถึงการปกป้องคุ้มครองบรรดาผู้ที่เข้าร่วมการชุมนุมจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่พยายามจะให้การชุมนุมโดยสงบยุติลง หรือก่อความรุนแรงต่อบรรดาผู้เข้าร่วมการชุมนุม¹¹⁶ ซึ่งหน้าที่นี้ครอบคลุมถึงเด็ก ๆ ด้วย ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ระบุให้ภาครัฐมีพันธกรณีเพิ่มเติมที่จะให้ความมั่นใจว่า เด็กจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตรายเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมทั้งของเด็ก และของผู้ใหญ่ ทั้งนี้ สิทธิเด็ก “ที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองครอบคลุมถึงกรณีที่เกิดเหตุการณ์รุนแรงเป็นระยะ ๆ หรือขณะที่เกิดการก่ออาชญากรรมโดยผู้เข้าร่วมการชุมนุมคนอื่น ๆ ด้วย トラบไตที่เด็กคนนั้นยังคงมีความตั้งใจและมีพฤติกรรมการชุมนุมอย่างสงบ”¹¹⁷ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระบุว่า เจ้าหน้าที่ที่ควรจะถูกวางกำลังเข้าดูแลความปลอดภัยของกิจกรรมการชุมนุมต่าง ๆ และผู้เข้าร่วมการชุมนุม ควรจะเป็นเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะในการดูแลการชุมนุมอย่างถูกต้องตามหลักการมาตรฐาน ซึ่งรวมถึงหลักการมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนด้วย อีกทั้งจะต้องเป็นการฝึกการอบรมที่กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายตระหนักรู้ถึงความต้องการของบุคคลต่าง ๆ และกลุ่มบุคคลในสถานการณ์เปราะบางโดยผู้เข้าร่วมการชุมนุมอย่างสงบอาจรวมถึงผู้หญิง เด็ก และคนพิการ¹¹⁸

ในทางปฏิบัติ ความห่วงกังวลต่อความปลอดภัยของเด็กมักจะส่งผลให้เด็กถูกผู้ใหญ่จำกัดสิทธิการเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมอย่างสงบต่าง ๆ ดังนั้นมาตรา 15 จำเป็นต้องนำสาระสำคัญของมาตราอื่น ๆ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมาประกอบการพิจารณาด้วย โดยเฉพาะมาตรา 5 (สิทธิของบิดามารดาที่จะต้องให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัย) มาตรา 3(1) (ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก) มาตรา 6 (สิทธิในการมีชีวิต การอยู่รอด และการได้รับพัฒนาของเด็ก) และมาตรา 19 (การปกป้องคุ้มครองจากอันตราย) นอกจากนี้แล้ว ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ระบุว่า

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 12(2) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

รัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันให้มีการคุ้มครองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก่บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น จากความรุนแรง การข่มขู่ การตอบโต้ การเลือกปฏิบัติที่เป็นการปฏิบัติโดยพลตินัยหรือนิตินัย การกีดกัน หรือการปฏิบัติโดยพลการอื่นใด ที่เป็นผลจากการที่บุคคลนั้นได้ใช้สิทธิอย่างชอบธรรมตามที่อ้างถึงในปฏิญญานี้

เมื่อมีข้อกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก ปฏิบัติการตอบสนองของภาครัฐอาจจะเป็นการยับยั้งขัดขวางเด็กจากการเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมอย่างสงบ แต่ถ้าใช้แนวทางสิทธิมนุษยชนในปฏิบัติการตอบสนอง ภาครัฐจะพิจารณาว่าจะสามารถดำเนินการเช่นไรบ้างเพื่อให้ความมั่นใจว่า เด็กสามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้อย่างปลอดภัย (เช่น เมื่อเด็กเข้าร่วมการชุมนุม) ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อเด็กเข้าร่วมการชุมนุม ตำรวจจะต้องหลีกเลี่ยงวิธีการสลายการชุมนุม หรือการจำกัดพื้นที่การชุมนุมในรูปแบบที่อาจเป็นอันตราย หรือส่งผลกระทบทางลบร้ายแรงอย่างไม่ได้สัดส่วนต่อเด็ก (เช่น หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์อัลตราซาวด์ความถี่สูง กระสุนยาง แก๊สน้ำตา อุปกรณ์ระบบช็อตด้วยไฟฟ้า และอื่น ๆ) วิธีการควบคุมฝูงชนใด ๆ ควรได้รับการควบคุมในการดำเนินการอย่างเคร่งครัด และควรพิจารณาดำเนินการเป็นลำดับท้าย ๆ¹¹⁹ มีความท้าทายเพิ่มเติมเมื่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมในการชุมนุมที่ไม่สงบ

คู่มือสิทธิมนุษยชนว่าด้วยการควบคุมดูแลการชุมนุม ซึ่งเผยแพร่โดยสำนักงานสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนภายใต้องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE/ODIHR)¹²⁰

คู่มือของ OSCE/ODIHR ได้ระบุข้อเสนอแนะต่าง ๆ สำหรับเด็ก ดังนี้:

ข้อพิจารณาทั่วไป: ‘เนื่องจากขนาดร่างกายที่เล็กกว่าผู้ใหญ่ อาจทำให้เด็กมีความเปราะบางในการชุมนุมบางสถานการณ์ ดังนั้น ฝ่ายตำรวจควรคำนึงถึงประเด็นนี้ด้วยเมื่อพิจารณาแนวทางต่าง ๆ ที่จะรับมือกับการชุมนุมนั้น ๆ’

การใช้กำลัง: ถ้าเป็นไปได้ ไม่ควรใช้กำลังกับเด็ก แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ การใช้กำลังกับเด็ก ควรเป็นไปอย่างได้สัดส่วนกับสถานการณ์

เจ้าหน้าที่ควบคุมฝูงชน: เจ้าหน้าที่ควบคุมฝูงชนสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนที่กำลังประสบความเดือดร้อนได้ (เช่น กรณีเกิดอุบัติเหตุ หรือบุกรุกทำลายทรัพย์สิน)’

การใช้อาวุธ: การใช้อาวุธอาจเป็นอันตรายต่อบุคคลในกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

การใช้สารเคมี: ในบางสถานการณ์ไม่ควรมีการใช้สารเคมีเลย เช่น กรณีสลายฝูงชนที่ชุมนุมด้วยความสงบ โดยมีเด็กและบุคคลเคลื่อนตัวหลบหนีสารเคมีไม่สะดวก รวมชุมนุมอยู่ด้วย หรือในสถานที่การชุมนุมที่มีพื้นที่จำกัด หรือเป็นพื้นที่ปิด เช่น สนามกีฬา ซึ่งทางออกมีจำกัดและมีความเสี่ยงอันตราย จากการบาดเจ็บจากการกระแทก

การสลายการชุมนุม: ตำรวจควรพิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่อาจเกี่ยวเนื่อง หรือเป็นผลจากการสลายการชุมนุม ที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กอย่างไม่เหมาะสม

พื้นที่ควบคุม: โอกาสในการออกจากพื้นที่ควบคุมควรมีอยู่โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก

<https://www.osce.org/odihr/226981>

การปกป้องคุ้มครองและการส่งเสริมสวัสดิการเด็กโดยตำรวจ

(In Castle and Others v Commissioner of Police for the Metropolis) ศาลอังกฤษยอมรับว่า เป็นหน้าที่ของภาครัฐที่จะต้องคำนึงถึงสวัสดิการของเด็ก (โดยอ้างอิงถึงอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในการตีความดังกล่าว) แต่วินิจฉัยว่า ภาครัฐไม่มีความผิด แม้จะควบคุมตัวเด็กไว้เป็นเวลานานหลายชั่วโมง

‘คณะลูกขุนสรุปว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงโดยคำนึงถึงความจำเป็นในการปกป้องและส่งเสริมสวัสดิการของเด็กและเยาวชนประกอบการพิจารณาดำเนินการใด ๆ ด้วย ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 11 ภายใต้กฎหมายเยาวชน ปี พ.ศ. 2547’

<http://www.crae.org.uk/media/33573/Castle-v-Commissioner-of-Police-of-the-Metropolis.pdf>

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเน้นย้ำว่าความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อจำกัดใด ๆ และการกำหนดข้อจำกัดใด ๆ ควรได้รับการชี้แนะด้วยวัตถุประสงค์ในการอำนวยความสะดวกด้านสิทธิ ไม่ใช่การจำกัดการใช้สิทธิเด็กโดยไม่จำเป็นและขาดเหตุผลสมควร การจำกัดสิทธิเด็กด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบจะต้องไม่ใช่ลักษณะของการเลือกปฏิบัติ หรือทำให้สูญเสียสาระสำคัญของสิทธินี้ หรือมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เด็กล้มเลิกความคิดที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมอย่างสงบ หรือทำให้เด็กได้รับผลกระทบร้ายแรง¹²¹ การห้ามเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เข้าร่วมกิจกรรมการชุมนุมอย่างสงบทั้งในระบบออนไลน์และนอกระบบออนไลน์โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อจำกัดที่มีเหตุผลสมควรตามที่ระบุไว้ในมาตรา 15(2) ถ้าเพียงเพราะผู้ถือสิทธิ หรือเด็กมีอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งนี้ ข้อจำกัดการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบของเด็กจะมีเหตุผลสมควรถ้านำสิทธิอื่น ๆ ของเด็กมาพิจารณาประกอบกัน (เช่น สิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตราย หรือสิทธิที่จะต้องได้รับการศึกษา) หรือเพื่อปกป้องสิทธิของบุคคลอื่น (เช่น เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กคนอื่น ๆ ในโรงเรียน) ทั้งนี้ การแทรกแซงสิทธิเด็กตามที่ระบุไว้ในมาตรา 15 จะต้องเป็นไปด้วยความชอบธรรม เป็นไปตามกฎหมาย มีเหตุผลจำเป็น และได้สัดส่วนเท่านั้น เหตุผลอันสมควรในการจำกัดสิทธิเด็ก (เช่น ตำรวจอาจไม่ผ่านการอบรม หรือไม่มีความรู้และทักษะพอที่จะให้การปกป้องคุ้มครองเด็ก) ควรต้องถูกประเมินอย่างระมัดระวังเพื่อความมั่นใจว่า การจำกัดสิทธิเด็กมีเหตุผลจำเป็น และได้สัดส่วน

3.5.4 สิทธิความเป็นส่วนตัวและการได้รับการคุ้มครองจากการถูกโจมตีให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 16 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

- (1) เด็กจะไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการ หรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว บ้าน หรือหนังสือโต้ตอบ รวมทั้งจะไม่ถูกระงับโดยมิชอบต่อเกียรติและชื่อเสียง
- (2) เด็กมีสิทธิได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายจากการแทรกแซง หรือการกระทำดังกล่าว

มาตรา 16 นี้ย้าสาระสำคัญของมาตรา 17 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อย่างไรก็ตาม การตีความและการรับรองให้เด็กใช้สิทธินี้จำเป็นต้องนำสิทธิอื่นๆ ของเด็กมาอ้างอิงประกอบกันด้วย โดยเฉพาะสิทธิที่จะต้องได้รับคำปรึกษาแนะนำจากบิดามารดา/ผู้ปกครอง การคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก ความคิดเห็นของเด็กจะต้องได้รับการรับฟังอย่างสมเหตุสมผล และการได้รับการปกป้องคุ้มครองจากอันตราย (ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 5 3(1) 12 และ 19 ตามลำดับ) การตีความประเด็นการแทรกแซงความเป็นส่วนตัว และ/หรือสิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องเกียรติหรือชื่อเสียงของเด็กนั้น ควรรวมข้อพิจารณาว่า การละเมิดความเป็นส่วนตัวและการโจมตีให้เสื่อมเสียชื่อเสียง โดยเฉพาะในช่องทางสื่อออนไลน์ มีผลกระทบต่อนชีวิตของบรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างไรด้วย¹²²

“สิทธิความเป็นส่วนตัว” ครอบคลุมหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งกิจกรรมในระบบออนไลน์ และนอกระบบออนไลน์ ซึ่งรวมถึงรูปแบบการเฝ้าระวังต่าง ๆ (รวมถึงระบบความจำใบหน้า การบันทึกข้อมูลระบบชีวมิติ) การตรวจค้นร่างกายและทรัพย์สิน การควบคุมด้วยกุญแจมือ การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว ตลอดจนการตัดสินใจและการเล่นการพนัน และการทำลาย/การส่งข้อมูลไม่พึงประสงค์เข้าสู่ระบบข้อมูลดิจิทัลส่วนตัวของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (เช่น การข่มขู่ ภาพลามกอนาจาร เป็นต้น) อีกทั้งครอบคลุมถึงการเคารพในการดำรงชีวิตส่วนตัวอย่างเป็นอิสระและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กด้วย¹²³

ถึงแม้ว่านักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะได้รับการปกป้องจากการถูกแทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัว แต่ในกรณีของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน บทบาทของบิดามารดาทำให้สิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กมีรูปแบบที่แตกต่างเป็นพิเศษ เพราะบิดามารดาของเด็กมีสิทธิที่จะรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กในกรณีจำเป็นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจว่า บิดามารดาจะสามารถปฏิบัติตามหน้าที่เกี่ยวกับการเอาใจใส่ดูแลพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของบุตรหลานได้ดี (มาตรา 5, 18 และ 27)¹²⁴ อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงความเป็นส่วนตัวของเด็กโดยบิดามารดา/ผู้ปกครอง (เช่น การตรวจสอบ

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ข้อความติดต่อในระบบสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ และการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น) จะต้องให้สอดคล้องเหมาะสมกับระดับพัฒนาการตามวัยของเด็ก โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นลำดับแรก และจะต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กด้วย

นอกจากนี้แล้ว ข้อเท็จจริงที่ว่าเด็กต้องไปโรงเรียนและโรงเรียนอาจกลายเป็นสถานที่หลักที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้โรงเรียนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีสิทธิความเป็นส่วนตัวในรูปแบบที่แตกต่างเป็นพิเศษ ทั้งนี้เพราะโรงเรียน และครูอาจารย์อาจมีความเข้าใจจำกัด หรือยังไม่เข้าใจว่า เด็กมีสิทธิความเป็นส่วนตัวในบริเวณโรงเรียนด้วยเช่นกัน และการแทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็กจะต้องอยู่ในกรณีที่มีความจำเป็น ได้สัดส่วน และอยู่ในกรอบของกฎหมายเท่านั้น สิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกโจมตีให้เสื่อมเกียรติและชื่อเสียงก็เกี่ยวข้องกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเช่นกัน มีเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนรายงานว่า พวกเขาถูกข่มขู่รังแกโดยมีเจตนาที่จะทำลายชื่อเสียงและบั่นทอนการใช้ชีวิตตามปกติของพวกเขา ดังนั้นการตีความมาตรา 16 นี้จึงจำเป็นต้องนำประเด็นความเป็นส่วนตัวในรูปแบบที่แตกต่างเป็นพิเศษของเด็กมาประกอบการพิจารณาด้วย ยกตัวอย่างเช่น มีเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคนรายงานกรณีถูกเพื่อนนักเรียนกลั่นแกล้งรังแก จากการจัดกิจกรรมปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงการกลั่นแกล้งหรือวิพากษ์วิจารณ์ให้เสื่อมเสียบนโลกออนไลน์ ดังนั้น โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จะต้องมีการบริหารจัดการกับปัญหาดังกล่าวและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

เด็กมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายจากการถูกแทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัวหรือจากการถูกโจมตีให้เสื่อมเกียรติและชื่อเสียง ดังนั้น ภาครัฐจึงมีพันธกรณีที่จะต้องไม่กระทำเสียเอง และจะต้องดำเนินทุกมาตรการอย่างมีเหตุผลเพื่อหยุดยั้งผู้ดำเนินบทบาทนอกภาครัฐจากการโจมตีเด็กให้เสื่อมเกียรติและชื่อเสียงด้วย นอกจากนี้ภาครัฐควรให้ความมั่นใจว่า จะดำเนินการฝึกอบรมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชน และหลักการทางด้านจรรยาบรรณ ซึ่งระบุถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก ภาครัฐควรให้ความมั่นใจด้วยว่า สื่อมวลชน ครอบคลุมถึงเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ จะปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเด็กจากการถูกโจมตีให้เสื่อมเกียรติและชื่อเสียง

3.5.5 สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในระบบสื่อต่าง ๆ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 17 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคียอมรับในหน้าที่อันสำคัญของสื่อมวลชน และจะประกันว่า เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและวัสดุจากแหล่งต่าง ๆ กัน ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารและวัสดุที่มุ่งส่งเสริมความผาสุกทั้งทางสังคม จิตใจ และศีลธรรม ตลอดจนสุขภาพกายและจิตของเด็ก เพื่อการนี้รัฐภาคีจะ

- ก) ส่งเสริมให้สื่อมวลชนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวัสดุที่จะมีประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรมแก่เด็กและโดยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของข้อ 29
- ข) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการผลิต แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและวัสดุดังกล่าว จากแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ
- ค) ส่งเสริมการผลิตและเผยแพร่หนังสือสำหรับเด็ก
- ง) ส่งเสริมให้สื่อมวลชนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับความจำเป็นทางด้านภาษาของเด็กที่เป็นสมาชิกของชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นเมือง
- จ) ส่งเสริมการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันเด็ก จากข้อมูล ข่าวสาร และวัสดุที่เป็นอันตรายต่อความอยู่ดีกินดีของเด็ก ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงบทบัญญัติในข้อ 13 และ 18

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 6 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นในการ

(ก) รับรู้ เสาะหา ได้มา ได้รับ และครอบครองข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวง รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลว่าสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นจะทำให้มีผลในทางกฎหมาย การศาล และการบริหารภายในประเทศได้อย่างไร

(ข) จัดพิมพ์ แจ้าง หรือ เผยแพร่ ความคิดเห็น ข้อมูล หรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงได้อย่างเสรี ทั้งนี้ตามที่กำหนดไว้ในตราสารด้านสิทธิมนุษยชนหรือตราสารระหว่างประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 7 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคน โดยลำพังหรือโดยร่วมมือกับผู้อื่น มีสิทธิที่จะพัฒนา และอภิปรายแนวคิดใหม่ด้านสิทธิมนุษยชน หลักการ และการรณรงค์ให้เกิดการยอมรับ

มาตรา 17 ใช้กับสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ครอบคลุมถึง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวารสาร ตลอดจนสื่อสังคมออนไลน์ทุกรูปแบบ ดำเนินการโดยภาครัฐหรือภาคเอกชน สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลที่เผยแพร่โดยสื่อต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างมากต่อกิจกรรมของบรรดานักปกป้องสิทธิมนุษยชนและเด็กจะได้รับสิทธิพิเศษที่แตกต่างในบริบทนี้กล่าวคือ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เด็กเข้าถึงควรจะต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ซึ่งสื่อมวลชนก็ควรเน้นและให้ความสำคัญต่อการนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่เหมาะสมปลอดภัย และเป็นประโยชน์ต่อเด็กเป็นอันดับต้น ๆ¹²⁵ เมื่อนำสารัตถะในมาตรา 6 และ 7 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มาพิจารณาประกอบกันจะเห็นความชัดเจนขึ้นว่า ข้อมูลข่าวสารนี้ครอบคลุมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และสิทธิมนุษยชนนั้นมีผลในระดับประเทศอย่างไร นอกจากนี้ยังช่วยเสริมพันธกรณีของภาครัฐที่จะต้องให้คำมั่นว่า เด็กจะต้องได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และจากแหล่งข้อมูลใด ซึ่งสนับสนุนกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งพันธกรณีของภาครัฐที่ระบุไว้ในมาตรา 17 มีน้ำหนักค่อนข้างน้อยคือ เพียงส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น)

มาตรา 17 ได้ครอบคลุมพันธกรณีที่กว้างและเฉพาะที่สามารถสนับสนุนกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้เช่น “(ก) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จะมีประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรมแก่เด็ก” ควรจะครอบคลุมถึงข้อมูลข่าวสารที่มีรายละเอียดและทำให้เด็กเข้าใจถึงสถานการณ์ปัจจุบันของเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ความสนใจอยู่ (หรืออาจเกิดความสนใจเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารในเรื่องรายนั้น ๆ) “(ข) ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย” รองรับความต้องการของเด็กที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ระดับโลก

ซึ่งหลายประเด็นอยู่ในความสนใจของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (เช่น ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน)

สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ประเด็นที่สำคัญเป็นพิเศษอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กด้วยตัวของเด็กเอง แทนที่จะเป็นแต่เพียงผ่านพันธกรณีของภาครัฐส่งเสริมการศึกษาของเด็ก (มาตรา 29) หรือการเผยแพร่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (มาตรา 42) มาตรา 6 และมาตรา 14 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเรียกร้องให้ภาครัฐจะต้องดำเนินมาตรการต่าง ๆ “เพื่อส่งเสริมความเข้าใจแก่ประชาชนทุกคนเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตลอดจนสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม) ดังที่ระบุต่อไปนี้:

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 14 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

(ก) จัดพิมพ์ และจัดให้มีกฎหมายและระเบียบภายในและที่เกี่ยวข้องกับตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

(ข) การเข้าถึงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันถึงเอกสารระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน รวมทั้งรายงานตามช่วงเวลาต่อคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่รัฐนั้นเป็นภาคี เช่นเดียวกับบันทึกสรุปการหารือ และรายงานอย่างเป็นทางการขององค์กรนั้นๆ

มาตรา 17(ง) ระบุถึงพันธกรณีพิเศษประการหนึ่งของภาครัฐที่จะต้องส่งเสริมให้สื่อมวลชนทำให้เด็กที่ใช้ภาษาชนกลุ่มน้อย และ/หรือเด็กชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ อีกทั้งมาตราส่งเสริมให้สื่อมวลชนปกป้องเด็กจากข้อมูลข่าวสารที่เป็นอันตรายต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก เช่น เนื้อหาที่มีความรุนแรง และพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก รวมถึงการปกป้องคุ้มครองเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจากการตกเป็นเป้าหมายของบุคคลที่มีเจตนาทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว หรือคับข้องใจต่อข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบสื่อสังคมออนไลน์ เด็กควรจะได้รับโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในแผนการจัดทำนโยบายหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ และเข้าถึงข้อมูลนั้น ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 12 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

สื่อมวลชนก็มีบทบาทสำคัญที่จะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ไม่ใช่ข้อมูลที่ผิดพลาด (ข้อมูลเท็จ) ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่ “เป็นอันตรายต่อความเป็นอยู่ที่ดี” ของเด็ก ยิ่งไปกว่านั้น นักข่าวและผู้ผลิตเนื้อหาข้อมูลข่าวสารต้องเพิ่มพูนศักยภาพและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเด็ก เพื่อให้พวกเขาสามารถส่งเสริมมุมมองด้านสิทธิเด็กในการสื่อสารของพวกเขา

3.5.6 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐควรต้องให้ความมั่นใจว่า สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมาย และการจำกัดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ตามความจำเป็น ได้สัดส่วน และไม่เลือกปฏิบัติ

ภาครัฐควรต้องให้ความมั่นใจว่า กระบวนการใด ๆ ก็ตามที่น่านำไปสู่การจำกัดสิทธิของเด็กในการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของพวกเขา จะต้องให้เด็กมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น และภาครัฐต้องรับฟังความคิดเห็นของเด็กอย่างสมเหตุสมผล โปร่งใส และเด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้ เหตุผลสำหรับข้อจำกัดใด ๆ จะต้องอิงหลักการสิทธิ และอธิบายในเชิงรุกให้กับเด็กด้วยภาษาและท่าทีที่เป็นมิตรและเหมาะสมกับการรับรู้ของเด็ก

เด็กสามารถเข้าถึงระบบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับความเสี่ยงอันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนของพวกเขา เพื่อให้เด็กสามารถตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ และสามารถใชสิทธิได้อย่างสมดุลและปลอดภัย โดยต้องเป็นรูปแบบข้อมูลและภาษาที่เหมาะสมกับเด็ก

ภาครัฐควรต้องพัฒนาความสัมพันธ์โดยตรงกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเปิดพื้นที่และโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับนักการเมือง และกลุ่มผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย

ภาครัฐควรต้องให้ความมั่นใจว่าเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ทั้งในระบบออนไลน์และนอกระบบออนไลน์โดยไม่เลือกปฏิบัติ

ภาครัฐควรต้องให้การศึกษาแก่บิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็ก และรณรงค์ให้ภาคประชาชนเข้าใจว่า เด็กมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะแสวงหา รับ และติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนพัฒนาและยึดถือความคิดเห็นต่าง ๆ อีกทั้งมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะแสดงความคิดเห็น พัฒนาความคิด เข้าร่วมสมาคม และเข้าร่วมการชุมนุมต่าง ๆ อย่างสงบ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักการศึกษา และนักวิชาชีพอื่น ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กควรผ่านการอบรมเกี่ยวกับสิทธิเด็ก และพัฒนานโยบายต่าง ๆ โดยนำความคิดเห็นต่าง ๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมาประกอบด้วย ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้ใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอย่างปลอดภัยด้วย

ภาครัฐควรต้องให้ความมั่นใจว่า สิทธิความเป็นส่วนตัว และสิทธิที่จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกโจมตีให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะต้องได้รับความเคารพ และคุ้มครอง

สื่อมวลชนควรจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเหมาะสมในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก ซึ่งรวมถึงประเด็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิเด็ก ให้แก่เด็กและเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

สื่อมวลชน และฝ่ายกำกับดูแลสื่อมวลชน ควรจะพัฒนานโยบาย และข้อแนะนำต่าง ๆ ที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก ทั้งในระบบออนไลน์และนอกระบบออนไลน์ โดยปรึกษาร่วมกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย

ภาครัฐควรต้องสนับสนุน ไม่ใช่จำกัดสิทธิ หรือห้ามกิจกรรมขององค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรอื่น ๆ ที่สนับสนุนการใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของเด็ก และการแสดงบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

4

4. กระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรกับเด็ก: การติดตาม การชดเชย การเยียวยา

มีผู้ติดตามสถานการณ์ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศ และระดับสากล อีกทั้งช่วยส่งเสริม หรือดำเนินมาตรการป้องกันต่าง ๆ และสนับสนุนพวกเขาในกระบวนการขอรับการชดเชยเยียวยาจากกรณีที่พวกเขาถูกละเมิดสิทธิด้วย การเข้าถึงกระบวนการชดเชยเยียวยา มีความสำคัญเพราะเป็นโอกาสที่บรรดาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจะได้รับความเป็นธรรม อีกทั้งยังนำไปสู่การพิจารณาอรรถคดีความต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย

เนื่องจากปัจจุบัน การพิจารณาอรรถคดีความต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง และเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนยังมีอยู่น้อย อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ติดตามสถานการณ์ระดับประเทศ และระดับสากลเพียงไม่กี่คน ซึ่งรวมถึงผู้ที่ทำงานร่วมกับเด็ก หรือร่วมกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ให้ความสนใจต่อความต้องการและความท้าทายที่แตกต่างเป็นพิเศษของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในด้านการเข้าถึงการสนับสนุนและการชดเชยเยียวยา ประการแรก เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอาจยังไม่รู้ถึงสถาบันและองค์กรที่ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือพวกเขา จึงเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานเหล่านั้น

ด้วยในการทำให้แน่ใจว่าบริการที่พวกเขาจัดสรรนั้นได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางในรูปแบบที่จะเข้าถึงเด็ก ๆ ทุกคน ประการที่สอง เด็กจะต้องสามารถเข้าถึงบริการการสนับสนุน และการชดเชยเยียวยา ดังนั้นสถาบันและองค์กรเหล่านั้นจำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกับเด็กด้วยภาษาที่เป็นมิตรกับเด็ก และบางครั้งถ้าจำเป็น อาจต้องให้การสนับสนุนทางการเงิน และตัวแทนที่เป็นอิสระ ช้อทำหายเพิ่มเติมในหลายกรณี เด็กมักไม่มีสถานะทางกฎหมายที่จะริเริ่มหรือดำเนินการต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระ หรือในนามของตนเอง และประการสุดท้าย เนื่องจากเด็กยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทำให้มีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินการโดยทันทีที่จะต้องให้การปกป้องคุ้มครองเด็กจากอันตราย และมีความจำเป็นเพิ่มเติมที่จะให้เด็กได้รับการชดเชยเยียวยาอย่างฉับไว ส่งเสริมการเยียวยาซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการรับประกันการไม่เกิดเหตุซ้ำ ประเด็นดังกล่าวทั้งหมดเป็นประเด็นที่สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ และระดับสากลจะต้องพิจารณาและจัดการเพื่อจัดสรรสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสามารถเข้าถึงได้สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน

4.1 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (National Human Rights Institution)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 14(3) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

รัฐต้องประกันและสนับสนุนการก่อตั้งและพัฒนาองค์กรอิสระแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในทุกดินแดนภายใต้เขตอำนาจรัฐ ตามความเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือสถาบันแห่งชาติในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

คณะกรรมการสิทธิเด็กได้เสนอแนะมาโดยตลอดให้ภาครัฐ พัฒนา และยกระดับความเข้มแข็งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยรวมงานเฉพาะสำหรับเด็ก (ผ่านสถาบันที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยเฉพาะสำหรับเด็ก หรือผ่านสายงานภายใต้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลงานด้านเด็กโดยเฉพาะ)¹²⁶ โดยให้เหตุผลว่าสถานะที่กำลังพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของเด็กทำให้พวกเขามีความเปราะบาง หรือเสี่ยงที่จะถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ ความคิดเห็นของเด็กมักไม่ได้รับการรับฟัง และเด็กส่วนใหญ่ยังไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง และไม่สามารถดำเนินบทบาทในกระบวนการทางการเมืองอย่างมีความหมายที่จะทำให้ได้รับการตอบสนองจากภาครัฐในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน อีกทั้ง เด็กประสบปัญหาสำคัญ ๆ ในการใช้ระบบยุติธรรมเพื่อปกป้องสิทธิของพวกเขา หรือเพื่อเรียกร้องการชดเชยเยียวยากรณีสิทธิของพวกเขาถูกละเมิด ในขณะที่การเข้าถึงองค์กรต่าง ๆ ที่อาจจะช่วยปกป้องคุ้มครองสิทธิของพวกเขาก็มีอย่างจำกัด¹²⁷ เหตุผลดังกล่าวเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่เข้าใจสิทธิและความต้องการของเด็ก ผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองและการชดเชยเยียวยาที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงได้ และเพื่อให้การสนับสนุนกิจกรรมของพวกเขา ทั้งนี้ ยังมีการเสนอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติวางตัวต่อสาธารณะในฐานะองค์กรด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กด้วย โดยผนวกมุมมองด้านสิทธิเด็กในแถลงการณ์ต่าง ๆ และเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่สู่สาธารณชน¹²⁸ นอกจากนี้แล้ว “หลักการปารีส” (Paris Principles) เรียกร้องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำเป็นต้อง “พัฒนาความสัมพันธ์กับองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพันธกิจในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน สนับสนุนการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ต่อสู้กับปัญหาการเหยียดสีผิว หรือเชื้อชาติ ปกป้องคุ้มครองผู้อยู่ในกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ (โดยเฉพาะเด็ก)¹²⁹ รวมถึง องค์กรที่นำโดยเด็กและภาคประชาสังคม ที่ทำงานร่วมกับเด็ก หรือทำงานเพื่อเด็ก”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทุกแห่งควรเป็นองค์กรที่ผู้ทรงสิทธิทุกรายสามารถเข้าถึงได้ รวมถึงเด็ก ไม่ว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น ๆ จะมีพันธกิจหลักเพื่อบริการเด็กหรือเยาวชนหรือไม่ก็ตาม อย่างไรก็ตาม เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เด็กสามารถที่จะเข้าถึงคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทและความชำนาญการพิเศษด้านการปกป้องคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของเด็กเมื่อพวกเขาต้องการบังคับใช้สิทธิของตนเอง(ไม่ว่าในฐานะปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลก็ตาม) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดหาสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ให้กับเด็ก ๆ ซึ่งจะช่วยทำให้พวกเขาเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของเด็กและช่องทางที่เด็กสามารถเข้าถึงสิทธิดังกล่าว “หลักการปารีส” ยังกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สนับสนุนการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่ให้บริการด้านการฝึกอบรมและการวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินแผนงานด้านสิทธิมนุษยชนของโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษา และแวดวงวิชาชีพต่าง ๆ ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงควรสนับสนุนให้เด็กและนักวิชาชีพต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกับตนมีความคุ้นเคยเข้าใจในคำจำกัดความของคำว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งสนับสนุนให้พวกเขาเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิของพวกเขา ในบทบาทเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนหน้าที่ตามพันธกรณีของพวกเขาในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยยกตัวอย่างเช่น คณะกรรมาธิการด้านเด็กของสก็อตแลนด์ได้พัฒนาปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในรูปแบบที่เป็นมิตรกับเด็ก¹³⁰ ส่วนข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิเด็กในวันการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ระบุว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกรอบการทำงานของตนให้กับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ทำงานอย่างใกล้ชิดมากขึ้นกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนให้ยื่นรายงานและข้อเรียกร้องการชดเชยเยียวยาในกรณีที่พวกเขาถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน¹³¹ ทั้งนี้ข้อเสนอแนะดังกล่าวครอบคลุมไปถึงสถาบันเฉพาะสำหรับเด็กอื่น ๆ ด้วย เช่น สำนักงานผู้ตรวจการด้านเด็ก คณะกรรมาธิการ รวมทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ควรจะมีอำนาจในการพิจารณา และสอบสวนข้อร้องเรียนต่าง ๆ ทั้งข้อร้องเรียนที่ยื่นเสนอโดยตรงจากเด็กเจ้าทุกข์หรือผู้แทนของเจ้าทุกข์¹³² ซึ่งอำนาจดังกล่าวควรครอบคลุมถึงการสืบพยานและการบังคับการสืบพยาน ตลอดจนการเข้าถึงหลักฐานทางเอกสาร สถานที่ และสถานที่กักกันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องให้ความมั่นใจว่า เด็กเจ้าทุกข์จะได้รับการชดเชยเยียวยาอย่างเห็นผล มีที่ปรึกษาที่เป็นอิสระ และได้รับการสนับสนุนในกระบวนการร้องเรียนหากถูกละเมิดสิทธิในทุกกรณี ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ควรจะจัดให้มีระบบการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อยุติคดีความด้วย ประการสุดท้าย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรมีอำนาจในการสนับสนุนเด็กในการดำเนินคดีร้องเรียนในชั้นศาล ทั้งในกรณี (ก) ยื่นฟ้องในนามของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ (ข) เข้าแทรกแซงในการดำเนินคดีในชั้นศาลเพื่อให้ข้อมูลต่อศาลเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องในคดีนั้น ๆ¹³³

4.2 สิทธิการได้รับการเยียวยาในระดับประเทศ

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

มาตรา 2(3) ภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ

- (ก) ประกันว่าบุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิดต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้นจะกระทำโดยบุคคล ผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่
- (ข) ประกันว่าบุคคลใดที่เรียกร้องการเยียวยาดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจาก ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจ ตามที่กำหนดไว้โดยระบบกฎหมายของรัฐและจะพัฒนาหนทางการเยียวยาด้วยกระบวนการ ยุติธรรมทางศาล
- (ค) ประกันว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องบังคับการให้การเยียวยานั้นเป็นผล

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 9 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

- (1) ในการใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามที่อ้างถึงในปฏิญญานี้ บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะได้รับ ประโยชน์จากการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการคุ้มครองเมื่อมีการละเมิดสิทธิ เหล่านั้น
- (2) เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว บุคคลทุกคนที่เห็นว่าสิทธิหรือเสรีภาพ ของตนถูกละเมิดย่อมมีสิทธิ ไม่ว่าด้วยตนเองหรือผ่านทางผู้แทนที่ได้รับมอบอำนาจตาม กฎหมายที่จะร้องเรียน และให้มีการนำเรื่องร้องเรียนสู่การพิจารณาโดยพลันอย่างเปิดเผย โดยคณะตุลาการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจเกี่ยวข้อง ที่เป็นอิสระและเป็นกลาง และ ให้มีการตัดสินตามที่กฎหมายบัญญัติในการแก้ไขการละเมิด รวมทั้งค่าชดเชย หากเกิดการ ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพบุคคลนั้น รวมทั้งการบังคับการให้เป็นไปตามคำตัดสินและ เงินชดเชยในขั้นสุดท้ายโดยมิชักช้า

(3) เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายเช่นเดียวกัน บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นในการ

(ก) ร้องเรียนนโยบายหรือการกระทำของเจ้าหน้าที่เฉพาะรายและของหน่วยงานของรัฐบาล ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยการยื่นคำร้องหรือวิธีการอื่นที่เหมาะสมไปยังองค์กรที่มีอำนาจด้านตุลาการ บริหาร หรือนิติบัญญัติภายในประเทศ หรือองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องอื่นตามที่ระบบกฎหมายของรัฐนั้นระบุที่จะตัดสินคำร้องเรียนได้โดยมิชักช้า

(ข) เข้าร่วมกระบวนการรับฟัง พิจารณา และไต่สวนสาธารณะเพื่อให้ได้ความเห็นที่จะสร้างมติในการปฏิบัติตามกฎหมายภายในประเทศ และพันธกรณีค้ำประกันสิทธิระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(4) รัฐควรดำเนินการสอบสวนโดยฉับพลันอย่างเป็นกลาง หรือประกันว่าจะมีการสืบสวนเมื่อมีเหตุที่น่าเชื่อถือได้ว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในดินแดนที่อยู่ภายใต้เขตอาณาของรัฐนั้น

มาตรา 9 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ระบุถึงข้อกำหนดที่ให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนสามารถเข้าถึงกระบวนการชดเชยเยียวยาในระดับประเทศ คณะกรรมการสิทธิเด็กเน้นย้ำว่า เพื่อให้สิทธิต่าง ๆ ของบุคคลมีความหมาย จำเป็นต้องมีกระบวนการชดเชยเยียวยาที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขการละเมิดสิทธิ¹³⁴ ทั้งนี้ บุคคลที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองครอบคลุมถึงเด็กด้วย แม้ว่าในทางปฏิบัติ การดำเนินการเพื่อปกป้องคุ้มครองเด็กอาจจะแตกต่างออกไป เช่น การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของเด็กมักต้องพึ่งพาการบอกกล่าวจากผู้ใหญ่เกี่ยวกับช่องทางต่าง ๆ ที่มีอยู่และช่วยเด็กในการเข้าถึงช่องทางนั้น ๆ การเปิดโอกาสให้เด็กมีสิทธิอย่างเป็นอิสระที่จะร้องขอการชดเชยเยียวยา และมีสิทธิที่ความคิดเห็นของพวกเขาจะได้รับการรับฟังและพิจารณาอย่างจริงจัง ทั้งโดยตรง หรือโดยผ่านผู้แทนที่เป็นอิสระ ถือเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่ง (ดังที่ระบุในมาตรา 12(2) ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก) คณะกรรมการสิทธิเด็กระบุว่า “สถานะเฉพาะ และการที่ยังต้องพึ่งพาของเด็ก ทำให้เด็กประสบความยุ่งยากอย่างมากในกระบวนการร้องขอการชดเชยเยียวยากรณีที่สิทธิของพวกเขาถูกละเมิด ดังนั้นภาครัฐจึงจำเป็นต้องใส่ใจเป็นพิเศษและสร้างความมั่นใจว่า มีกระบวนการชดเชยเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการที่เป็นมิตรสำหรับเด็กและผู้แทนของเด็ก ซึ่งรวมถึงบริการให้ข้อมูลให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุนที่เหมาะสมหรือเป็นมิตรกับเด็ก ครอบคลุมถึงการสนับสนุนการเข้าถึงกระบวนการร้องเรียนด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระของเด็ก และกระบวนการร้องเรียนผ่านระบบศาล โดยได้รับการสนับสนุนทางกฎหมายและความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จำเป็นจากภาครัฐ ในกรณีที่เด็กถูกละเมิดสิทธิ

เด็กควรได้เข้าถึงกระบวนการได้รับการชดเชยเยียวยา และมาตรการต่างๆ ที่ส่งเสริมการฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและการกลับคืนสู่สังคมของเด็กตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก”¹³⁵

มาตรา 9(5) ภายใต้ปญญาสาเกล้าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนระบุว่า การสอบสวนประเด็นร้องเรียนจะต้องดำเนินการโดยทันที เพราะถือเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะเด็กที่พัฒนาการกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อแนะนำเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรกับเด็ก

ตามมติคณะรัฐมนตรีภายใต้คณะมนตรียุโรป (The Council of Europe’s Committee of Ministers) กระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรกับเด็กมีลักษณะที่สำคัญคือ: เข้าถึงได้เหมาะสมกับอายุเด็ก รวดเร็ว คล่องตัว เน้น และปรับเข้ากับความต้องการของเด็ก เคารพสิทธิเด็กในกระบวนการยุติธรรม เคารพสิทธิเด็กในการมีส่วนร่วมและความเข้าใจในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน เคารพสิทธิเด็กในการมีชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัว และเคารพสิทธิเด็กในการดำรงชีวิตอย่างสมบูรณ์และอย่างมีศักดิ์ศรี

<https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>

4.3 การจับกุม การคุมขัง และการลงโทษทางอาญาและทางกระบวนการบริหาร

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 37 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก รัฐภาคีประกันว่า

- ก) จะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน หรือถูกปฏิบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้า จะไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ที่ไม่มีโอกาสจะได้รับการปล่อยตัวสำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี
- ข) จะไม่มีเด็กคนใดถูกริดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุมกักขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และจะใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุดอย่างเหมาะสม
- ค) เด็กทุกคนที่ถูกริดรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม และด้วยความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ และในลักษณะที่คำนึงถึงความต้องการของบุคคลในวัยนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กทุกคนที่ถูกริดรอนเสรีภาพจะต้องถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ เว้นแต่จะพิจารณาเห็นว่าจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กที่จะไม่แยกเช่นนั้น และเด็กจะมีสิทธิที่จะคงการติดต่อกับครอบครัวทางหนังสือโต้ตอบและการเยี่ยมเยียน เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษ
- ง) เด็กทุกคนที่ถูกริดรอนเสรีภาพมีสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสมโดยพลัน ตลอดจนสิทธิที่จะค้านความชอบด้วยกฎหมายของการริดรอนเสรีภาพของเขาต่อศาล หรือหน่วยงานที่มีอำนาจอื่นที่เป็นอิสระและเป็นกลาง และที่จะได้รับคำวินิจฉัยโดยพลันต่อการดำเนินการเช่นว่า

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนไม่ควรจะถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง ด้วยสาเหตุที่ใช้สิทธิมนุษยชนของตนเอง และดำเนินกิจกรรมในบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่ในความเป็นจริง มีเด็กถูกจับกุมและถูกคุมขัง ถูกตั้งข้อหากระทำความผิดในคดีอาญา และ/หรือถูกลงโทษทางกระบวนการบริหาร (administrative sanctions) เฉกเช่นเดียวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหลายคน ในขณะที่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีสิทธิในกระบวนการที่ยุติธรรมและรวดเร็ว อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ระบุให้ภาครัฐมีพันธกรณีพิเศษที่จะต้องปฏิบัติตามในประเด็นที่เกี่ยวกับเด็กตามที่ระบุไว้ในมาตรา 37 และได้ขยายบทบัญญัติห้ามภาครัฐลงโทษจำคุกตลอดชีวิตต่อเด็กโดยไม่มีโอกาสได้รับการลดหย่อนโทษเพื่อให้ได้รับอิสรภาพ และระบุให้การลงโทษคุมขังเด็กเป็นทางเลือกสุดท้ายและต้องถูกคุมขังในระยะเวลาที่สั้นที่สุด นอกจากนี้ ในระหว่างที่ถูกคุมขัง เด็กมีสิทธิติดต่อกับครอบครัว¹³⁶ การศึกษาระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ ว่าด้วยเด็กที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ ได้เรียกร้องให้ยุติการคุมขังเด็ก เหตุว่าการลิดรอนอิสรภาพเด็กถือเป็นการลิดรอนวัยเด็กของพวกเขา¹³⁷

4.4 ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 9(4) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน:

.....และเพื่อให้เป็นไปตามตราสารและกระบวนการระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่นที่จะเข้าถึงและสื่อสารโดยไม่ถูกกีดกัน กับหน่วยงานระหว่างประเทศทั่วไปหรือมีหน้าที่เฉพาะในการรับพิจารณาคำร้องเรียน ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

4.4.1 องค์การสหประชาชาติ (United Nation)

เมื่อใดที่เด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การสหประชาชาติ โดยเฉพาะกลไกด้านสิทธิมนุษยชน เมื่อนั้นพวกเขากำลังแสดงบทบาทส่งเสริม หรือปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อผลักดันให้มีการยกระดับแบบแผน และมาตรฐานการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศให้ดียิ่งขึ้น เด็กเหล่านี้กำลังแสดงบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งควรได้รับการยอมรับและได้รับการปฏิบัติจากองค์การสหประชาชาติและรัฐภาคีสมาชิก ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการทำงานของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนร่วมกับองค์การสหประชาชาติในหลายแนวทาง เช่น การเพิ่มพื้นที่ให้พวกเขาได้พูดแสดงความคิดเห็นอย่างปลอดภัย และการเพิ่มศักยภาพของพวกเขาในการติดตาม และรายงานการดำเนินการตามแบบแผนและมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ในวันการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการสิทธิเด็กได้เสนอแนะให้องค์การสหประชาชาติจัดสรรข้อมูลข่าวสารแก่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้พวกเขาทำงานร่วมกับกลไก

ด้านสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในกิจกรรมด้านสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ จัดให้มีกระบวนการและเวทีต่าง ๆ ที่เป็นมิตรกับเด็กทั้งที่เป็นแบบพบปะหรือกันโดยตรงและการพบปะกันผ่านระบบออนไลน์ ในส่วนของกลไกด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติก็ควรจะพัฒนา และยกระดับมาตรฐานในการปกป้องคุ้มครองและการพัฒนาความเข้มแข็งของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนผ่านการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคแก่รัฐภาคีสมาชิก

4.4.2 คณะกรรมการสิทธิเด็ก

“ประสบการณ์ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า การเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรายงานภายในกรอบอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ถือเป็นวิธีการที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งที่ช่วยยกระดับความเข้มแข็งของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในการพัฒนาความตระหนักในสิทธิเด็กผ่านการติดตาม การรายงาน และการรณรงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลง”¹³⁸

หลุยส์ เปเดอร์เนรา (Luis Pedernera), ประธานคณะกรรมการสิทธิเด็ก

คณะกรรมการสิทธิเด็ก เป็นกลไกที่เชี่ยวชาญด้านการติดตามสถานการณ์ และกลไกที่รับผิดชอบต่อสิทธิเด็ก ซึ่งมีพันธกิจในการติดตามและประเมินรัฐภาคีสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสิทธิเด็กได้เริ่มให้การยอมรับบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะตั้งแต่วันที่การประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 รวมถึงการให้แนวทางและมาตรฐานในการดำเนินการตามสิทธิของพวกเขาผ่านข้อเสนอแนะที่มีให้รัฐภาคีต่างๆ

สรุปข้อสังเกต: ประเทศกัวเตมา คณะกรรมการสิทธิเด็กย้ำเตือนต่อรัฐภาคีว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสมควรได้รับการคุ้มครองเนื่องจากกิจกรรมของพวกเขามีความสำคัญต่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของประชาชนทุกคนรวมถึงเด็กด้วย พร้อมทั้งเรียกร้องให้รัฐภาคียอมรับและผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศ ซึ่งยื่นเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเอกภาพแห่งชาติและพลเรือน (Minister of National Unity and Citizenship) โดยภาคประชาสังคมเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2561 และให้ความมั่นใจว่า ความจำเป็นต่างๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน จะได้รับการระบุถึง¹³⁹

คณะกรรมการสิทธิเด็กได้แสดงบทบาทนำในกิจกรรมริเริ่มต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยนับจากปี 2561¹⁴⁰ อีกทั้งยังได้เผยแพร่รายละเอียดของแนวทางการเปิดโอกาสให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำรายงานของคณะกรรมการฯ ด้วย¹⁴¹ คณะกรรมการสิทธิเด็ก ยังระบุชัดว่า รัฐภาคี มีพันธกรณีที่จะต้องเปิดโอกาสให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานของภาคีรัฐที่ต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ด้วย ควบคู่กับการสนับสนุนให้มีการจัดทำรายงานคู่ขนานของเด็กเองด้วย

คณะกรรมการสิทธิเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กเข้าร่วมการประชุมเตรียมการของคณะทำงานย่อยหลายคณะ ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป รวมถึงให้เด็กได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นมิตรกับเด็ก ซึ่งเผยแพร่ผ่านช่องทางออนไลน์ของคณะกรรมการฯ¹⁴² รวมทั้งได้ทบทวนการดำเนินการของคณะกรรมการฯ เองเป็นระยะ

อีกทั้งได้ประกาศเป็นแนวนโยบายมาตรฐานว่า คณะกรรมการสิทธิเด็ก จะเปิดโอกาสให้เด็กเข้าร่วมปรึกษาหารือในการจัดทำข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อควรปฏิบัติด้วย สำหรับข้อเสนอแนะทั่วไปฉบับเมื่อเร็ว ๆ นี้ คณะกรรมการฯ ได้อ้างอิงถึงข้อเสนอแนะส่วนที่เป็นความคิดเห็นของเด็กโดยตรงด้วย

การรับฟังความคิดเห็นของเด็กในการจัดทำข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป ฉบับที่ 19 ว่าด้วยการใช้จ่ายภาครัฐ ได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นของคนจำนวน 2,693 คนจาก 71 ประเทศทั่วโลกทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป ละตินอเมริกา ผ่านระบบการสำรวจความคิดเห็นออนไลน์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย และการปรึกษาหารือระดับภูมิภาคด้วย ซึ่งเด็กที่เข้าร่วมในกระบวนการนี้มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน ทั้งวัย เพศสภาพ ภาษา ชาติพันธุ์ ระดับความสามารถ สภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม สถานะทางการศึกษา สภาวะการไร้ถิ่นที่อยู่ และระดับประสบการณ์ของเด็กในการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณของภาครัฐ ทั้งนี้ กระบวนการนี้เป็นโอกาสพิเศษที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของเด็กในบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และการรณรงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็กในประเทศของพวกเขา

นอกจากนี้ ภายใต้พิธีสารเลือกรับฉบับที่สามของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง กระบวนการติดต่อร้องเรียน เด็กยังสามารถส่งข้อร้องเรียนส่วนตัวต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กได้¹⁴³ การให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับฉบับที่สามของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง กระบวนการติดต่อร้องเรียนไม่เพียงทำให้เด็กเข้าถึงกลไกระหว่างประเทศ แต่รวมถึงกระบวนการที่มีความอ่อนไหวสำหรับเด็กสอดคล้องกับมาตรา 9(4) ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังมีค่าเชิงบรรทัดฐานที่สำคัญโดยให้ **สาระที่ชัดเจนว่ารัฐยอมรับว่าเด็ก ๆ มีสิทธิที่จะแสวงหาการเยียวยาสำหรับการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนของตน** เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ถูกละเมิดสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพิธีสารเลือกรับฉบับต่าง ๆ ของอนุสัญญาฉบับเดียวกัน สามารถยื่นเรื่องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการสิทธิเด็กได้โดยตรง ถ้ารัฐของประเทศที่ละเมิดสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (ซึ่งอาจจะไม่ใช่ประเทศที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนใช้ชีวิตอยู่) ได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับฉบับที่สามของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่อง กระบวนการติดต่อร้องเรียนนี้ และเรื่องร้องเรียนสอดคล้องกับกฎเกณฑ์การรับเรื่องร้องเรียนทั้งนี้ นอกจากคณะกรรมการสิทธิเด็กแล้ว แม้ว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจะเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศหรือกลไกที่มีรายละเอียดของสิทธิต่าง ๆ ของเด็กระบุไว้อย่างครบถ้วนและทำให้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีน้ำหนักที่สุดเกี่ยวกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนก็ตาม เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนยังสามารถร้องเรียนผ่านกลไกอื่น ๆ ที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับอื่น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน ถ้ารัฐนั้นได้ให้สัตยาบันต่อข้อตกลงระหว่างประเทศฉบับนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องทางที่เพิ่มการเข้าถึงของเด็กต่อคณะกรรมการสิทธิเด็ก ซึ่งได้ระบุไว้ในข้อเสนอแนะจากวันการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ว่า “คณะกรรมการสิทธิเด็กควรขยายช่องทางการติดต่อกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเพิ่มขึ้น และจะพยายามมากขึ้นที่จะทำให้ความมั่นใจว่า กระบวนการรายงานของคณะกรรมการฯ เด็กทุกคนรวมถึงเด็กจากกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ จะสามารถเข้าถึงได้

คณะกรรมการสิทธิเด็กควรเพิ่มความเข้มแข็งในกระบวนการคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของเด็ก และส่งเสริมผลักดันให้สิทธิต่าง ๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนตลอดจนการมีส่วนร่วม และการคุ้มครองพวกเขาถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่ขยายกว้างขึ้นขององค์การสหประชาชาติ

4.4.3 ผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Special Rapporteur on the situation of human rights defenders)

ผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นผู้เชี่ยวชาญขององค์การสหประชาชาติที่มีหน้าที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้แทนพิเศษยังได้ประสานการทำงานอย่างเข้มข้นร่วมกับคณะกรรมการสิทธิเด็ก โดยผ่านการประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ตามที่ระบุไว้ในข้อเสนอแนะจากการประชุมว่า “คณะกรรมการสิทธิเด็กควรจะขยายความร่วมมือกับผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติด้านนักปกป้อง

สิทธิมนุษยชนเรื่องการให้คำแนะนำแก่รัฐภาคีเกี่ยวกับแนวทางการรวมประเด็นการปกป้องคุ้มครอง และการยกระดับความเข้มแข็งของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าไว้ในกฎหมายและนโยบายระดับประเทศต่าง ๆ¹⁴⁴

ตั้งแต่การประชุมหารือทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2561 ผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชนได้พบปะกับเด็กในประเทศต่าง ๆ ในระหว่างการเดินทางเยือนประเทศต่าง ๆ ในการทบทวนสถานการณ์ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน สำหรับรายงานระดับโลกในประเด็นนี้และรายงานสถานการณ์ระดับประเทศ รายงานสถานการณ์ของประเทศมอลโดวาและมองโกเลียเมื่อปี พ.ศ. 2562 ซึ่งให้ข้อมูลอย่างชัดเจนถึงลักษณะพิเศษหลายประเด็นของสถานการณ์เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในทั้งสองประเทศ รายงานสถานการณ์ของประเทศมองโกเลียได้แนะนำให้เด็กและเยาวชนผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอยู่ในกลุ่มนักปกป้องกลุ่มพิเศษที่มีความเสี่ยง และจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ¹⁴⁵ การที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการทบทวนรายงานสถานการณ์ระหว่างที่ผู้แทนพิเศษของสหประชาชาติด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเดินทางเยือนมองโกเลียในครั้งนั้นก่อให้เกิดผลกระทบมากกว่าเป็นเพียงข้อเสนอแนะในรายงาน แต่ประสบการณ์การเข้าร่วมของเด็กในครั้งนี้สนับสนุนให้พวกเขามีส่วนร่วมในการรณรงค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับประเทศและระดับสากลในประเด็นสิทธิของนักปกป้องสิทธิเด็ก ๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการกับรัฐบาลมองโกเลียในระหว่างการยกร่างกฎหมายว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และพวกเขาได้กลายเป็นเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน กลุ่มแรกที่ได้รับการปฏิบัติตามข้อแนะนำจากการประชุมหารือทั่วไป เมื่อปี พ.ศ. 2561 ที่ระบุว่า “รัฐภาคีควรที่จะพัฒนาและรับรองกฎหมายและนโยบายว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองและการยกระดับความเข้มแข็งของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมถึงเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน”¹⁴⁶

4.4.4 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชน

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน สามารถเข้าร่วมกับกลไกภายใต้สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ได้เช่นกัน ถ้าประเทศพวกเขาได้ให้สัตยาบันต่อสนธิสัญญานั้น ๆ รัฐภาคี ควรสนับสนุนและยกระดับความเข้มแข็งของเด็ก ๆ ในการเข้าร่วมในกลไกต่าง ๆ จัดสรรโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และกลไกสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติรวมทั้งยกระดับบทบาทของพวกเขาในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน การดำเนินการดังกล่าวยังนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานของสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งเชื่อมโยงกับสิทธิของพวกเขาด้วย กลไกภายใต้สนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ควรทำให้เด็กได้เข้าถึงหรือมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำรายงานและการสื่อสารกับกลไกเหล่านั้น โดยอาจดูจากแนวปฏิบัติของคณะกรรมการสิทธิเด็กที่ได้ดำเนินการแล้ว ในขณะที่สิ่งนี้เริ่มเกิดขึ้นและขยายวงกว้างมากขึ้นกว่าเดิม มีขอบเขตที่สำคัญสำหรับกลไก อื่น ๆ ในการทำงานร่วมกับเด็ก ๆ เพื่อให้งานของพวกเขาสามารถเข้าถึงและเกี่ยวข้องกับเด็ก ๆ ได้มากขึ้น

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กในกระบวนการต่าง ๆ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

เมื่อปี พ.ศ. 2563 องค์การเครือข่ายสิทธิเด็กได้ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ซึ่งมีหน้าที่ติดตามการดำเนินงานภายใต้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง) ในการรวบรวมความคิดเห็นของเด็กสำหรับข้อเสนอแนะทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 37 ว่าด้วยการชุมนุมอย่างสงบ จากการที่มีจำนวนเด็กเข้าร่วมการประท้วงทั่วโลกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ชุมนุมในประเด็นปัญหาโลกร้อนหรือสภาพอากาศเปลี่ยนแปลง องค์การเครือข่ายสิทธิเด็กดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่าเด็ก ๆ สามารถแบ่งปันกับองค์การสหประชาชาติว่าสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบหมายความว่าอย่างไรสำหรับพวกเขาและมีข้อจำกัดใดที่พวกเขาประสบจากการใช้สิทธินี้ จากการสำรวจความคิดเห็น องค์การเครือข่ายสิทธิเด็กได้รับฟังความคิดเห็นของเด็กจำนวน 91 คน อายุ 10-18 ปี จาก 15 ประเทศ ใน 5 ภูมิภาคทั่วโลก (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ละตินอเมริกาและแคริบเบียน แอฟริกาใต้สะฮารา ยุโรป เอเชียกลาง ตะวันออกกลาง และแอฟริกาเหนือ) และได้รวบรวมความคิดเห็นของเด็กเหล่านั้นเสนอต่อองค์การสหประชาชาติ

4.4.5 กระบวนการพิเศษของคณะมนตรีสหประชาชาติ และการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (UPR)

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้พัฒนากลไกต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งรวมถึงกลไกกระบวนการพิเศษและการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติให้เป็นช่องทางสำคัญอีกช่องทางหนึ่งที่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถสื่อสารและนำเสนอข้อกังวลและรณรงค์เพื่อสิทธิเด็กได้

กลไกกระบวนการพิเศษภายใต้คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติประกอบด้วย คณะผู้แทนพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญอิสระ หรือคณะทำงานต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการติดตาม ให้คำปรึกษา และจัดทำรายงานเสนอต่อสาธารณชนเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในดินแดนต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับประเด็นเฉพาะ ซึ่งมีหลายประเด็นเกี่ยวข้องกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เช่น ประเด็นสภาพแวดล้อม ชนพื้นเมือง ผู้พิการ การค้าเด็ก เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การชุมนุม และการรวมกลุ่ม กลไกกระบวนการพิเศษนี้สามารถเป็นกลไกเฉพาะเพื่อส่งเสริมให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับการเคารพ ปกป้องคุ้มครองสิทธิ และจัดสรรพื้นที่สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้แสวงหาการสนับสนุน เพื่อป้องกันและนำเสนอการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในการทำให้กลไกนี้มีประสิทธิภาพ กลไกทั้งหลายนี้

ควรเข้าถึงได้โดยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนรวมถึงเด็กด้วย ซึ่งรวมถึงการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของเด็ก และกระบวนการปกป้องคุ้มครองเด็กอีกทั้งดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กส่งเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร ตลอดจนเป็นช่องทางการปรึกษาหารือโดยตรงกับเด็กในประเด็นต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็กในระหว่างการทำงานวิจัยและอยู่ในขั้นตอนของการรวบรวมความคิดเห็นต่าง ๆ การพบปะหารือกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนระหว่างการเดินทางเยือนประเทศต่าง ๆ จัดสรรให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ มีความเหมาะสมกับอายุของเด็ก และใช้ภาษาและรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เด็กเข้าใจได้ (เช่น การผลิต หรือนำเสนอรายงานต่าง ๆ ที่เหมาะกับเด็กโดยเฉพาะ)

กลไกกระบวนการพิเศษที่เด็กได้มีส่วนร่วม

ผู้แทนพิเศษว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสภาพแวดล้อมได้จัดทำรายงานว่าด้วยสิทธิเด็กและสภาพแวดล้อมฉบับที่เป็นมิตรกับเด็ก (ซึ่งจัดทำในทุกภาษาทางการที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ) และได้สนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดเวทีปรึกษาหารือในระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการริเริ่มในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสิทธิของเด็ก

<https://www.ohchr.org/en/issues/environment/srenvironment/pages/environmentandrightschild.aspx>

การทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ก็เป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่สามารถส่งเสริมสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้ เพราะเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ในภาคประชาสังคม ซึ่งรวมถึงเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ และในเวทีต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศที่ถึงรอบของการทบทวน เท่าที่ผ่านมามีเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งเป็นกลไกระหว่างภาครัฐของภาคีสมาชิกองค์การสหประชาชาติที่มีบทบาททบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในทุกภาคีสมาชิก โดยทุกภาคีสมาชิก เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ผ่านการส่งรายงานที่จัดทำโดยเด็ก หรือเข้าร่วมในเวทีต่าง ๆ ทำให้ประชาคมโลกเรียนรู้และเข้าใจในบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และสิทธิของพวกเขามากขึ้น

ภาครัฐและภาคประชาสังคมต่างร่วมมีบทบาทที่จะต้องผลักดันและสร้างความมั่นใจว่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจะได้รับการรับฟังและพิจารณาสะท้อนในรายงานของรัฐบาล และรายงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเปิดโอกาสให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะต่าง ๆ

4.4.6 ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านความรุนแรงต่อเด็ก (Special Representative of the Secretary-General on Violence against Children) และ ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านเด็กและความขัดแย้งกันทางอาวุธ (Special Representative of the Secretary-General for Children and Armed Conflict)

ผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านความรุนแรงต่อเด็ก และผู้แทนพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติด้านเด็กและความขัดแย้งกันทางอาวุธอยู่ในฐานะผู้สนับสนุนที่เป็นอิสระระดับโลกในการกิจด้านการคุ้มครองและการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของเด็กในพื้นที่ความรับผิดชอบ ดังนั้น การกิจของผู้แทนทั้งสองนี้จึงมีส่วนส่งเสริมสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และขยายช่องทางการแสดงบทบาทและแสดงความคิดเห็นของพวกเขาด้วย ผู้แทนทั้งสองเป็นผู้เชื่อมระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง และทำงานใกล้ชิดกับภาคประชาสังคม รวมถึงเด็ก ๆ ในภารกิจของผู้แทน ไม่ว่าเมื่อต้องพัฒนารายงานให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค หรือเยือนประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ ผู้แทนทั้งสองยังอยู่ระหว่างการจัดทำข้อควรปฏิบัติที่ดีต่าง ๆ ด้วย¹⁴⁷

4.4.7 กลไกด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ของสหประชาชาติ

สำนักงานเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ ตลอดจนหน่วยงานและโครงการต่าง ๆ ขององค์การสหประชาชาติกำลังร่วมกันพัฒนากลไกต่าง ๆ เพื่อช่วยคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจากการถูกตอบโต้ (reprisals) และเพื่อให้ความมั่นใจว่า ผู้ตกเป็นเหยื่อการถูกตอบโต้ จะได้รับความคุ้มครองได้รับการชดเชยเยียวยา และได้รับการดูแลรับผิดชอบ เมื่อปี พ.ศ. 2560 ผู้ช่วยเลขาธิการสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่อาวุโสผู้รับบทบาทนำในความพยายามที่จะปรับปรุงระบบการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชนโดยรวมขององค์การสหประชาชาติให้มีความครอบคลุมและประสานงานกันมากขึ้น โดยภารกิจดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากทีมงานจัดการการตอบโต้ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชน และได้มีการเปิดบัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นเฉพาะคือ reprisals@ohchr.org เพื่อใช้เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างองค์การสหประชาชาติกับภาคีต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ เหยื่อผู้ถูกละเมิด และสมาชิกในครอบครัว โดยสามารถส่งข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการถูกข่มขู่และถูกตอบโต้ได้ อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ หน่วยงานนโยบายด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชนของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ได้เพิ่มการคุ้มครองบุคคล และกลุ่มต่าง ๆ ที่ปกป้องสิทธิในสิ่งแวดล้อม อีกทั้งให้แนวทางลดหรือแก้ปัญหาการการละเมิดสิทธิด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งกำลังส่งผลกระทบต่อผู้คนในหลายพื้นที่ทั่วโลกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ องค์การสหประชาชาติจำเป็นต้องดำเนินการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อไปเพื่อให้ความมั่นใจว่า จะมีการพัฒนาจนแล้วเสร็จและใช้ประโยชน์จากกลไกต่าง ๆ ที่มีความอ่อนไหวต่อเด็ก และเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนสามารถเข้าถึงได้ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนควรได้รับการสนับสนุนในการใช้กลไกต่าง ๆ เหล่านี้

4.4.8 กลไกด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาคต่าง ๆ

หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนและกลไกร้องทุกข์ระดับภูมิภาค มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างมาก สหภาพแอฟริกันมีผู้แทนพิเศษด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่วนสหภาพยุโรปและคณะกรรมการระหว่างอเมริกาด้านสิทธิมนุษยชนก็มีกรรมาธิการด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้จัดทำข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน¹⁴⁸ ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าไม่ได้ระบุถึงเด็กในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ แต่คำแนะนำหลายประการก็เป็นประโยชน์ต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างมากเช่นกัน (เช่น อำนวยความสะดวกการประชุมต่าง ๆ และทำงานขยายการรับรู้การมีอยู่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งช่วยผลักดันให้มีการพัฒนากลไกเพิ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนการคุ้มครองสมาชิกครอบครัว) คำแนะนำของกรรมาธิการหรือกลไกดังกล่าวควรปรับแก้หรือเพิ่มเติมเพื่อระบุถึงสิทธิต่าง ๆ และประสบการณ์ที่มีรูปแบบเฉพาะของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่วนคำแนะนำเพื่อการปกป้องคุ้มครองสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถาบันประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนภายใต้โครงการว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป ก็อ้างอิงถึงเด็กหลายประการ เช่น “นโยบายและโครงการคุ้มครองมวลชนควรจะนำประเด็นความท้าทายที่มีลักษณะเฉพาะ ตลอดจนความจำเป็นของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนรวมถึงเด็กและเยาวชนผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมาประกอบการพิจารณาด้วย เด็กและเยาวชนผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมักถูกประเมินว่าเด็กเกินไปที่จะแสดงความคิดเห็น จึงถูกปฏิเสธการใช้สิทธิด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของพวกเขา”¹⁴⁹ ยังมีคำแนะนำว่าควรจะเน้นในข้อเท็จจริงที่ว่า เด็กก็เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและให้นำข้อเสนอแนะเหล่านี้ขยายสู่กลุ่มเด็กในทางปฏิบัติ นอกจากนี้แล้ว การที่ได้กรวบรวมกลุ่มกับองค์กร กลุ่ม หรือชุมชนที่สามารถระบุสมาชิกได้อาจเป็นปัจจัยบวกที่ช่วยป้องกันเด็กจากอันตรายได้

4.5 กระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรกับเด็ก: สรุปมาตรการเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐควรพิจารณาความจำเป็นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผน หรือการจัดกลไกสำหรับการแก้ไขและการชดเชยเยียวยา การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ทุกสถาบันและองค์กรทั้งในระดับประเทศและระดับสากล ควรยอมรับและสนองความจำเป็นเฉพาะของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งทำให้เด็กเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทันที

ภาครัฐและฝ่ายอื่น ๆ ควรเปิดโอกาสให้เด็กเข้าร่วมหารือแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอน เมื่อมีการพัฒนา หรือทบทวนกลไกต่าง ๆ ที่จะทำให้เด็กเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

5

5. การดำเนินการด้วยแนวทางฐานสิทธิมนุษยชน สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน (มาตรา 4 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และ มาตรา 2 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

การตระหนักถึงสิทธิของเด็ก โดยเฉพาะเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจำเป็นต้องอาศัยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับเด็กและสิทธิของพวกเขา อย่างไรก็ตาม การดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อผู้ทรงสิทธิที่เป็นเด็กมักมีความท้าทายเพิ่มเติม ซึ่งมีสาเหตุมาจากสถานะความเป็นเด็กของพวกเขาในสังคม ไม่มีอำนาจทางการเมือง มักต้องพึ่งพิงผู้ใหญ่ในการเข้าถึงระบบกลไกความรับผิดชอบทางสังคม ตลอดจนมีการต่อต้านต่อแนวคิดที่ว่า เด็กมีสิทธิควรได้รับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียกร้องถึงสิทธิ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 4 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง ทั้งด้านนิติบัญญัติ บริหาร และด้านอื่น ๆ เพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามสิทธิที่อนุสัญญานี้ได้ให้การยอมรับ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมนั้น รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการเช่นว่านั้น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเต็มที่และภายในกรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศเมื่อจำเป็น

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 2 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

- (1) รัฐแต่ละรัฐมีความรับผิดชอบและหน้าที่ในเบื้องต้นที่จะคุ้มครอง ส่งเสริมและนำสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ อาทิ โดยการดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ ที่อาจจำเป็นต่อการสร้างสภาพที่เหมาะสมในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ รวมถึงการประกันทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่า ทุกคนที่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐโดยลำพังและโดยร่วมกับผู้อื่น ได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในทางปฏิบัติจริง
- (2) รัฐแต่ละรัฐต้องดำเนินขั้นตอนด้านนิติบัญญัติ การบริหาร และอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่า สิทธิและเสรีภาพทั้งหลายแห่งปฏิญญานี้ได้รับการประกันอย่างเป็นผล

มาตรา 4 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีความคล้ายคลึงกับสารัตถะที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ (ซึ่งมีความคุ้มครองครอบคลุมถึงเด็กด้วย) อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิเด็กได้ระบุเน้นย้ำในบริบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่า “รัฐจะต้องมองบทบาทของตนเองในการทำให้ข้อผูกพันทางกฎหมายชัดเจนและถูกต้องต่อเด็กทุก ๆ คน การปฏิบัติเพื่อสิทธิมนุษยชนของเด็กจะต้องไม่ใช่เพียงเพื่อกิจกรรมการกุศลที่เพิ่มขึ้นเพียงเพื่อให้เด็กถูกใจ”¹⁵⁰ คณะกรรมการสิทธิเด็กได้ระบุแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนี้ไว้ในข้อแนะนำทั่วไปฉบับที่ 5 ว่าด้วยมาตรการทั่วไปในการดำเนินการ

มีอีกหลายบทบัญญัติในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่สนับสนุนการดำเนินการนอกเหนือจากมาตรา 4 อย่างไรก็ตาม ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ช่วยเสริมความเข้าใจว่า ภาครัฐต้องดำเนินการอย่างไรบ้างเพื่อสร้างความมั่นใจว่าการคุ้มครองและการยกระดับความเข้มแข็งของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เมื่อใช้ประกอบกัน สารัตถะภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ได้ให้แนวทางสำหรับการปกป้องคุ้มครองการเคารพ และการส่งเสริมสิทธิของเด็กที่เป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

5.1 กฎหมายและนโยบาย

(มาตรา 3, 9 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 3 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

กฎหมายภายในประเทศที่สอดคล้องกับกฎบัตรสหประชาชาติและพันธกรณีระหว่างประเทศอื่นๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ถือเป็นกรอบกระบวนการยุติธรรมที่จะให้มีการปฏิบัติและใช้สิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบสำหรับการดำเนินกิจกรรมทั้งปวงที่ควรปฏิบัติตามปฏิญญาฉบับนี้ เพื่อการส่งเสริม คุ้มครอง และได้รับสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้

มาตรา 3 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเสริมมาตรา 4 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่กฎหมายภายในประเทศต้องสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ รัฐภาคีที่นำสารัตถะในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กผนวกไว้ในกฎหมายภายในประเทศมีแนวโน้มที่จะเคารพสิทธิของเด็กอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะเอื้อประโยชน์สำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน¹⁵¹ **ภาคีรัฐควรดำเนินมาตรการเพื่อสร้างความมั่นใจว่ากฎหมายภายในประเทศมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน** ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมายที่ครอบคลุมเกี่ยวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งรวมเอาสิทธิเด็กเข้าไว้ด้วยกัน (ในทุกมาตรา หรือมีมาตราเฉพาะ) และ/หรือให้มั่นใจว่าสิทธิเด็กจะถูกผนวกเข้าในกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ไม่ว่าจะใช้รูปแบบไหน กฎหมายภายในประเทศจะต้องสอดคล้องกับพันธกรณีที่รัฐมีต่อเด็กตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก การประชุมหรือทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็กปี พ.ศ. 2561 แนะนำว่า:

- รัฐภาคีพัฒนาและรับรองกฎหมายและนโยบายระดับประเทศ ด้านการปกป้องคุ้มครองและการยกระดับความเข้มแข็งของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ผนวกแนวทางที่มีความละเอียดอ่อนต่อเพศและอายุ โดยให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยง
- รัฐภาคีควรจะต้องให้ความมั่นใจว่ากรอบกฎหมายระดับประเทศสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และเปิดโอกาสให้เด็กดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นอิสระ
- กฎหมายที่ประกาศใช้ในประเทศควรจะถูกพัฒนาโดยมีความคิดเห็นของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนรวมอยู่ด้วย
- รัฐภาคีควรจัดสรรทรัพยากรมนุษย์ เทคนิค และทรัพยากรทางการเงินที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการดำเนินการทางกฎหมายและนโยบายสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ¹⁵²

กฎหมายและนโยบายสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน: องค์ประกอบพื้นฐานที่พึงมี

กฎหมายและนโยบายทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ควรจะมีองค์ประกอบดังนี้

- ไม่กำหนดอายุขั้นต่ำ-ครอบคลุมถึงเด็กทุกคน
- คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก
- ผนวกสิทธิที่จะได้รับการรับฟัง

- ผนวกสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา/ผู้ปกครองของเด็ก
- ผนวกบทบัญญัติเรื่องการให้การสนับสนุนตามสมควรตามวัยแก่เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและบิดามารดา/ผู้ปกครองตามกฎหมาย
- ผนวกบทบัญญัติเรื่องการให้การคุ้มครองในระดับสูงสุดแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี และแก่เด็กที่ตกอยู่ในสถานการณ์เสี่ยงอันตราย-ผนวกกระบวนการที่คำนึงถึงอายุสำหรับการรายงานและกลไกการชดเชยเยียวยา
- เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการ ร่างกฎหมาย และนโยบายนั้น ๆ ด้วย

5.1.1 การประเมินผลกระทบสิทธิเด็ก (Children's Rights Impact Assessment: CRIA)

คณะกรรมการสิทธิเด็กเสนอแนะให้รัฐภาคีควรนำเอากระบวนการประเมินผลกระทบสิทธิเด็กมาใช้ และควรใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กในการกำหนดนโยบายและมีความอ่อนไหวต่อสิทธิของพวกเขา¹⁵³ ในขณะที่การประเมินผลกระทบเชิงนโยบายหรือการพิสูจน์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ เช่น เพศสภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความเท่าเทียม กลายเป็นเรื่องปกติ แต่เด็ก ๆ และสิทธิของพวกเขาอาจสูญเสียไปในกระบวนการเหล่านี้¹⁵⁴ นี่เป็นหลักฐานจากข้อเท็จจริงที่ว่า ในขณะที่พัฒนากฎหมายและนโยบายที่มีอยู่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนนั้นมีผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางและละเลยสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนอย่างจำกัดหรือไม่มีเลย ระบบการประเมินผลกระทบสิทธิเด็กจะช่วยกระตุ้นให้ผู้กำหนดนโยบายให้ความสนใจต่อเด็กและสิทธิของเด็กมากขึ้น และทบทวนสิทธิต่าง ๆ ที่พึงมีของพวกเขา ตลอดจนมองเห็นผลกระทบที่ไม่เหมาะสมที่จะมีต่อเด็ก

ระบบการประเมินผลกระทบสิทธิเด็กยังให้เครื่องมือที่ช่วยแสดงอย่างชัดเจนถึงผลกระทบต่อสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในกฎหมายและนโยบายที่ไม่ได้ระบุถึงเด็กตรง ๆ กระบวนการประเมินผลกระทบสิทธิเด็กควรให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสสำหรับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนเข้าร่วม ก) เพื่อส่งผลกระทบต่อกฎหมายและนโยบาย ข) เพื่อระบุปัญหาที่อาจส่งผลเสียต่อความสามารถของเด็กในการดำเนินการในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการติดตามผล

ในการประชุมหารือทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิเด็ก เมื่อปี พ.ศ. 2561 นำเสนอข้อเท็จจริงที่ว่า มีข้อมูลอย่างจำกัดเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน และการละเมิดสิทธิของพวกเขา สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดการรับรู้และความเข้าใจในสิทธิของพวกเขา อีกทั้งขาดการรวบรวมข้อมูลที่มาจากมุมมองของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและไม่ได้แจกแจงรายละเอียดเรื่องอายุ หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ไม่ได้รวมเด็กเข้าอยู่ในกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่เน้นรวบรวมข้อมูลเฉพาะผู้ใหญ่และเยาวชนเท่านั้น และการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเด็กไม่มุ่งเน้นไปที่กิจกรรมของพวกเขาในฐานะเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนไม่ถูกสังเกตเห็น

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีตัวชี้วัด และกลไกการเก็บข้อมูลที่มุ่งเน้นถึงสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อช่วยเด็กและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ ภาคประชาสังคม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินด้านเด็ก สหประชาชาติและกลไกด้านสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค และ หน่วยงานการติดตามระหว่างประเทศ) ในการรวบรวมข้อมูลติดตาม และรายงานเกี่ยวกับการตระหนัก ถึงสิทธิของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งเป็นโอกาสในการจัดทำเอกสารและเผยแพร่การปฏิบัติที่ดี การเก็บข้อมูลควรแยกตามเพศสภาพ ความพิการ ชาติพันธุ์ของเด็ก และอื่น ๆ เพื่อช่วยในการติดตาม ผลกระทบต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนกลุ่มต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรเปิดโอกาสให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของตนเองและใช้สนับสนุนการศึกษาอื่นได้ เป็นสิ่งสำคัญที่ในกระบวนการ เก็บข้อมูลและแหล่งข้อมูลจะไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด และอย่าให้เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้รับอันตราย เช่น การถูกตอบโต้

5.3 การสร้างความตระหนักสำหรับประชาชนและการจัดอบรมสำหรับนักวิชาชีพ

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

มาตรา 42 ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

รัฐภาคีรับที่จะดำเนินการให้หลักการและบทบัญญัติในอนุสัญญานี้เป็นที่รับรู้ กันอย่างกว้างขวาง ทั้งแก่ผู้ใหญ่และเด็ก ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและจริงจัง

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 15 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

รัฐมีความรับผิดชอบในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการสอนสิทธิมนุษยชน และเสริมภาพขั้นพื้นฐานในการศึกษาทุกระดับชั้น และประกันว่าผู้รับผิดชอบทั้งปวงในการ ฝึกอบรมทนายความ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย บุคลากรในกองทัพบ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รวมเรื่องการสอนสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรม อย่างเหมาะสม

มาตรา 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ปัจเจกบุคคล องค์กรเอกชน และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทที่สำคัญในการช่วยให้สาธารณชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษา การฝึกอบรม การวิจัยในสาขาที่จะช่วยให้เกิดความเข้มแข็งในการสร้างความเข้าใจ ชันติธรรม สันติภาพ และมิตรภาพระหว่างชาติ และระหว่างกลุ่มเชื้อชาติและศาสนาทั้งปวง โดยคำนึงถึงภูมิหลังของสังคม และชุมชนที่หลากหลายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

รัฐภาคีมีพันธกรณีปกติที่จะต้องส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในหมู่ประชาชน และพันธกรณีพิเศษที่จะต้องส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและสิทธิของเด็ก มาตรา 15 และมาตรา 16 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชนระบุเน้นถึงความจำเป็นของสิทธิมนุษยชนศึกษาและการอบรมเพื่อสนับสนุนการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคน ความสำคัญของยุทธศาสตร์การสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนรวมถึงบิดามารดา/ผู้ปกครอง และการจัดอบรมเฉพาะทางเกี่ยวกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนแก่นักวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ไม่อาจถูกกล่าวถึงน้อยกว่าความเป็นจริง เพื่อลดการต่อต้านในกิจกรรมต่าง ๆ ของพวกเขา ซึ่งหลายกรณีอยู่ในรูปแบบความลังเลไม่ยอมรับว่าเด็กมีสิทธิ ลังเลไม่ยอมรับบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนของพวกเขาและขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับขอบเขต หรือธรรมชาติของสิทธิมนุษยชนของเด็ก ส่งผลให้ผู้ใหญ่มักให้ความสำคัญกับการคุ้มครองแทนที่จะยกระดับความเข้มแข็งของพวกเขา โรงเรียนและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมความเข้าใจและความตื่นตัวเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของเด็กในหมู่เด็ก บิดามารดา/ผู้ปกครอง และนักวิชาชีพที่ทำงานกับเด็ก และสาธารณชน (ดูหัวข้อที่ 3.3 และ 4.1) อย่างไรก็ดี ภาครัฐควรให้การสนับสนุนบทบาทดังกล่าวของโรงเรียนและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วย

หน้าที่ตามกฎหมายเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

ภายใต้มาตรการสิทธิของเด็กและเยาวชน (เวลส์) 2011 รัฐมนตรีเวลส์จะต้องดำเนินขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในหมู่ประชาชน (รวมถึงเด็ก) เกี่ยวกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและพิธีสารเลือกรับฉบับต่าง ๆ

<https://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/contents>

5.4 การเข้าถึงทรัพยากร

ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มาตรา 13 ภายใต้ปฏิญญาสากลว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

บุคคลทุกคนมีสิทธิ โดยลำพังหรือโดยร่วมกับผู้อื่น ในการหว่านล้อม ได้รับ และ ใช้ทรัพยากรทั้งหลายเพื่อจุดประสงค์ในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและ เสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยสันติวิธี ตามบทบัญญัติข้อ 3 แห่งปฏิญญานี้

เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจำนวนมากพึ่งพิงองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมของพวกเขา อย่างไรก็ตามมีข้อกังวลเพิ่มขึ้นว่า องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรด้านเด็กต่าง ๆ กำลังขาดแคลนเงินทุน นอกจากนี้ เงินสนับสนุนสำหรับเด็กมักให้แก่โครงการและการคุ้มครองเฉพาะแทนที่จะสนับสนุนโครงการความริเริ่มใหม่ ๆ ที่มีจุดประสงค์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน เงินทุนสนับสนุนสำหรับการคุ้มครองและเงินทุน สนับสนุนกิจกรรมของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจะต้องมีให้สำหรับเด็กด้วย ความสามารถในการหาและ ได้รับทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับเด็กผู้ปกป้อง สิทธิมนุษยชนเนื่องจาก อาจประสบปัญหาในการก่อตั้งองค์กรของตนเองและแสวงหาและรับทุนเพราะ สถานะความเป็นเด็กของพวกเขา ภาครัฐควรทำให้มั่นใจว่าเด็กจะสามารถเข้าถึง และมีส่วนร่วมในองค์กร ภาคประชาสังคม และอนุญาตให้องค์กรเหล่านั้นสามารถรับเงินทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศได้

5.5 ภาคประชาสังคม

เด็กก็เป็นผู้มีบทบาทในภาคประชาสังคมเช่นกัน และมีสิทธิที่จะก่อตั้งหรือเข้าร่วมสมาคมต่าง ๆ (ดูหัวข้อ 3.6.3) เด็กยังมีบทบาทสำคัญในภาคพลเมืองและภาคประชาธิปไตย โดยเฉพาะในด้านดิจิทัล โดยช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย และช่วยสนับสนุนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งบ่อยครั้งที่บทบาทดังกล่าว ของเด็กทำให้พวกเขาได้รับบทบาทเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย อย่างไรก็ตาม บทบาทของเด็กในฐานะ พลเมืองและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ยังเป็นที่ยอมรับในวงจำกัดในสังคม ภาครัฐควรจะใช้ประโยชน์จาก ทุกโอกาสสนับสนุนให้เด็กมีส่วนร่วมในภาคประชาสังคมขยายวงกว้างออกไปครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายมากขึ้น ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค และระดับสากล โดยเน้นเป็นพิเศษในส่วน ของภาคประชาสังคมที่ไม่ได้รับการนำเสนอรวมถึงเด็ก ๆ¹⁵⁵ องค์กรที่นำโดยผู้ใหญ่ต้องสามารถจัดตั้งได้และ ให้การสนับสนุนทั้งนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ トラบใดที่ยังมีทัศนคติ เชิงลบเกี่ยวกับกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชน และนักปกป้องสิทธิมนุษยชนถูกโจมตี จับกุม และคุมขัง โอกาสที่จะยกระดับความเข้มแข็งของเด็กก็ถูกจำกัด และเด็กก็จะเผชิญความเสี่ยงทั้งในด้านความปลอดภัย และความมั่นคงในชีวิต

อย่างไรก็ดี มีองค์กรในภาคประชาสังคมหลายแห่งที่มีความชำนาญการและประสบการณ์อย่างมากในการสนับสนุนบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน สนับสนุนกิจกรรมของพวกเขา และเรียกร้องให้ภาครัฐดำเนินการ และเชื่อมโยงกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น องค์กรภาคประชาสังคมสามารถให้การสนับสนุนที่สำคัญกับเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ผิดหวังกับผลลัพธ์จากกิจกรรมของพวกเขา โดยคอยสนับสนุนและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐควรให้การสนับสนุนทางการเงินและการสนับสนุนด้านเฉพาะอื่นๆ แก่องค์กรและกิจกรรมต่างๆ ของเด็กที่มีนโยบายส่งเสริม และยกระดับความเข้มแข็งของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมถึงการสนับสนุน การจัดการประชุมและกิจกรรมต่างๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และระดับสากล

6. บทสรุป

เท่าที่ผ่านมากิจกรรมและสิทธิต่าง ๆ ของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมักจะถูกกลืนเลือนไม่ได้รับความสนใจทั้งจากภาครัฐ สาธารณชน หรือแม้แต่องค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและองค์กรภาคประชาสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับสากล อย่างไรก็ตาม เด็กเหล่านั้นไม่ได้นิ่งเฉยรอให้เกิดการยอมรับในบทบาทของพวกเขา แต่เด็กจำนวนมากทั่วโลกได้ตื่นตัวเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบรรทัดฐานและการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนได้ร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ถึงแม้ว่าสิทธิของพวกเขาในบทบาทของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนยังไม่ได้ได้รับความเข้าใจและ/หรือยอมรับก็ตาม องค์กร โครงการ และแนวทางเฉพาะสำหรับเด็กและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน จนกระทั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ยังคงล้มเหลวในการรับทราบหรือระบุถึงสิทธิและความจำเป็นที่แตกต่างกันของเด็กที่ดำเนินบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อีกทั้งการยอมรับอย่างจำกัดในข้อเท็จจริงที่ว่า เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนมีหลายกลุ่มและไม่ได้อยู่ร่วมกันเพียงกลุ่มเดียว และความท้าทายที่พวกเขาต้องเผชิญนั้นมักจะถูกมองข้ามเข้าด้วยกันเมื่อพวกเขายังเป็นเด็กผู้หญิง มีความพิการ หรือมีภูมิหลังมาจากชนกลุ่มน้อยหรือชนพื้นเมือง

เอกสารแนะแนวเชิงปฏิบัติการฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อช่วยลดช่องว่างในประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยการอธิบายลักษณะเฉพาะของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนในบริบทที่พวกเขากระทำและสิทธิที่พวกเขาต้องได้รับจากการวิเคราะห์ทำให้พบว่า สิทธิของเด็กในบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนยังไม่มีที่เข้าใจและรับรู้ในวงกว้าง อีกทั้งยังพบว่า เด็กมักถูกจำกัดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของพวกเขา ซึ่งมีความสำคัญมากต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทุกคน และเหตุผลที่ชี้แจงถึงการจำกัดสิทธิของพวกเขาที่ขาดความโปร่งใสเนื่องจากเด็กไม่ได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจดังกล่าว และ/หรือไม่ได้รับคำอธิบายหรือข้อมูลชี้แจงที่สมเหตุสมผล ยิ่งไปกว่านั้นยังมีความเข้าใจผิดว่า สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของพวกเขามีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิอื่น ๆ เช่น สิทธิทางการศึกษา และการที่พวกเขาจะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยอันตรายต่าง ๆ การสร้างความเข้าใจผิดดังกล่าวมักจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับหลักการผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก ซึ่งส่งผลให้เด็กถูกห้ามการแสดงบทบาทตามสิทธิอันชอบธรรมของพวกเขา เอกสารแนะแนวเชิงปฏิบัติการฉบับนี้เน้นว่า การให้เด็กใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิการเมืองของพวกเขาถือเป็นผลประโยชน์สูงสุดของพวกเขา อีกทั้งเน้นให้เห็นถึงพันธกรณีของภาครัฐที่จะต้องให้ความมั่นใจว่าเด็กสามารถใช้สิทธิพลเมืองและสิทธิการเมืองของพวกเขาได้อย่างปลอดภัย ความกังวลของผู้ใหญ่เกี่ยวกับกาจัดกิจกรรมของเด็กในบทบาทของเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนไม่ควรจะลงเอยด้วยการห้ามเด็กดำเนินบทบาทดังกล่าว นอกจากนี้ ภาครัฐซึ่งมีพันธกรณีสำคัญและโดยตรงที่จะต้องคุ้มครองบรรดาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจากภัยอันตรายต่าง ๆ ไม่ควรจะใช้วิธีลิดรอนสิทธิมนุษยชนของเด็กเพื่อแลกกับการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว

เอกสารแนบเชิงปฏิบัติการฉบับนี้ให้ข้อเสนอแนะแก่ภาครัฐ บิดามารดา/ผู้ปกครอง โรงเรียน และผู้ให้บริการต่าง ๆ ตลอดจนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนระดับชาติ และระดับนานาชาติ ความตั้งใจคือ สนับสนุนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนให้เข้าใจถึงสิทธิต่าง ๆ ที่เด็กพึงได้รับ และการทำงานร่วมกับเด็กเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิของเด็กจะได้รับการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่น่าสนใจและได้รับการสนับสนุนจากเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน การปรึกษาหารือเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารแนบเชิงปฏิบัติการฉบับนี้เน้นให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาคำแนะนำในทางปฏิบัติต่อไป โดยเฉพาะในประเด็นการจำกัดสิทธิของเด็ก การปราบปรามการประท้วง กิจกรรมออนไลน์ การมีส่วนร่วมในการใช้ชีวิตสาธารณะ การพัฒนาเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนผ่านระบบการศึกษา การส่งเสริมการเลี้ยงดูที่ยินยอมและป้องกัน การกระตุ้นการสนองตอบที่มีความอ่อนไหวต่อเด็ก ผ่านกลไกการคุ้มครองต่าง ๆ เด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นเด็กผู้หญิง เด็กพิการ และเด็กในกลุ่มเปราะบางอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เอกสารฉบับนี้เป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นว่าสิ่งใดที่ควรทำในทางปฏิบัติเด็กผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนจะเป็นกลุ่มผู้มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดทำแนวทางปฏิบัติต่อไป

7. อ้างอิงท้ายเรื่อง

- 1 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p.10. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/_Discussions/2018/crc_dgd_2018_outcomereport_en.pdf.
- 2 Office of the United Nations High Commissioner of Human Rights (OHCHR) (2018) *Day of General Discussion: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*. Retrieved 19 May 2020, from: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/Discussion2018.aspx>.
- 3 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*.
- 4 Convention on the Rights of the Child (1989).
- 5 Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the sale of children, child prostitution and child pornography (2000); Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict (2000); and Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure (2011).
- 6 United Nations General Assembly (1998) *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*.
- 7 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and *Fundamental Freedoms*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Defenders/CommentarytoDeclarationon-defendersjuly2011.pdf>.
- 8 Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006).
- 9 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Background Paper: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p.9. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://www.childrightsconnect.org/wp-content/uploads/2018/09/DGD-Background-Paper_FINAL_E-1.pdf.
- 10 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*; Orr, K., Emerson, L., Lundy, L., Royal-Dawson, L., & Jimenez, E. (2016) Enabling the exercise of civil and political rights: the views of children. Retrieved 8 Oct 2020, from: <http://resourcecentre.savethechildren.se/library/enabling-exercise-civil-and-political-rights-views-children>; Child Rights Connect (2018) *Submission to the Human Rights Committee: Revised Draft General Comment No. 37 on Article 21 (right of peaceful assembly) of the International Covenant on Civil and Political Rights*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CCPR/Pages/GCArticle21.aspx>.

- 11 Child Rights Connect *Member Network*. Retrieved 19 May 2020, from: <https://www.childrightsconnect.org/member-network/>.
- 12 Archard, D. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p.22.
- 13 See for example Committee on the Rights of the Child, Concluding observations: Côte d'Ivoire CRC/C/CIV/CO/2, para 18; Albania CRC/C/ALB/CO/2-4, para 26; Myanmar CRC/C/MMR/CO/3-4, para 34; Thailand CRC/C/THA/CO/3-4, para 32 and Bangladesh CRC/C/BGD/CO/4, para 31(a).
- 14 African Charter on the Rights and Welfare of the Child, art. 2 (1990).
- 15 OHCHR (2004) *Fact Sheet No. 29, Human Rights Defenders: Protecting the Right to Defend Human Rights*, p. 2. Retrieved 8 Oct 2020, from: <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet29en.pdf>.
- 16 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p.5.
- 17 OHCHR (2004) *Fact Sheet No. 29, Human Rights Defenders: Protecting the Right to Defend Human Rights*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/FactSheet29en.pdf>.
- 18 United Nations Committee on the Rights of the Child (1991) *General Guidelines Regarding the Form and Content of Initial Reports to be Submitted by States Parties Under Article 44, Paragraph 1(a), of the Convention*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/137523?ln=en>.
- 19 United Nations Committee on the Rights of the Child (2013) *General Comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration* (art. 3, para. 1), CRC/C/GC/14, para. 44. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf.
- 20 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) *Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*; see also, United Nations Special Rapporteur on the Situation of *Human Rights Defenders* (2019) *Report on the situation of women human rights defenders*, 10 January 2019, A/HRC/40/60, paras. 59-60. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G19/004/97/PDF/G1900497.pdf?OpenElement>.
- 21 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) *Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*, p.70.
- 22 United Nations Committee on the Rights of the Child (2016) *General Comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence*, CRC/C/GC/20, para. 34. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/855544?ln=en#record-files-collapse-header>.
- 23 Child Rights International Network (2016) *Discrimination and Disenfranchisement: a global report on status offences* (Third Edition). Retrieved 8 Oct 2020, from: https://archive.crin.org/sites/default/files/crin_status_offences_global_report_0.pdf.

- 24 International Service for Human Rights (2016) *Model Law for the Recognition and Protection of Human Rights Defenders*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.ishr.ch/news/model-law>.
- 25 Eekelaar, J. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 106.
- 26 United Nations Committee on the Rights of the Child (2013) *General Comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, CRC/C/GC/14, para. 22.
- 27 Eekelaar, J. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 95.
- 28 United Nations General Assembly (1998) *Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*, art. 12(2).
- 29 United Nations Human Rights Committee (2018) General comment No. 36 on article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights, on the right to life, CCPR/C/GC/36, para. 23. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CCPR/_Shared%20Documents/1_Global/CCPR_C_GC_36_8785_E.pdf.
- 30 United Nations Committee on the Rights of the Child (2003) *General Comment No. 5 General Measures of Implementation of the Convention on the Rights of the Child*, CRC/C/GC/03, para. 12. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/513415?ln=en>.
- 31 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) *Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*, p. 9: ‘the right to life... should be protected from violations not only by States agents, but also by private persons or entities. This duty should apply at all times (A/65/223, para. 31).’
- 32 Peleg, N. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 199.
- 33 United Nations Committee on the Rights of the Child (2012) *Concluding Observations: Syrian Arab Republic*, CRC/C/SYR/CO/3-4, para. 46. In March 2019, the Committee recalled this recommendation. See United Nations Committee on the Rights of the Child (2019) *Concluding Observations: Syrian Arab Republic*, CRC/C/SYR/CO/5, para. 25.
- 34 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) *Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*, p. 26.
- 35 Peleg, N. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 228.

- 36 United Nations Committee on the Rights of the Child (2009) *General Comment No. 12 (2009) on The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, para. 1. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/671444?ln=en>.
- 37 *Id.*
- 38 United Nations Committee on the Rights of the Child (2016) *General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence*, CRC/C/GC/20, para. 42.
- 39 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*.
- 40 *Id.* at p. 33.
- 41 United Nations Special Rapporteur on the Human Rights of Internally Displaced Persons (2019) *Report of the Special Rapporteur on the rights of internally displaced persons*, A/74/261, para. 17. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/3825558?ln=en>.
- 42 Council of Europe Children's Rights Division and Youth Department (2016) *Child Participation Assessment Tool*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://edoc.coe.int/fr/les-jeunes-en-europe/7152-child-participation-assesment-tool.html>.
- 43 United Nations Committee on the Rights of the Child (2009) *General Comment No. 12 (2009) on The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12, para. 49.
- 44 Lundy, L. (2018) *In defence of tokenism? Implementing children's right to participate in collective decision-making.* , pp. 340-354.
- 45 United Nations Committee on the Rights of the Child (2009) *General Comment No. 12 (2009) on The right of the child to be heard*, CRC/C/GC/12.
- 46 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2018) *Draft guidelines for States on the effective implementation of the right to participate in public affairs*, A/HRC/39/28, para. 59. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/1640583?ln=en>
- 47 *EU Guidelines for the Promotion and Protection of the Rights of the Child (2017): Leave no child behind*. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/eu_guidelines_rights_of_child_0.pdf.
- 48 Tobin, J. and Varadan, S. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*.
- 49 *Id.* at p. 160.
- 50 *Id.* at p. 177.
- 51 *Id.* at p. 184.
- 52 Eekelaar, J. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 101.

- 53 *Id.* at p. 103.
- 54 *Id.* at p. 103.
- 55 Tobin, J. and Seow, F. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 657.
- 56 International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, art. 13(1) (1996); Charter of the United Nations (1945).
- 57 Lundy, L. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*.
- 58 Jerome, L., Emerson, L., Lundy, L., & Orr, K. (2015) *Teaching and learning about child rights: A study of implementation in 26 countries*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.unicef.org/media/63086/file/UNICEF-Teaching-and-learning-about-child-rights.pdf>.
- 59 United Nations Declaration on Human Rights Education and Training (2011).
- 60 United Nations Committee on the Rights of the Child (2001) *General Comment No. 1 on Article 29(1): The Aims of Education*, CRC/GC/2001/1, para. 15.
- 61 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms, p. 81.
- 62 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2010) *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression*, A/HRC/14/23, para. 51. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UN-DOC/GEN/G10/130/49/PDF/G1013049.pdf?OpenElement>.
- 63 United Nations Committee on the Rights of the Child (2001) *General Comment No. 1 on Article 29(1): The Aims of Education*, CRC/GC/2001/1, para. 18.
- 64 Lundy, L. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 1122.
- 65 Convention on the Rights of the Child, preamble (1989).
- 66 Child Rights Connect (2018) *2018 Day of General Discussion: The Views, Perspectives and Recommendations of Children Across the World*. Retrieved 28 May 2020, from https://www.childrightsconnect.org/wp-content/uploads/2018/09/DGD-REPORT_WEB_en_def_web.pdf.
- 67 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Background Paper: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p.8: ‘Lack or inadequate environment and spaces for children human rights defenders to participate and report.’
- 68 Tobin, J. and Cashmore, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, pp. 688-690.

- 69 *Id.* at p. 705.
- 70 United Nations Committee on the Rights of the Child (2011) *General Comment No. 13 on The right of the child to freedom from all forms of violence*, CRC/C/GC/13, para. 37. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.GC.13_en.pdf.
- 71 *Id.*.
- 72 *Id.* at para. 4.
- 73 Tactical Technology Collective (2016) *Holistic Security: A Strategy Manual for Human Rights Defenders*. Retrieved 8 Oct 2020, from: https://holistic-security.tacticaltech.org/ckeditor_assets/attachments/61/hs_complete_hires.pdf.
- 74 *Id.*
- 75 Tobin, J. and Cashmore, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 695.
- 76 United Nations Committee on the Rights of the Child (2011) *General Comment No. 13 on The right of the child to freedom from all forms of violence*, CRC/C/GC/13, para. 33.
- 77 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011)
- 78 Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms. United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*.
- 79 Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2004) *Expanded Pocket Book on Human Rights for the Police*, p. 38. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/training5Add3en.pdf>.
- 80 United Nations Committee on the Rights of the Child (2011) *General Comment No. on 13 The right of the child to freedom from all forms of violence*, CRC/C/GC/13, para. 44.
- 81 *Id.* at para. 30.
- 82 UNICEF, The Global Compact and Save the Children (2012) *Children's Rights and Business Principles*. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://resourcecentre.savethechildren.net/node/5717/pdf/5717.pdf>.
- 83 United Nations Committee on the Rights of the Child (2011) *General Comment No. 13 on The right of the child to freedom from all forms of violence*, CRC/C/GC/13, para. 27.
- 84 Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 1419.
- 85 Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 1403.
- 86 Hart, R. A. (1992) *Children's participation: From tokenism to citizenship*, p. 12. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://www.unicef-irc.org/publications/100-childrens-participation- from-tokenism-to-citizenship.html>.
- 87 Tobin, J. and Hobbs, H. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 1445

- 88 *Id.* at p. 1445
- 89 Tobin, J. and Marshall, C. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 1593
- 90 *Id.* at p. 1569
- 91 See, e.g. Corte Constitucional de Colombia. Auto No. 251/08. October 6, 2008.
- 92 Tobin, J. and Parkes, A. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 437.
- 93 United Nations Special Rapporteur on the Promotion and Protection of the Right to Freedom of Opinion and Expression (2010) *Report of the Special Rapporteur on groups in need of attention, limitations to the right to freedom of expression, and protection of journalists*, A/HRC/14/23, para. 50.
- 94 Tobin, J. and Parkes, A. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 439.
- 95 United Nations Special Rapporteur on the Promotion and Protection of the Right to Freedom of Opinion and Expression (2014) *Report of the Special Rapporteur on the right of the child to freedom of expression*, A/69/335, para. 34. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://undocs.org/A/69/335>.
- 96 *Id.* at para. 3.
- 97 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p. 32.
- 98 United Nations Special Rapporteur on the Promotion and Protection of the Right to Freedom of Opinion and Expression (2010) *Report of the Special Rapporteur on groups in need of attention, limitations to the right to freedom of expression, and protection of journalists*, A/HRC/14/23, para. 79.
- 99 *Id.* at para.79(d).
- 100 *Id.* at para.79.
- 101 Langlaude Done, S. and Tobin, J. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 515.
- 102 *Id.* at p. 484.
- 103 United Nations Human Rights Committee (1993) *General Comment No. 22n (48) (art. 18)*, CCPR/C/21/Rev.1/Ad. 4, para. 6. Retrieved 13 Oct 2020, from: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2fC%2f21%2fRev.1%2fAdd.4&Lang=en.
- 104 Child Rights Connect (2018) *2018 Day of General Discussion: The Views, Perspectives and Recommendations of Children Across the World*.
- 105 Breen, C. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 527.
- 106 United Nations Committee on the Rights of the Child (2016) *General Comment No. 20 on the implementation of the rights of the child during adolescence*, 6 December 2016, CRC/C/ GC/20, para. 45.

- 107 Amnesty International (2019) *Laws Designed to Silence*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.amnesty.org/en/documents/act30/9647/2019/en/>.
- 108 Breen, C. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 525.
- 109 *Id.* at p. 545.
- 110 OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (2019) *Written submission of OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights to the Human Rights Committee: Drafting of the General Comment on Article 21*, para. 9.
- 111 Danka, A. (2019) *The Right of Children to be Heard through Peaceful Protests.*, pp. 405-416. Retrieved 27 Nov 2020, from: <https://doi.org/10.1017/9781780689562.019>.
- 112 United Nations Human Rights Committee (2013) *Views of the Human Rights Committee under article 5, paragraph 4, of the Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political rights (109th session) concerning Communication No. 1873/2009*, para. 9.6. Retrieved 8 Oct 2020, from: http://www.worldcourts.com/hrc/eng/decisions/2013.10.25_Alekseev_v_Russian_Federation.pdf.
- 113 United Nations Human Rights Committee (2020) *General Comment No. 37 on Article 21 of the International Covenant on Civil and Political Rights – Right of peaceful assembly*, CCPR/C/GC/37, para. 24. Retrieved 13 Oct 2020, from: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=C-CCPR%2fC%2fGC%2f37&Lang=en Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association, Maina Kiai, A/HRC/26/29, para. 24 (2014). Retrieved 13 Oct 2020, from: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/FAssociation/A-HRC-26-29_en.pdf; United Nations Committee on the Rights of the Child (2016) Concluding Observations on the fifth periodic report of France, CRC/C/FRA/CO/5, paras. 34-35; United Nations Committee on the Rights of the Child (2004) *Consideration of Reports Submitted by States Parties under Article 44 of the Convention: Concluding Observations: Japan*, CRC/C/15/Add.231, paras. 29-30.
- 114 *Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of peaceful assembly and of association*, Maina Kiai, A/HRC/26/29, para. 24 (2014).
- 115 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2011) *Commentary to the Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms*, para. 28.
- 116 Breen, C. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 538.
- 117 United Nations Human Rights Committee (2020) *General Comment No. 37 on Article 21 of the International Covenant on Civil and Political Rights – Right of peaceful assembly*, CCPR/C/GC/37, para. 80.
- 118 See OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (2019) *Monitoring of Freedom of Peaceful Assembly in Selected OSCE Participating States*, para. 245. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.osce.org/files/f/documents/7/b/430793.pdf>.
- 119 OSCE ODIHR (2016) *Human Rights Handbook on Policing Assemblies*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.osce.org/files/f/documents/c/5/226981.pdf>.

- 120 United Nations Human Rights Committee (2020) *General Comment No. 37 on Article 21 of the International Covenant on Civil and Political Rights – Right of peaceful assembly*, CCPR/C/ GC/37, para. 36.
- 121 Tobin, J. and Field, S.M. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 553.
- 122
- 123 *Id.* at pp. 560-561.
- 124 *Id.* at p. 571
- 125 Tobin, J. and Handsley, E. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 602.
- 126 United Nations Committee on the Rights of the Child (2002) *General Comment No. 2 (2002) on The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the Rights of the Child*, CRC/GC/2002/2. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://digitallibrary.un.org/record/490983?ln=en>.
- 127 *Id.* at para. 5
- 128 GANHRI and UNICEF (2018) *Children’s Rights in National Human Rights Institutions: A Mapping Exercise*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/publikationen/detail/chil-drens-rights-in-national-human-rights-institutions#>
- 129 Principles relating to the Status of National Institutions (The Paris Principles), para. 3(g) (1993). Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/statusofnationalinstitutions.aspx>.
- 130 Children & Young People’s Commissioner Scotland *Child human rights defenders*. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://cypcs.org.uk/rights/child-human-rights-defenders/>.
- 131 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p. 34.
- 132 United Nations Committee on the Rights of the Child (2002) *General Comment No. 2 (2002) on The role of independent national human rights institutions in the promotion and protection of the Rights of the Child*, CRC/GC/2002/2, para. 13.
- 133 *Id.* at para. 14.
- 134 United Nations Committee on the Rights of the Child (2003) *General Comment No. 5 (2003) on General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child (arts. 4, 42 and 44, para. 6)*, CRC/GC/2003/5, para. 24.
- 135 *Id.*
- 136 Tobin, J. and Hobbs, H. in Tobin, J. (Ed.) (2019) *The UN Convention on the Rights of the Child: A Commentary*, p. 1501.
- 137 Manfred Nowak (2019) *The United Nations Global Study on Children Deprived of Liberty*. Retrieved 08 Oct 2020, from: <https://omnibook.com/global-study-2019/liberty/page-001.html>.

- 138 Child Rights Connect (2020) *My Pocket Guide to CRC Reporting*, p.12. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.childrightsconnect.org/wp-content/uploads/2018/05/crcbookleteng.pdf>.
- 139 United Nations Committee on the Rights of the Child (2019) *Concluding Observations on the combined third to sixth periodic reports of Guinea*, CRC/C/GIN/CO/3-6, para. 23.
- 140 United Nations Committee on the Rights of the Child (2014) *Working methods for the participation of children in the reporting process of the Committee on the Rights of the Child*, CRC/C/66/2.
- 141 United Nations Committee on the Rights of the Child (2014) *Working methods for the participation of children in the days of general discussion of the Committee on the Rights of the Child*, CRC/C/155.
- 142 OHCHR (2018) Day of General Discussion: *Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*. Retrieved 19 May 2020, from: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/Discussion2018.aspx>; see also Child Rights Connect *Day of General Discussion*. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://www.childrightsconnect.org/day-of-general-discussion/>.
- 143 United Nations Committee on the Rights of the Child (2013) Rules of procedure under the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure, CRC/C/62/3. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://undocs.org/en/CRC/C/62/3>; see also Child Rights Connect (2020) OPIC: Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a Communications Procedure. Retrieved 13 Oct 2020, from: <http://opic.childrightsconnect.org/>.
- 144 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p. 35.
- 145 United Nations Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders (2020) Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights defenders on his visit to Mongolia, A/HRC/43/51/Add.5. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crc/pages/discussion2018.aspx>.
- 146 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p. 32.
- 147 United Nations Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children (2020) *5 Steps to Incorporate Children's Voices in the Voluntary National Review*. Retrieved 13 Oct 2020, from: https://violenceagainstchildren.un.org/sites/violenceagainstchildren.un.org/files/2020/vnr_lab_hlpf_vnr_lab_summary_15_july_2020.pdf
- 148 European Union (2016) *Ensuring Protection - European Union Guidelines on Human Rights Defenders*. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133601>; Inter-American Commission on Human Rights (2017) *Integral Protection Policies for Human Rights Defenders*. Retrieved 13 Oct 2020, from: <http://www.oas.org/en/iachr/reports/pdfs/Defensores-eng-2017.pdf>.
- 149 OSCE ODIHR (2014) *Guidelines on the Protection of Human Rights Defenders*, paras. 89 & 121. Retrieved 8 Oct 2020, from: <https://www.osce.org/odihr/guidelines-on-the-protection-of-human-rights-defenders>

- 150 United Nations Committee on the Rights of the Child (2003) *General Comment No. 5 (2003) on General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child (arts. 4, 42 and 44, para. 6)*, CRC/GC/2003/5, para. 11.
- 151 Lundy, L., Kilkelly, U., Byrne, B., & Kang, J. (2012) *The UN Convention on the Rights of the Child: A study of legal implementation in 12 countries*. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://www.unicef.org.uk/publications/child-rights-convention-2012-report/>
- 152 United Nations Committee on the Rights of the Child (2018) *2018 Day of General Discussion Outcomes Report: Protecting and Empowering Children as Human Rights Defenders*, p. 32.
- 153 United Nations Committee on the Rights of the Child (2003) *General Comment No. 5 (2003) on General measures of implementation of the Convention on the Rights of the Child (arts. 4, 42 and 44, para. 6)*, CRC/GC/2003/5, para. 47.
- 154 Byrne, B. & Lundy, L. (2019) *Children's rights-based childhood policy: a six-P framework*, pp.357-373. Retrieved 27 Nov 2020, from: <https://doi.org/10.1080/13642987.2018.1558977>.
- 155 United Nations Human Rights Council (2018) *Civil society space: engagement with international and regional organizations*, A/HRC/RES/38/12. Retrieved 13 Oct 2020, from: <https://undocs.org/en/A/HRC/RES/38/12>.

Visit our website: <https://childrightsconnect.org>